

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika” dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu.
Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul.
Mostowa 17; w Grudziądzu, ul. Toruńska 22; w Łowrocławiu, Król. Jadwigi 22/23;
w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2,95 zł. miesięcznie;
8,95 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3,84 zł. miesięcznie; 10,00 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 6,95 zł., zagranicę 9,25 zł. miesięcznie.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr Zbiorowy 2650 (trzy przewody). — Oddział w Bydgoszczy 1299.

Założyciel Jan Teska.

Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 594.

Numer 53

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 5 marca 1939 r.

Rok XXXIII.

Sprawa pilna i ważna.

Szef Ozonu gen. Skwarczyński w zawiłych wywodach starał się przeprowadzić dowód, że ordynacja wyborczej, dla której zmiany sejm obecny został powołany, nie można zmienić szybko i składowo. Według niego potrzebne są długie i głębokie studia przygotowawcze. To jego dowodzenie zostało tak zrozumiane, że nie prędko doczekamy się zmiany wadliwej — podług ustalenia dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej — obecnej ordynacji wyborczej.

Wątpliwości i — wykrety gen. Skwarczyńskiego część prasy zaatakowała stwierdzeniem, że nowa konstytucja przyszła do skutku — w przeciągu kilku minut. Większość Bebewerowa po prostu ogłosiła swoje tezy konstytucyjne jako obowiązującą konstytucję i basta. A teraz dla rozwiązania daleko prostszego zagadnienia podobna większość widzi tyle trudności!

Odpowiedzią na tak niepoważne stawianie kwestii jest uchwała Rady Naczelnej P. P. S., powzięta w ostatnich dniach. Uchwała ta żąda niezwłocznej zmiany ordynacji wyborczej i przeprowadzenia wyborów do ciał ustawodawczych jeszcze w roku bieżącym. Odpowiadałoby to niewątpliwie intencjom dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej, rozwiązującego dawniejszy sejm. Ozon od tego zadania stara się wymigać, ale nic mu to nie pomoże, chyba...

W jakim kierunku winna iść zmiana ordynacji wyborczej i czemu czym prędzej nastąpić powinna, na to pytanie współpracownik nasz Przemysław Mariński tak odpowiada:

Polska, jej dobro i jej suwerenność stać mogą tylko całością narodu, a nie jakąś elitą. Ta prawda jest jasna jak na dłoni. Skoro tylko całością narodu stać mogą zwierzchnicze prawa Rzplitej, jest koniecznością, żeby całość narodu przyszła w równomierny sposób do głosu politycznego, a drogą do skutecznego głosu politycznego toruje jedynie i wyłącznie prawdziwy samorząd oraz parlament, który jest przedstawicielem prawdziwego układu sił politycznych narodu, jak i prawdziwym odzwierciedleniem opinii publicznej kraju.

Parlament tylko wtedy wyobraża prawdziwą opinię publiczną, gdy powstaje na demokratycznym prawie wyborczym. Parlament nie opierający się na demokratycznej ordynacji wyborczej, nie jest istotnym przedstawicielstwem narodowym. Tylko istotne przedstawicielstwo narodowe może strzec praw zwierzchniczych Rzplitej.

Nie ma państwa narodowego bez parlamentu demokratycznego i bez rządów demokratycznych. Jak nasi nacjonalści chcą tworzyć państwo narodowe bez demokratycznych instytucji, tego zrozumieć nie możemy. Dla nas hitlerizm niemiecki nie jest wyrazem politycznych przekonań narodu niemieckiego, jak fascyzm nie jest wyrazem politycznym przekonania Włochów.

Nieodzownym warunkiem państwa narodowego są instytucje demokratyczne.

Stronnictwo Pracy stojąc niezachwianie na gruncie zasad demokratycznych musi poprzeć żądanie Rady Naczelnej Polskiej Partii Socjalistycznej podobnie jak Stronnictwo Ludowe. Nie odegrają w tym względzie roli zasadnicze zastrzeżenia co do żydolibstwa i popierania ruchów bezbożniczych przez P. P. S. W tym względzie będziemy zawsze stanowczymi przeciwnikami socjalistów, ale nie

(Ciąg dalszy na stronie 2-giej).

Koronacja Papieża — w niedzielę, 12 marca. Pius XII został wybrany jednogłośnie.

Pierwsze orędzie papieskie poświęcone jest wołaniu o pokój.

Pius XII błogosławi miastu i światu.

Tradycyjnym zwyczajem nowy Papież Pius XII natychmiast po ogłoszeniu wyniku wyborów wyszedł na balkon Watykanu i wobec zgromadzonych tłumów pobłogosławił „urbi et orbi” — miastu i światu. (Zdjęcie przekazane drogą radiową).

Rzym, 4. 3. (PAT). „Lavoro Fascista” donosi, że wybór Piusa XII miał charakter plebiscytu. W pierwszym głosowaniu kardynał Pacelli otrzymał 35 głosów, a w drugim 40. Po tym głosowaniu było wiadomo, że wybór ostatecznie padnie na kardynała Pacellego. To też niektórzy z kardynałów zaczęli się przygotowywać do odjazdu.

W trzecim głosowaniu o godz. 16,30 na kardynała Pacellego padło 61 głosów. Były to wszystkie głosy świętego kolegium z wyjątkiem głosu samego elekta, który oddał kartkę wyborczą na dziekana św. kolegium kardynała Granito Pignatelli di Belmonte.

Trzecia adoracja.

Rzym, 4. 3. (PAT). W piątek o godz. 11 Pius XII w orszaku dworzan i kleru udał się do kaplicy Sykstyńskiej, gdzie odbył się akt tzw. trzeciej adoracji oraz odśpiewano

„Te Deum”. Papież, któremu towarzyszyły oddziały gwardii szlacheckiej i gwardii szwajcarskiej, zatrzymał się naprzód w sali paramentów, gdzie przyjął hołd od kardynałów, stamtąd zaś przez salę książęcą i królewską, gdzie straż pełniły gwardia pałatyńska i zandarmeria papieska, przeszedł poprzedzony przez kardynałów do kaplicy Sykstyńskiej. W ceremonii wzięli również udział patriarchowie, arcybiskupi i biskupi. Przy wejściu do kaplicy chór pod batutą mistrza Perosiego odśpiewał hymn „Tu es Patrus”. Po zajęciu przez papieża miejsca na podwyższeniu przy ołtarzu kardynał dziekan zaintonował „Te Deum”, po czym kardynałowie dokonali aktu tzw. trzeciej adoracji, zakończonej śpiewem „E-remus pro graziarum actione”, zaintonowanej przez kardynała dziekana. Po adoracji Pius XII wygłosił przez radio do świata katolickiego orędzie i po udzieleniu błogosławieństwa powrócił do swoich prywatnych apartamentów.

Modły o pokój zanosí nowy Papież.

W piątek o godz. 12 min. 8 Ojciec św. Pius XII wygłosił przed mikrofonem radiostacji watykańskiej orędzie, w którym wzywał o pokój dla wszystkich narodów i dla wszystkich ludzi.

„Osservatore Romano” ogłasza następujący tekst orędzia Ojca św. Piusa XII do świata katolickiego, w którym po wyrażeniu wzruszenia wobec olbrzymiej odpowiedzialności i pozdrowieniu wszystkich synów Kościoła, Papież mówi:

W tym uroczystym momencie myśl nasza biegnie ku tym, którzy są poza Kościołem i którym sprawi przyjemność wiadomość, że Papież wznosi za nich do Boga Najwyższego modły o wszelkie dobro.

Do tego naszego ojcowskiego orędzia pragniemy dodać życzenia i wezwanie o pokój. Wezwanie o pokój, który nasz poprzednik z taką wytrwałością doradzał ludziom, o który błagał tak gorącymi modłami i za który ofiarował swe życie.

WZYWAMY WSZYSTKICH DO POKOJU SUMIEN, SUMIEN SPOKOJNYCH, W UMIŁOWANIU BOGA, DO POKOJU RODZIN ZJEDNOCZONYCH I ZGODNYCH W ŚWIĘTEJ MIŁOŚCI CHRYSZTUSOWEJ, DO POKOJU PANUJĄCEGO POMIĘDZY NARODAMI A OSIĄGNIĘTEGO DZIĘKI BRATERSKIEJ WZAJEMNEJ POMOCY, PRZYJAZNEJ

WSPÓLPRACY I SERDECZNEGO POROZUMIENIA W IMIĘ WYŻSZYCH INTERESÓW WIELKIEJ RODZINY LUDZKIEJ POD OKIEM I OPIEKĄ BOSKIEJ OPATRZNOŚCI.

W obecnych trudnych godzinach, w chwili, gdy tak wiele przeszkód zdaje się utrudniać osiągnięcie tego pokoju, będącego najgłębszą troską wszystkich serc, wznosimy do Boga w szczególności modlitwy za tych, na których spoczywa największy zaszczyt i najcięższy obowiązek prowadzenia narodów po drogach pomyślności i postępu.

Oto jest pierwsze nasze ojcowskie życzenie. Przed nami mamy wizję niezmiernego zła, trawiącego świat, któremu z pomocą posłał Bóg nas, nieuzbrojonych, lecz wierzących. Wraz ze św. Pawłem powtarzamy słowa „zrozumcie nas”. Wy, synowie i bracia, nie zechcecie na pewno wyrazić tego życzenia nadaremnie. Po łasce Bożej liczymy przede wszystkim na waszą dobrą wolę, dostojni kardynałowie oraz czcigodni bracia.

Oby Pan nasz Jezus Chrystus zechciał uczynić nasze życzenia owocnymi i zesać pocieszenie na całą ziemię oraz oby nadał naszym życzeniom cnotę i znaczenie błogosławieństwa, którego w imię Chrystusa z całego serca udzielamy”.

Sekretarz stanu jeszcze nie mianowany.

Wbrew doniesieniom niektórych dzienników, do godz. 17 dnia 3 marca nie ogłoszono żadnego oficjalnego komunikatu w sprawie nominacji nowego sekretarza stanu przy Stolicy Apostolskiej. Jedynie „Giornale d'Italia” zamieszcza pogłoskę o tym, jakoby miał być mianowany na to stanowisko kardynał Maglione, który był nuncjuszem apostolskim w Paryżu.

Koronacja Ojca św. nastąpi w niedzielę, 12 marca br. w Bazylice św. Piotra.

Zgodnie z tradycją, nowy Papież winien być koronowany w najbliższą niedzielę po elekcji. Wobec tego jednak, że do niedzieli pozostało zaledwie dwa dni, nie może być mowy o tym, by zdołano poczynić wszelkie konieczne przygotowania do uroczystości koronacyjnej.

Za miesiąc Pius XII wyda encyklikę związaną tradycyjnie z każdym wstąpieniem na tron nowego Papieża.

Nowy sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej?

Według przypuszczeń sekretarzem stanu Stolicy Apostolskiej mianowany będzie ks. kardynał Ludwik Maglione.

Głosy, które nie idą w niebiosa...

Niemcy bredzą o „święckim” Papieżu. Nieoczekiwany w pierwszym dniu Conclave wybór Ojca św. zaskoczył berlińskie koła polityczne. Radio berlińskie nie transmitowało uroczystości ogłoszenia nowego Ojca św. z Rzymu. W ogóle wybór Papieża potraktowano, jako zagadnienie w każdym razie nie pierwszoplanowe. To też aczkolwiek wiadomość o wyborze Papieża rozszła się w Berlinie natychmiast w godzinach wieczornych, dzienniki nie zamieściły wiadomości tej w ogóle, z wyjątkiem jednego pisma katolickiego. Prasa niemiecka zajęła stanowisko wyczekujące wo-

(Ciąg dalszy na stronie 2-giej).

PRZYKŁAD LUDZI PRZEZORNYCH...

Trzy i pół miliona obywateli składa
oszczędności w PKO gdyż wie, że

PKO to
PEWNOŚĆ — ZAUFANIE

Każdy Urząd Pocztowy jest zbiornicą PKO

Sprawa pilna i ważna.

(Ciąg dalszy)

możemy zamykać oczu na to, co jest słuszne w ich wystąpieniu. W sprawach czysto politycznych możemy i musimy nie przyznać rację — gdy ją mają, a w tym przypadku mają rację. W społecznych i religijnych dzieli nas przepaść.

Nie generałowi Skwarczyńskiemu więc przyznajemy rację, gdy głosi, że do zmiany ordynacji wyborczej — droga jest długa, lecz Radzie Naczelnej PPS, która głosi, że: „tylko nowy parlament mógłby dokonać najważniejszego zadania konstytucyjnego — wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej”, co, jak wiadomo, nastąpić musi w roku przyszłym.

Orędzie Prezydenta, uzasadniające rozwiązanie przeszłego parlamentu, świadczyło wymownie o tym, że parlament doszedł do skutku na podstawie obecnej ordynacji wyborczej, nie ma odpowiedniej powagi. Z tego bezpośrednio wynika, że brak mu też autorytetu, by mógł dokonać wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

Szczęśliwym zbiegiem okoliczności czarpie obecny Prezydent Rzplitej z dwóch prawnych faktów swoją polityczną powagę i wielkie znaczenie.

Powołany został na stanowisko Głowy Państwa po raz pierwszy i drugi na podstawie marcowej konstytucji (z 1921 roku) i starej ordynacji wyborczej. Został więc wybrany także przez sporą część dzisiejszej opozycji, a więc przez tych, co bronili starego stanu prawnego.

Obdarzony wielką władzą został na mocy nowej konstytucji przez obóz pomajowy. Pozycja obecnego Prezydenta jest wyjątkowo politycznie silna w społeczeństwie z powodu tych właśnie faktów.

Ta wyjątkowość pozycji Prezydenta Rzplitej zmienić się może po wyborach w roku 1940.

Stąd rzeczczą zrozumiałą jest, żeby w roku 1940, przed wyborem Prezydenta Rzplitej, nastąpiła normalizacja stosunków politycznych w kraju. Tę normalizację może uskutecznić tylko zmiana ordynacji wyborczej w duchu demokratycznym przez przywrócenie praw politycznych najszerszym masom narodu, których obecna ordynacja wyborcza ich pozbawia. Co nas szczególnie cieszy, to okoliczność, że jeden z najwybitniejszych przedstawicieli Stronnictwa Narodowego prof. Bohdan Winiarski, jest także wyrazicielem ducha demokratycznego w stosunku do ordynacji wyborczej. Nie tylko powszechności, bezpośredniości, równości, tajności, lecz Winiarski żąda także proporcjonalności w prawie wyborczym.

A więc nasi socjaliści zgodni są nie tylko ze Stron. Pracy i Str. Ludowym, ale również ze Str. Narodowym (przynajmniej z tą jego częścią, która nie jest jeszcze całkiem stotalizowana).

Czyż to nie prawdziwa konsolidacja w tak istotnej sprawie politycznej? Czy OZN ma stać na przeszkodzie tej prawdziwej konsolidacji?

Gdyby partie opozycyjne odsunęły na bok inne względy, a na pierwszy plan

Pius XII został wybrany jednogłośnie.

(Dokończenie).

bec Piusa XII, stwierdzając, że Pius XII nie jest duszpasterzem, lecz przede wszystkim wybitnym dyplomata i politykiem. Pisma wyrażają nadzieję, że Ojciec św. będzie jednak służyć sprawie pokoju.

Oficjalnego stanowiska rządu niemieckiego wobec wyboru Ojca św. dotąd nie ogłoszono. Ale należy jednak przypuszczać, iż właśnie ten wybór wywoła w Niemczech wiele sensacji. Toteż berlińskie koła polityczne wyrażają swoje zdziwienie, iż wybrano Papieżem dotychczasowego watykańskiego sekretarza stanu, gdyż dzieje się to po raz pierwszy od 300 lat. Fakt ten w ocenie kół tutejszych oznacza przedłużenie dotychczasowego pontyfikatu przez najbliższych współpracowników Piusa XI, na co wskazuje choćby przybranie imienia Piusa XII. Szybka zaś zgoda św. Collegium na osobę kard. Pacelli'ego określa się w berlińskich kołach politycznych poprostu, jako demonstracja. W tarciach pomiędzy kierunkiem świeckim, a duchownym zwyciężył kierunek świecki — jak oświadcza. Wybrano Papieża nie duchownego pasterza, lecz największego polityka i dyplomata, jakim rozporządzał Watykan.

A Włosi zadowoleni!

Włoskie czynniki rządowe powitały wy-

bór Ojca św. z wyraźnym zadowoleniem. Przypomina się, że zmarły brat obecnego Papieża pośredniczył w rokowaniach latekańskich pomiędzy Watykanem, a Mussolinim.

Depesza Prezydenta P. P.

W związku z wyborem J. Em. ks. kardynała Pacelli na Papieża, Pan Prezydent R. P. wysłał do Jego Świątobliwości Ojca świętego Piusa XII następującą depeszę:

„Dowiadując się z głębokim wzruszeniem, że Wasza Świątobliwość został powołany łaską Najwyższego na tron Piotrowy, spieszę złożyć u stóp tronu Waszej Świątobliwości uczucia najgłębszej czci i synowskiego oddania Polski zawsze wiernej i przywiązanej do Kościoła. Wraz z całym narodem polskim składam gorące życzenia chwały i długiego panowania apostolskiego Waszej Świątobliwości.

(—) Ignacy Mościcki“.

Czy poseł Dudziński uprawia skrajny separatyzm dzielnicowy?

W ozonowej Gazecie Pomorskiej ukazał się następujący list czytelnika z Grudziądza:

P. pos. Dudziński, przemawiając jako przedstawiciel Pomorza i Wielkopolski, przejawiał skrajny separatyzm dzielnicowy.

...Nawet połowę innego
NIE KUPISZ
za cenę pieca
Kapielowego GANGA

Wytwórca: POLSKA FABR. WODO-
MIERZY I GAZOMIERZY SA. TORUŃ n1865

wysunęły walkę o demokratyczną ordynację wyborczą, doszedłby do głosu pluralizm polityczny (koalicja), który stanowiłby odtrutkę na dążności totalistyczne. Mechaniczną jedność, jaką głosi Obóz Zjednoczenia Narodowego (Ozon), zastąpiłaby jedność organiczna, mająca za podstawę dążenie do wspólnego celu. Chodzi o to, aby cały naród miał znowu prawo głosu w sprawach żywo go obchodzących, a nie tylko „elita“.

Przemysław Mariński,

Min. Gafencu już w Polsce.

Czerniowce, 4. 3. (PAT). W piątek, 3 marca br. przejeżdżał przez Czerniowce w drodze do Warszawy rumuński minister spraw zagranicznych Gafencu z małżonką i w towarzystwie ambasadora R. P. w Bukareszcie Raczyńskiego. W godzinach wieczornych pociąg wiozący młn. Gafencu przekroczył granicę polsko-rumuńską w Śniatyniu.

Belgia ciągle bez rządu.

Kiedy królowi znużą się igraszki z parlamentem?

Bruksela, 4. 3. (PAT). Soudan zrzekł się misji tworzenia nowego rządu.

Bruksela, 4. 3. (PAT). Burmistrz Brukseli i przewodca liberałów min. Adolf Max wezwany został do króla, który powierzył mu misję utworzenia nowego rządu, Max jednak misji tej nie przyjął. Z kolei wezwany został do pałacu królewskiego dotychczasowy premier Pierlot. Krążą pogłoski, że Pierlot otrzymał miał polecenie rozwiązania Izby deputowanych i rozpisania nowych wyborów.

Minister Beck.

Konrad Wrzos (z pochodzenia ani to Konrad ani Wrzos) napisał książkę pt. „Pulkownik Józef Beck”. Książka ta ocieka pochlebstwami i jest typowym panegirkiem, czyli hymnem pochwalnym. Streszczenie jej zamieścimy w poniedziałkowym numerze „Dziennika”. Dziś przytaczamy głos wychodzącej w Bazylei (Szwajcaria) „Nationalzeitung”, która opisując nastroje na południowym wschodzie Europy potrąca także o Polskę. Twierdzi wspomniane pismo, że w tym kącie Europy dokonuje się zmiana nastrojów (na niekorzyść Niemiec), a o Polsce tak pisze:

„Największa, choć przez prasę niemiecką bagatelizowana zmiana nastrojów nastąpiła w Polsce. Polak nie kocha Niemca i nigdy go nie kochał. Ma do tego niejedną historyczną powód. Polityka polska w ostatnich latach była sztuką (Kunststück) Becka, która swoje osiągnięcia wykazała w swej nieprzejrzystości. Studenci polscy, którzy wołają o Gdańsk i Prusy Wschodnie, przeciw Niemcom demonstrują i za zniewagę uważają, kiedy restauracje gdańskie pokazuja plakat, na którym powiedziano, że psom i Polakom wstęp jest zabroniony, mają w sobie więcej duszy polską niż jej miały w sobie sztuczki Becka. Również Polak nie jest przychylny autarkicznemu (samowystarczalnym) formom rządów; i on jest starym, wypróbowanym bojownikiem wolności i nim pozostanie, choć praktyczna polityka ten zasadniczy rys jego istoty zaciemnia i w danych warunkach zaciemniać musiała.”

Delikatnie, ale wyraźnie. Tych subtelnych różnic między praktyczną polityką ministra Becka a charakterem polskim p. Konrad Wrzos (.....man) oczywiście nie widzi. Polityk szwajcarski zrozumiał je lepiej od Polaka (!).

Wspieranie dnia

Nowo wybrany Ojciec św. Pius XII obrał sobie jako herb papieski swój herb rodowy, w którym widnieje m. in. gołąb z gałązką oliwną w dziobie a dewiza jego jest „opus iustitiae pax” (Pokój dziełem sprawiedliwości). Pokój i sprawiedliwość przyswiecały zawsze działalności kardynała Pacelli'ego jako sekretarza stanu, będą też niewątpliwie idea przewodnią jego pontyfikatu. Cały świat — nie tylko katolicki — patrzy dziś na Watykan z ufnością.

W związku z wstąpieniem na tron Piotrowy nowego Papieża prasa notuje cały szereg pogłosek. M. in. mówi się o wzmocnieniu wpływów polskich w Watykanie przez powołanie trzech nowych kardynałów polskich. Cztery kapelusze kardynalskie dla Polski — to by odpowiadało dzisiejszemu znaczeniu Polski w świecie katolickim, niemniej jednak do tych zewnętrznych objawów uznania nie należy przywiązywać nadmiernej uwagi.

Niemcy są niezadowoleni z wyboru kardynała Pacelli'ego na Papieża. Nie trzeba się tym przejmować. Wybór innego papieża też by nie zmienił wrogości stanowiska hitlerizmu do katolicyzmu. Ten wrogi stosunek przejawia się nawet w drobniactwach: z Berlina donoszą, że miasto Alsfeld otrzymało nowy herb. W dotychczasowym herbie widniała postać biskupa. Obecnie zastąpiono ją bramą z murów miejskich.

Anglicy ciągle straszą mobilizacją we Włoszech. Ostatnio znów donoszą o powołaniu pod broń paru roczników. Straszają, aż... wystraszą! (hk).

Jeszcze w czasie ucieczki zamordowali biskupa.

Barcelona, 4. 3. (PAT). Zwłoki zamordowanego w czasie ucieczki armii czernowej i znalezionej w pobliżu granicy francuskiej, biskupa Teruelu, Anselmo Polanco, zostały przewiezione uroczysto do Teruelu i złożone czasowo w podziemiach nawpół zrujnowanej przez wojnę katedry. W uroczystościach pogrzebowych wzięły udział tłumy wiernych z miast i okolicy.

Humor

Po niemieckiej i włoskiej — rumuńska wizyta w Warszawie.

Podaliśmy tu wczoraj parę anegdot, rzucających światło na upadek Austrii. Anegdota, żart, dowcip polityczny — jest bronią polityczną, jest jednocześnie dowodem żywotności społeczeństwa i jego zainteresowań politycznych.

Nie ma gorszego sposobu rządzenia, jak walka z humorem i satyrą. Przekonał się już niejeden wielki tego świata, że — kto ze śmiechem wojuje, ten od śmiechu ginie.

Ostatnio potwierdziła się ta prawda na osobie ministra propagandy Trzeciej Rzeszy dr. Goebbelsa. Goebbels wypowiedział walkę humorowi, uznał go publicznie za szkodnictwo, dowcipnisiów i humorystów posyłał do obozów koncentracyjnych.

Rezultat?

Goebbels jest dziś celem najostrzejszych złośliwości. Niemcy powtarzają sobie zakazane dowcipy z ust do ust, a gwiazda wszechświatnego do niedawna ministra gaśnie z dnia na dzień i tylko padać jak kalkowicie zajdzie.

Oto próbka humoru niemieckiego.

W jednym z lokali berlińskich zawodowy humorysta tak mówi: „Państwo mi odpowiedzą na pytanie, kto to taki? Niemiec, aryjczyk, ogromna inteligencja, sławny na cały świat. Nazwisko zaczyna się na G. — „Göring“ — odzywają się glosy. — „Göring“? — No tak. Niemiec, aryjczyk, to w porządku, ale co z resztą? — „Goebbels“ — padają następne odpowiedzi. — „No tak, Goebbels. Inteligencja byłaby w porządku, ale co z resztą? — Nie ma już odpowiedzi. Wobec tego aktor sam zabiera głos: „A więc państwo nie zgadli, a tak łatwo było dać odpowiedź — Goethe“.

W kabarecie aktor mówi: „Przyszłownia musi się od czasu do czasu rewidować, aby odpowiadały rzeczywistości. Dotąd mówiło się, że kłamstwo ma krótkie nogi. Od dnia dzisiejszego będziemy mówili, że kłamstwo ma krótką nogę“. (Dr Goebbels ma — jak wiadomo — jedną nogę krótszą!).

Aktor wchodzi na scenę, obladowany pierścieniami, naszyjnikami, zegarkami itd. Nie mówi nic. Na sali zdziwienie, potem szmery, wreszcie śmiechy. „Państwo się dziwią — mówi artysta. — Państwo się śmieją? Państwo nie wiedzą, co to ma znaczyć? Państwo mogliście wyglądać, jak w tej chwili. Nie trzeba było spać 6 marca (dzień pogromu żydowskiego w Berlinie), ale trzeba było wyjść na ulicę“.

Z takimi dowcipami musi walczyć Goebbels. I coraz dotkliwiej go te dowcipy ranią...

Humor polityczny.

GRANICA UGODY.

„Żądania kolonialne Niemiec zostały oficjalnie przedłożone Anglii, jako warunek wstępny do umowy handlowej“.

— Albo dacie kolonie, albo guzik z umowy, warunek bardzo jasny i bardzo obcesowy!

Ze w Anglii ugodowe, przeważają nastroje, więc może dadzą kolonie, lecz... na pewno nie swoje! („Goniec Warszawski“).

UCIEGZKA.

Niech się, kto czym chce tłumaczy, zastania, mówi argumenty, jakie by chciał — faktem będzie, że prezydent Azania po prostu, najwycyfańniej w świecie — zwiął!

Mów sobie, że był w zaciśniętej matni, że odwagę przekonani znaczył — twierdzi; Ale uciec powinien był ostatni, kiedy po kraju krwawo przeszła — śmierć!

(„JKC“).

Dziś przybywa do Polski z wizytą rumuński minister spraw zagranicznych p. Gafencu.

Na przestrzeni ostatnich tygodni jest to już trzecia z rzędu wizyta ministra spraw zagranicznych obcego państwa w Warszawie.

Po wizycie min. Ribbentropa i hr. Ciano przyjazd p. Gafencu budzi w kołach politycznych zrozmiałe zainteresowanie. Przyczyna tego zainteresowania znajduje wytłumaczenie w sytuacji politycznej, która wytworzyła się w Europie południowo-wschodniej, ściślej mówiąc, w tzw. basenie nadduńskim.

Sprawy te omawia ostatnio wychodzące w Bazylei szwajcarskie pismo „National Zeitung“, w którym czytamy:

„Niemieckie parcie na wschód, nim zdołało przybrać realne kształty — zostało, jak się nam wydaje — zaraz po pierwszym wystąpieniu, jakim bez wątpienia było poświęcenie Czechosłowacji, w rozmachu swoim zahamowane.“

Objawia się to na pierwszy rzut oka w tym, że zagadnienie Wielkiej Ukrainy (podanej niemieckim wpływom) nagle zniknęło ze szpalt prasy niemieckiej.

Można to było uważać za objaw wynikający z życzeń Mussoliniego, aby Hitler poparł go w razie wojny z Francją, a nie stwarzał sobie trudności na tyłach, jednak w tym czasie nastąpiły inne wydarzenia, pozbawiające tyłów absolutnego bezpieczeństwa, wyłączając nawet Rosję sowiecką.

Nie można jeszcze dziś przewidzieć, dokąd prowadzi nowa zmiana nastrojów, pogłoski zaś o wyjeździe delegacji niemieckiej do Moskwy, by tam wybadać grunt,

choć nie sprawdzone, w polityce są możliwe.

Niespodzianki zaczęły się z chwilą obalenia gabinetu Stojadinowicza, który widocznie stracił zaufanie w kraju dlatego, że go uważano za wyraźnego rzecznika Trzeciej Rzeszy. Radykalnej zmiany kursu polityki jugosłowiańskiej nie należało się zaraz spodziewać, atoli w porę przyszło opamiętanie a zapal do poplecznictwa zgasł, już choćby dla utrzymania dotychczasowej linii politycznej ententy bałkańskiej. Południowi słowianie, kochający wolność, zrosnięci z ludem i jego tradycjami, nie uznając dyktatury u siebie — nie będą też przy boku dyktatorów przeciw demokracjom walczyli. Niezgodne by to było z ich historycznym postępowaniem i nastrojami mas. Utrącenie Stojadinowicza, uchodzącego za niewzruszonego, zaskoczyło dyktatorów, ale to nie wszystko, w razie wybuchu wojny doczekają się dalszych niespodzianek, duża bowiem słowiańska rwie się ku wolności. Inaczej ułożyły się stosunki na Węgrzech. I tutaj poplecznik Trzeciej Rzeszy, Imrezy, się potknął, nie czasem o jego żydowską prababkę, którą mu dla większego komizmu śmiesznej już i tak sytuacji — w metrykach odszukano, tylko o fakt, że Węgry przy odzyskiwaniu dawnych ziem zanadto się uzależniły od Trzeciej Rzeszy. Na zewnątrz różnymi grzecznościami zakryta porażka Włoch, które musiały Niemcom ustąpić, gdy chodziło o wspólną granicę węgiersko-polską, zwróciły jednocześnie pewnym kołom węgierskim uwagę na niebezpieczeństwo wewnętrzne związane z polityką Imredego. Nowy rząd Telekiego — rozwiązując na wstępie partię narodowo-socjalistyczną Węgier — obrał drogę ideologicznie sprzeczną z interesami Trzeciej

Rzeszy. Chcąc jednak zaspokoić swoje żądania rewizjonistyczne wobec państw bał-

Zadowolony

i syty odoczywa spokojnie po wypiciu swej flaszczyki. Dajcie mu w niej coś naprawdę dobrego, dajcie mu do mleka odżywczej

Kawy Słodowej Kneippa

N-1877

kańskich Węgry będą w swojej polityce zagranicznej musiały zawsze się trzymać na osi...

Pozostałe państwa bałkańskie, jak ze skąpych informacji o przebiegu konferencji ententy bałkańskiej sądzimy, pragną zjednoczyć swoje wysiłki, by utworzyć silny wał, przez który przepuści się wprawdzie pociągi z rumuńską naftą i rumuńskim zbożem — do Niemiec, lecz politycznie wału tego się nie przełamie. Inicjatywa właściwie spoczywa w Rumuni, która przyjaciół swoich na zachodzie nie ma zamiaru utracić.

W świetle tego artykułu — cel wizyty rumuńskiej jest jasny.

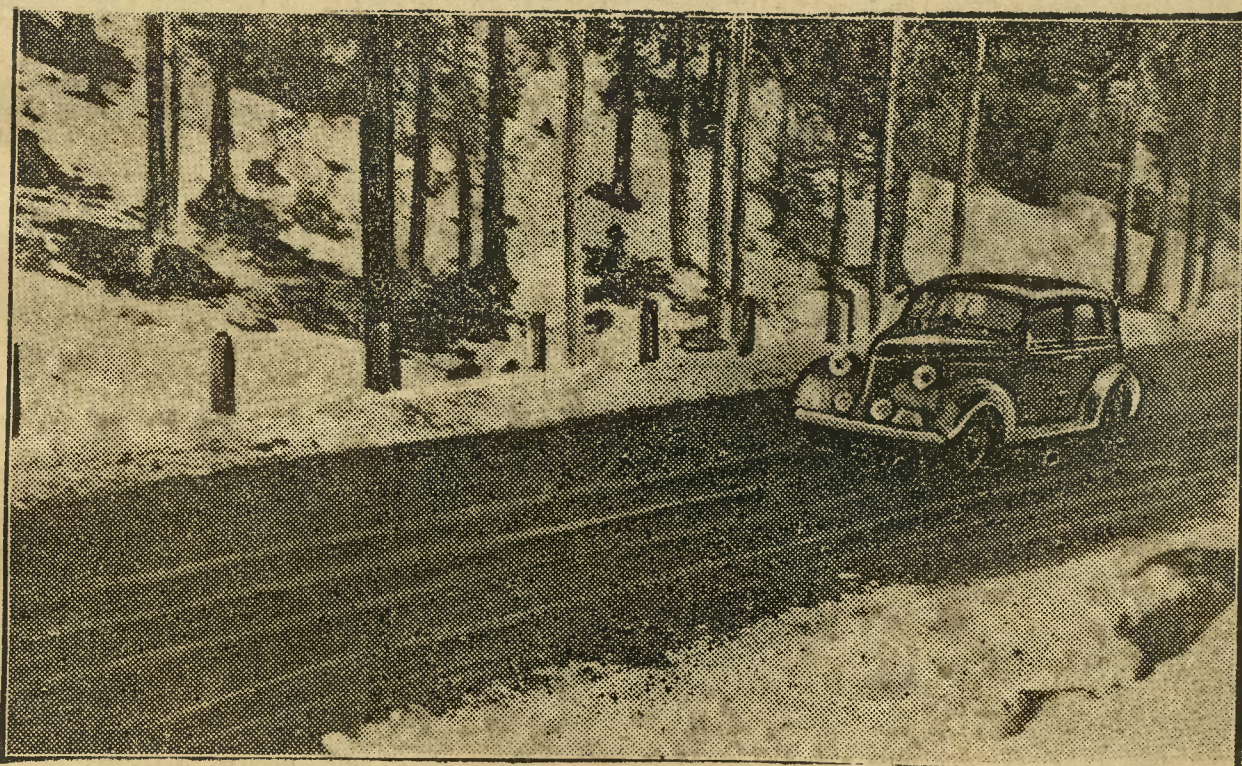
Niewątpliwie i wizyty niemieckiego i włoskiego min. spraw zagranicznych na tym tle stają się bardziej zrozumiałe.

Czy Słowacy rozejdą się z Czechami?

Praga, 4. 3. (PAT). Do kół poinformowanych przedostają się dalsze wiadomości z czwartkowego posiedzenia rady ministrów, na którym miało dojść do poważnych tarć pomiędzy przedstawicielami rządu słowackiego i rządu praskiego. Powodem tarć miały być nie tylko żądania natury finansowej, wysuwane przez Słowaków, lecz

również żądania natury personalnej. Słowacy mieli domagać się energicznie zapewnienia szeregu wyższych stanowisk zarówno w aparacie państwowym jak i w wojsku. Żądania słowackie będą ponownym tematem ożywionych debat na radzie ministrów, która odbędzie się w przyszłym tygodniu prawdopodobnie we wtorek.

Wielki sukces samochodów Lilpopa w Raidzie zimowym.

CHEVROLET Mazurka wychodzi z wirażu w wyścigu górskim w Zakopanem.

II-gi Turystyczny Raid Zimowy Polskiego Touring Klubu był imprezą, której celem było wykazanie sprawności poszczególnych typów samochodów w najtrudniejszych warunkach drogowych i klimatycznych. Temu też należy przypisać, że na starcie zgromadziło się 47 samochodów, co stanowi, jak na zimę, rekordową ilość.

Trasa prowadziła przez Warszawę (start) — Lwów — Kosów — Krynicy do Zakopanego i w większej swej części posiadała pełne wyboi drogi, na których tylko auta wysokiej klasy potrafiły rozwinąć duże

szybkości przeciętne, przewidziane regulaminem.

Impreza, zakończona w niedzielę, 26 lutego wyścigiem górskim w Zakopanem, podkreśliła raz jeszcze wielką wartość turystyczno-sportową samochodów montowanych przez Zakłady Lilpop, Rau i Loewenstein S. A. Wszystkie 6 samochodów, które startowały z Warszawy, przybyły do Zakopanego, osiągnąwszy piękne wyniki na trasie i w poszczególnych próbach.

Sporny na BUICKU otrzymał złoty medal i nagrodę za najlepszy wynik w próbie szybkości płaskiej; Ma-

zurek, jadący na nowym CHEVROLETIE 1939 (w chwili startu wóz był jeszcze niedotarty) otrzymał złoty medal i nagrodę za świetny wynik w próbie górskiej; Rychter, jak zawsze, pewnie zdobył medal złoty; Zagórna na swym starym CHEVROLETIE, mającym za sobą ponad 75.000 km, dwa Rallye Monte Carlo i mnóstwo imprez krajowych, zdobyła medal brązowy; całą trasę bez punktów karnych przebyły oba OPLE z których na jednym Marek (najlepszy Polak — w tegorocznym Rallye Monte Carlo) zdobył medal złoty, na drugim — Starorypiński medal srebrny.

O amerykańskiej reklamie i polskiej propagandzie.

Bydgoszcz, 5 marca.

Nie jestem zawistny. To też nie zażdrościłem nawet niejakiemu panu Gronowiczowi, gdy wyfasował parę tysięcy złotych z Funduszu Kultury Narodowej i pojechał do Ameryki robić „propagandę”. Po pierwsze — nie każdy umiałby sobie wydrukować taki bilet wizytowy jak p. Gronowicz, który oszłomił biednych Yankesów kilkudziesięcioma tytułami. A po drugie — jestem zdania, że propagandę też trzeba umieć robić. A że nie znają się na niej oficjalni i zawodowi fachowcy od propagandy, to nie znaczy jeszcze wcale, że mogą się do niej brać pierwsi lepsi komunizujący poeci.

Zamiast tak od razu robić propagandę w Ameryce, lepiej i pożyteczniej jest od Amerykanów uczyć się robienia propagandy.

Ameryka jest podobno krajem wszystkich możliwości. Gdy się zdarzy coś nieprawdopodobnego, to najłatwiej jest to zżyć powiedzeniem:

- To zupełnie jak w Ameryce...
- Amerykańska historia!
- Po amerykańsku.

Zdaje się, że jest w tym wszystkim trochę przesady. Bo i w Ameryce nie wszystko jest możliwe. I tam również Salomon z próżnego nie należy. I tam dolary nie leżą na ulicy.

Na czym więc polega tajemnica amerykańskich sukcesów i amerykańskich możliwości? Zdaje się, że tylko i wyłącznie na propagandzie, a ściślej mówiąc — na reklamie.

Reklama jest potęgą, reklama jest dźwignią nie tylko handlu, ale i całego życia — te prawdy doskonale zrozumieli Amerykanie i z talentem wprowadzają je w czyn. Jak wygląda amerykańska reklama, widzimy chociażby na filmach amerykańskich. Byłe szmira nazywa się

„gigantycznym dziełem XX wieku”, „szczytem szczytów”, „arcydziełem, jakiego świat nie widział”. Każda klempa jest od razu gwiazdą, genialną artystką, „płomieniem wykwitającym z pomroeków teraźniejszości”. Każdy łobuz, którego twarz prosi się o cegłę, — to natchniony artysta, bożyszczko tłumów, król wdzięku i niezrównany pogromca serc kobiecych. Zdawałoby się, że to wszystko nie ważnego, że pisać można wszystko, że papier jest cierpliwy, że i tak nikt się tym nie przejmie. A jednak nie. Na amerykańską reklamę biorą się europejskie gęsi. I nie tylko gęsi.

Dlaczego? Czyżby Europa była aż tak naiwna? No, Europa jest naiwna, każdy kto umie łupać nogą, wodzi ją za nos, ale

wszystkiego naiwnością tłumaczyć nie można. To raczej rzeczywiście potęga re-

klamy, której my docenić nie chcemy. Amerykanie wierzą w reklamę. Wiedzą bowiem, że 90 procent bujd spłynęło po wierzchu, ale 10 procent — tych największych bujd — trafi gdzie trzeba i zrobi swoje. I dlatego reklamują wszystko. Nawet cmentarze. Otwarło mi oczy na tę wielką i godną naśladowania prawdę takie ogłoszenie, znajdujące się w prasie amerykańskiej:

„Cmentarz w X. położony jest w okolicy lesistej, suchej, pełnej słońca, powietrza i spokoju. Żadna fabryka nie może być zbudowana w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza w ciągu najbliższych pięćdziesięciu lat. Rezerwujcie miejsca na cmentarzu, póki dysponuje miejscem polecająca się: podpisana Dyrekcja Cmentarza w X.”

Czy jakiś kandydat na nieboszczyka oprze się takim pokusom? Weźmy pod uwagę własną psychologię, przypomnijmy sobie, jak to grymasiliśmy, wybierając letnisko. I to tylko na miesiąc. A tu chodzi o wieczność całą. Któżby nie

chciał przez wieczność słońca, powietrza i spokoju, komuby nie przeszkadzały dymy fabryczne? Już to trzeba przyznać, że Amerykanie znają słabości ludzkie i umieją je wykorzystać w reklamie.

My spodziewamy się od Ameryki ciągle dolarów i robimy kwaśną minę, gdy ich nie dostajemy. Wujaszek amerykański możeby i chciał dać, ale po pierwsze — sam musi dobrze uważać, aby nie pójść na dziady, a po drugie — ręk wyciągniętych jest tyle, że niktby im nie nastarczył. Więc zamiast czekać na pró-

żno na dolary, weźmy lepiej od Amerykanów ich sposoby robienia pieniędzy.

„Całowanie jest grzechem“

„Nie pozwólcie się całować i nie całujcie innych no rękach!”

Takie napisy zjawiały się na wszystkich słupach reklamowych i we wszystkich miejscach — gdzie sa umieszczone tablice informacyjne, niedaleko, bo w Lotwie.

Tej na pozór dziwnej i osobliwej akcji podzielił się w ostatnim czasie lotewskie ministerstwo kolei, które w głoszeniu tych hasel widzi jedyną drogę, oczywiście w wypadku ich przyjęcia się, aby wykorzystać do gruntu gruźlicę, która panoszy się w dużych rozmiarach w ostatnim czasie. Drogę zapobiegania tej strasznej chorobie uznano za najodpowiedniejszą i o wiele więcej celową, gdy chodzi o tępienie choroby, niż jej lecze-

A więc przede wszystkim ich sposoby propagandy i reklamy.

To słaba propaganda wysłać do Ameryki Gronowicza. Hochsztaplerami Stanom Zjednoczonym nie zaimponujemy — mają dość swoich. Trzeba wziąć się na dobre do roboty. Dokoła każdej najdrobniejszej sprawy robić co najmniej taki krzyk i wrzawę, jaką robią żydzi dokoła swych rzekomych prześladowań. Trzeba reklamować polski sejm, polskie flaki (nawet te z olejem), polski bigos (ale nie ten — partyjno-polityczny).

Zmysł propagandowy ma niewątpliwie ambasador generał Wieniawa-Długoszowski, który wie dobrze, że zagraniczni goście bankietów, rautów i oficjalnych przyjęć mają dość na całym świecie. I dlatego zaprowadził ich do kasyna oficerskiego, napoił czystą, nakarmił flakami i bigosem, a 40 szwoleżerom kazał obtańcowywać panią ministrową. Tęgo nawet córka Mussoliniego nie wytrzymała i powiedziała: pas! Ale co się wylańczyła, to wylańczyła. Gdy się sława polskich tancerzy rozejdzie po świecie, to tylko patrzeć jak z obu półkul zaczną ścigać do Warszawy bogate turystyki, jak ruszą w naszym kierunku pociągi pod hasłem: „flaki, czysta i oberek”.

W każdym razie widać z tego, że jada polska dzielnie podtrzymuje swoje tradycje. Nie ma dla niej przeszkód. Ani na polu bitwy, ani na sali balowej. Szwoleżerowie znów nam dali przykład, jak zwyciężać mamy. Nie należy wątpić, że ze spotkania z nimi hrabina Ciano wyniesie najlepsze wspomnienie. I że przyczyni się to jeszcze bardziej do scementowania przyjaźni polsko-włoskiej.

Więc nie przejmujemy się nawet tym, że nie zawsze nasza propaganda stoi na poziomie. Okazuje się, że gdy chcemy, to i propagandę potrafimy zrobić. Tylko trzeba ją powierzyć właściwym ludziom. Raczej szwoleżerom niż patałachom. I dlatego:

Więc pijmy wino, szwoleżerowie,
Niech troski giną w rozbitym szkle!
Gdy nas nie będzie, nikt się nie dowie,
Czy dobrze było nam, czy źle!

(hak)

DZIADA POLIKARDA

Nie zapraszamy na niepewne fisy, lecz na obiady i do pełnej misy, tudzież na frajde panów i rycerzy do Białowieży.

Rycerzem szlak jest poseł-deplomata, chtëren stusonki dwóch państw zszywa, lata i daje — dając podpis pod umową — rycerskie słowo. Tak u nas zawdy — czy w zamku czy w lesie — rycerskim słowo przyrzeczenia zwie się, a fuja z białowieckiego uboju — fajką pokoju.

O-tatni rycerz obcy (przed Ciano) — z Berlina juże! — zdał się być niebianem*), a jego mundur błogo-przyjacielski aiby janielski. I zaraz po nim zawitał Ciano, jakby przekonany się pragnał, czy ano tak mocno

Luksusowe gilzy Mokka

KORKOWE

150 szt. — 40 gr.

Przystępne dla wszystkich.

Berlin w Warszawie się trzymie jako i w Rzymie.

Bo można wniosek snuć z życia sąsiadów o gwarancji swych własnych układów, świadczeń, przyrzeczeń, zaklęć, pocałunków i pozachunków...

Aż tu wylażała ta chryja z Gdańszczyzny! Wątpie, by był Ciano zbudowany przygrywką do tych łowów w Białowieży — gdańskij młodzieży. Tuszmy, iż w ony Białowiejskiej Puszczy pan Beck postłowi rzecz wiernie wyluszczył i że słyszała pana Becka słowa pan. Ciana.

Wszystko na dobrym drodze jest nibyto i tak jak chcemy, dowi sie Benito; a jaki dalszy będzie ciąg tej sprawy — to rzecz Winiawy. Bo co tu gadać! — Wielce nam zależy na włoskim gościu co był w Białowieży, gdyż chryja gdańska, choć drobna — nie rzadka! Trzeba jej świadka. Mamy więc świadka, iż były zaczepki, iż często bywa brak gdańszczanom klepek, choć postępujem dyć — naszym zwyczajem — jak ze złym jajem... Szak tyła grzychów ry już przebaczyli od odrodzenia jaże do tyj chwili — już nie wciągając, co było a nie jest, w dziejowy rejestr!

Nie pierwszy raz Gdańsk toń zgody zamęca i setnacja robi sie koląca, aczkole se nie zyczym ani my nie ani w Berlinie.

Pytam ja tedy, dokąd to, tak będzie? I dokąd on na tych hecach zajędzie? Dyć jużci kiedyś musi dojść niestety do jakijś mety. Ob* nie mety naszj cierpliwośc! Bo gdy cierpliwj przywiedzion do złośc, to sie nie lończy na stomianym gniewie swarów zarzewie.

*) Himmler (Himmel — niebo).

Nowe aparaty radiowe w Niemczech na kółkach.

Ostatnio bardzo modne są w Niemczech aparaty radiowe na kółkach, które można sobie przysunąć do foteli i siedząc w fotelu wygodnie obsługiwać. W takim aparacie znajduje się po jednej stronie szafka do likieru — a więc aparat stanowi mały bar domowy — a po drugiej miejsce dla płyt gramofonowych i instalacja gramofonowa (z samoczną membraną) połączona z aparatem. Wygodny ten aparat wypuściła firma Telefunken w Berlinie.

MIASTO DEMONA HAZARDU

WARSZAWA BUDUJE
NOWE TORY WYŚCIGÓW KONNYCH

Warszawa gra namiętnie na wyścigach. Totalizator obraca milionowymi sumami. Stolica hazarduje się i w czasie dobrej koniunktury i w okresie najcięższego kryzysu, jak również i w obecnym okresie lekkiej poprawy. Powiadają, że kto raz zagrał na wyścigach, ten gra już bez przerwy. Takich są tysiące w Warszawie. Bogaci grają dla przyjemności, „dla dreszczyku”, emocji, dla wrażeń. Największa jednak masa grających — to ludzie mało zamożni, albo wprost biedni: dla nich „stawka” jest wszystkim. Chcieliby sobie doli ulżyć i „złapać” choć trochę gotówki. Na czysty interes wygraną nastawiają się żydzi bez różnicy srodowiska, którzy grają masowo. Jest też za wód szczególnie uprzywilejowany na tym polu — szalona namiętność przechodzi w nim z jednej generacji na drugą. To aktoży. Dawniej zgrywali się jeszcze ziemianie, dziś grają oni najmniej, bo po prostu nie mają za co, gdyż żyto coraz gorzej się opłaca.

„Gwóźdź sezonu”.

Każdy sezon wyścigowy dla Warszawy i dla tych, którzy do Warszawy częściej za glądają, jest wydarzeniem pierwszorzędnej wagi. Obłonony jest wówczas tor wyścigowy, jak również i kasy totalizatora, mieszczące się od niedawna w różnych punktach Warszawy tak, że gra się na odległość, nie będąc wcale na torze. Z tym jest podobnie, jak z monopolem, który wypuścił na rynek najmniejsze flaszkiczki z wódką, aby tylko ci najbiedniejsi mogli sobie łatwiej i częściej wypić. Miasto ma z wyścigów duży dochód.

Pożegnanie z tradycją.

Z nadchodzącą wiosną warszawiancy, którzy tak lekką ręką sypią pieniądze na „tota”, będą się musieli pożegnać ze starym torem wyścigowym w śródmieściu, na Mokotowie, pamiętając najlensze czasy przedwojenne i mającym za sobą całą już historię. Do przeszłości należeć będą te liczne pielgrzymki ulicami: Koszykową, Śniadeckich i Piusa, te szereg dorożek, taksówek i tramwajów, zdążających na pola Mokotowa. Wyścigi na polach Mokotowa zostały zamknięte, a na południe od Warszawy w Służewcu powstają nie tylko nowe tory wyścigowe, ale imponujące swoim rozmachem i wielkością miasto wyścigowe, którego budowa pochłania milionowe sumy. Trzeba było pożegnać się z Mokotowem, gdzie powstanie reprezentacyjna dzielnica, związana z akcją uczczenia pamięci Marszałka Piłsudskiego. Decyzja ta wpłynęła na ludzi inicjatywy w ten sposób, że już wiosną odbędą się przenosiny do nowej, na miarę europejską zakrojonej siedziby Tow. Wyścigowego.

Już 7 milionów...

Władze Tow. Zachęty do hodowli koni w Polsce, bo tak brzmi oficjalna nazwa towarzystwa, zakupiły część gruntów (około 140 ha) od własności folwarcznej w Służewcu. Pierwszy etap prac przygotowawczych pociągnął za sobą koszt około 7 miln. zł. Gdy zabrakło pieniędzy, czynniki państwowe ze swej strony przyszyły towarzystwu z pomocą: Bank Gospodarstwa Krajowego

pożyczył 8 miln. zł. Jednocześnie z inicjatywą prezesa Komorowskiego powołano do życia komitet rozbudowy Służewca. Tereny na Mokotowie zostały przekazane na Fundusz Obrony Narodowej, a równocześnie prace na Służewcu podjęto z największą energią.

Imponujące... Olbrzymie...

Ogólne wrażenie, jakie wynosi się po obejrzeniu obecnego stanu budowy nowego toru, określić można jako imponujące. Warszawa otrzymała tor, który swoim ogromem i nowoczesnością konkurować będzie z największymi w Europie, w krajach o tak dawnej i wspaniałej tradycji wyścigowej, jak Anglia i Francja.

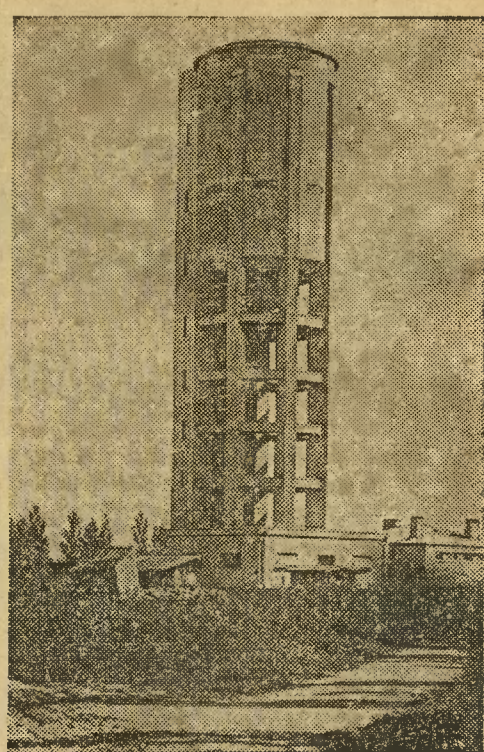
Poza tym tory wyścigowe na Służewcu mają jeszcze inne cele. Rozplanowane one

bejmują przestrzeń 78,7 ha, na drogi, tory kolejowe i linie tramwajowe, chodniki i deptaki przeznaczają się 16 ha.

Zagadnienia komunikacyjne.

Trudno w artykule dziennikarskim omówić wszelkie szczegóły tego nowego miasta wyścigów. Podajemy tylko garść wrażeń i informacji.

Główne wejście na plac wyścigowy mieści się przy Al. Puławskiej. Stąd budowane są dwie jezdnie dla ruchu jednokierunkowego (szerokości 18 m) oraz po obu stronach dwa chodniki dla pieszych. Droga dla publiczności, która przybywać będzie tramwajami, prowadzić będzie przez tunel pod jezdniami i chodnikami, aby nie tamować ruchu. Innym tunelem przedostawać się będą na wyścigi pasażerowie kolejni. Przy

Wieża ciśnieniowa w Służewcu.

dach o olbrzymiej powierzchni, bez podpór i słupów od frontu. Jest to konstrukcja po raz pierwszy w Polsce stosowana.

Trybuna o droższych miejscach ma długości 240 m. Na razie zbudowano odcinek długości 90 m. Zmieści się tu około 5 tys. widzów. W hali wewnątrz przebiewać może również 5 tys. publiczności. Część budynku oszklonego zajmie restauracja; na górze bardzo ciekawy taras. Podziemia przeznaczono są na wielki dancing. Komunikacja z nowym miastem wyścigów przedstawia się następująco: trzy arterie wypadowe prowadzą do Służewca. Z ul. Puławskiej ciągnie się szosa do Piaseczna. Ulica Raszyńska połączona jest autostradą z Okęciem. Linia tramwajowa prowadzi niemal do samego Służewca. W stadium ostatecznych rozmów znajduje się sprawa połączeń kolejowych. Z dworca Głównego odchodzą cztery pary pociągów, co powoduje konieczność budowy dworca w pobliżu terenu wyścigów.

Wiosna się już zbliża. Za kilka tygodni, gdy słońce zacznie przygrzewać, cała Warszawa, jak dawniej na Mokotów, tak obecnie śpieszyć będzie do Służewca i to nie tylko dlatego, aby grać w ulubionego totalizatora, ale również, by nieco odpuścić po pracy. (ski)

„Nowy raj rozwodowy”.

Próby wykorzystania różnic ustawodawczych na Zaozlu.

Warszawa, 3. 3. (Tel. wł.) W ostatnich tygodniach szereg adwokatów stołecznych podjęło się prowadzenia spraw rozwodowych osób celowo przenoszących miejsce zamieszkania na teren Zaozlia. Fakt ten tłumaczy się chęcią wykorzystania pewnych różnic ustawowych, istniejących wskutek trwania mocy obowiązującej czeskiego ustawodawstwa cywilnego na przyłączonych do Polski ziemiach. W ten sposób Zaozlie stało się nowym „rajem rozwodowym”. Nie jest wykluczone, że próby te doznają fiaska, gdyż jak wiadomo, osoby przenoszące miejsce zamieszkania do innej dzielnicy, podlegają nowemu ustawodawstwu dopiero po upływie roku, a w międzyczasie nastąpić może unifikacja prawa małżeńskiego na obszarze całego państwa. (r.)

Trybuna dla 2-gich miejsc.

zostały w ten sposób, aby mogły stać się terenem weekendów i magnesem nie tylko dla graczy, ale i dla tych wszystkich, którzy szukać tu będą wypoczynku na świeżym powietrzu. Służewiec staje się największym parkiem Warszawy i najmiejmniejszym rezerwuarem świeżego powietrza. Najwymowniejszą wskazują na to cyfry. Nowy teren wyścigowy zajmuje obszar 140,5 ha, gdy największy park Warszawy im Paderewskiego posiada 57 ha, a park Ujazdowski zaledwie 5 ha. Na tych rozległych gruntach Służewca tereny parkowe zajmują obszar 37 ha: tory wyścigowe, obsiane trawą specjalnego gatunku, łąki i obszary pod uprawę rolną o-

końcu obu jezdni zbudowany jest autopark, mogący pomieścić 2.400 samochodów.

Tu zatrzymywać się będą autobusy miejskie, taksówki i auta prywatne. Pojazdy konne i rowery znajdą pomieszczenie w tym samym miejscu, ale na innym poziomie.

Gigantyczne trybuny.

Wielka dbałość o wygodę publiczności cechuje rozplanowanie trybun. Pierwsza od wejścia mieścić będzie najtańsze miejsca (żelbeton długości 105 m). Będą to miejsca wyłącznie stojące na około 5 tys. publiczności. Widzów chronić będzie przed deszczem

Stado baranów „strzyże” trawę na torze wyścigowym.

Namiętność zgubiona

W jednej z najuboższych dzielnic Buffalo na postojach dorożek samochodowych niemal wszyscy szoferzy znali wesołego dwunastoletniego chłopca o bystrych szarych oczach, ubranego w przykrótkie gesto potatane spodnie, w zanadto luźny sweter pocerowany różno kolorowa włóczką i w zatłuszczoną dżokejkę nasuniętą zawadiacko na jasne jak len, kędzierzawe włosy.

Mały Stefek — Steven, jak go nazywali szoferzy — był bardzo usługowy: biegał po papierosy i po dzienniki, otwierał drzwi pasażerom, pomagał przy naprawie uszkodzonej dębki, przy czym interesował się wszystkim, co miało jakokolwiek łączność z samochodem, wykazując niezwykłą pojętność i chwytną pamięć. Czuł się niewymownie szczęśliwy, gdy za wyświadczoną przysługę właścicieli taksówki przewioził go trochę swoim wozem.

— No, matka, dość już tej obijaczki. Zaprowadź chłopaka do Kryski — powiedział

pewnego dnia do żony Marcina Linek, biedny emigrant z pod Wieliczki. — Cały rano przepadała na rzecze, a potem do wieczora waleśa się po ulicach. Bodaż na kawałek chleba zarobi...

Jednak Stefek nie długo terminował u szewca. Stary Kryski — ze względu na rodaka, który harując ciężko, ledwo potrafił wyżywić liczną rodzinę — próbował na różne sposoby przełamać upór swojego ucznia, lecz chłopiec się zaciął: pozostawał głuchy na wszelkie tłumaczenia, a ciężi, zbierane coraz ofiwiście w domu i u szewca, znosił w milczeniu i bezprzykładną wytrwałością.

Ostatecznie Kryski go wyrzucił.

W ciągu następnych paru lat Stefek wielokrotnie zmieniał zawód, ale skutek był zawsze ten sam — nigdzie nie zagrał miejsca.

— Zmarnował się do reszty, już mu nie poradzę — machną ręką Marcin Linek. Przystał zwracać uwagę na starszego sy-

na i odtąd nie szukał dlań pracy. Ale chłopak przez jednego z przyjaciół — szoferów sam znalazł zajęcie i zaczął uczęszczać pilnie do małego warsztatu przyjmującego do naprawy przeważnie motocykle.

Minęło jeszcze parę lat. Właściciel warsztatu Jim Baxter był tak dalece zadowolony z chłopca, że wbrew zwyczajowi oprócz utrzymania przyznał mu niewielkie wynagrodzenie, z którego Stefek oddawał matce tylko połowę, przeznaczając drugą na przejazdki taksówką i na sprzęt wędkarski.

— Z małego będą ludzie — mawiał często Jim Baxter. — Pojętny, sprytny, a robotę pali mu się w rękach. Nie każdy maister zna maszynę tak dobrze jak on...

Rodzice promienieli i rośli w dumę, lecz nagle, jak piorun z jasnego nieba spadła na nich wiadomość, że Stefek znów wyrzucono i przy tym z wielkim trzaskiem.

— Zabierajcie swego gagatka! — wołał ogromnie wzburzony Jim Baxter. — To jest skończony lajdak! Dziś w nocy zabrał naprawiony motocykl klienta, ukradł mi całą blaszanek benzyny, pojechał za miasto i tam rozbił maszynę na drobne kawałki!... Kto teraz będzie płacił za motocykl?

Stefek nie okazał najmniejszej skruchy, a gdy ojciec w przystępie wściekłości porwał za pas, siedemnastoletni, doskonale rozwinięty młodzieniec, już znający siłę swoich mięśni, cofnął się o krok, zacisnął pięści, wyczczerył zęby ostre i drobne ni-

czym zęby wilczura i powiedział cichym, lecz stanowczo brzmiącym głosem:

— Nie ruszcie, ojciec, bo teraz już nie ścierpie...

— Jezu Miłościwy! — jęknęła przerażona matka. — Na rodzica podniosłbyś rękę?!

— Wynoś się z domu — warknął głucho stary Linek. — Przeklinam po wieki...

Chłopak odwrócił się bez słowa i odszedł.

Gdyby jakiś bogaty Amerykanin zainteresował się i zaopiekował wiele obiecującym młodzieńcem, jak to się zdarza nieraz — być może ze Stefka wyrósłby znakomity konstruktor albo wybitny inżynier-mechanik albo przynajmniej drugi słynny kierowca Carraciola. Tymczasem wypędzony z domu i pozbawiony nawet pozoru moralnych hamulców, jakim dlań były rodzina oraz ulubiona praca, nie ośmiel przed pokusą: ukradł samochód, załadował cały swój dobytek, to jest sprzęt wędkarski, który przechowywał nad rzeką, w na pół rozwalonej chałupie i pomknął w świat.

Złapali go, wsadzili do domu poprawy. Tam poznał prawdziwych, doświadczonych przestępców i pod ich kierownictwem przeszedł wstępną szkołę. Teoretyczną, oczywiście.

Potem już pobrnął utartym szlakiem: kradł na różne sposoby, marząc o uciulaniu pieniędzy na kupno samochodu, którym mógłby podróżować w poszukiwaniu dobrych terenów rybackich, lecz łatwo zdobyty grosz ulatnia się jeszcze łatwiej i aczkol-

Llist z Rzymu.

Tam, gdzie powstał pierścień Rybaka.

Z wizytą u krawca papieskiego i u złotnika watykańskiego.
(Korespondencja własna „Dziennika Bydgoskiego”).

Rzym, w marcu.
Kto w tych dniach, przechodząc położoną w dzielnicy starego Rzymu ulicą świętej Klary, u której wylotu leży plac Minerwy, zatrzymał się przed witryną zakładu krawieckiego braci Gammarelli i rzucił spojrzenie na wystawione w oknie suknie dla duchownych, zobaczył wiszące na manekinach trzy białe sutanny welniane z długim ogonem, a na jednej z nich — środkowej — mucetę (pelerynkę) z czerwonego aksamitu, obrzebianą autentycznym gronostajem oraz czapkę wykonaną z tego samego materiału z identycznym obramowaniem. Jest to pierwsza garderoba nowego papieża. Trzej bracia Gammarellowie — z których dwóch pełni służbę w Watykanie podczas uroczy-

poprawki w chwili ubierania elekta.
Po wyborze Piusa XI okazało się, że suknia leżała jakby ułaj. Za Benedykta XV, którego wzrost był niższy od każdego z przewidywanych i trzeba było w ostatniej chwili zawiązać kobietę z igłą dla poczynienia niezbędnych poprawek, co podobno wywołało niezadowolenie ze strony elekta, który miał się domagać interwencji swojego krawca.

Tam, gdzie powstaje pierścień Rybaka.

Właśnie naprzeciwko wystawy, na której widzimy trzy sutanny papieskie, znajduje się sklep Tanfani'ego i Bertarelli'ego, który od r. 1700 jest dostawcą watykańskim przedmiotów wchodzących w zakres złotnictwa i zdobnictwa.

W pokoju przylegającym z tyłu do sklepu jest zaimportowana mała pracownia, gdzie się robi pierścień Rybaka — ów pierścień, który tylko papież ma prawo nosić na palcu i który Camerleng niszczy razem z matrycami do bull, bezpośrednio po śmierci papieża. Skromnie przedstawia się pokój, w którym formuje się pierścień, jakby dla podkreślenia, że rzeczy więcej duchowe tworzy się tylko w otoczeniu absolutnej prostoty i pokory: stolicek z kilku używanymi narzędziami żelaznymi i lampą do rozgrzewania metali. Na gołych, wapnem pobielonych ścianach, wisi zaledwie kilka kopii odlewów gipsowych. Nowy pierścień, z wrytym obrazem św. Piotra, ciągnącego sieć, jest gotowy; brak tylko imienia, które obierze papież dla kierowania nawa św. Piotra. Zaledwie imię to będzie znane, zostanie ono wryte natychmiast przez złotników bez względu na porę dnia i nocy.

Wychodzę na ulicę św. Klary, czując jeszcze na dłoni ciężar masywnego złota, z

Wielka wycieczka wiosenna
PO SŁOŃCE POŁUDNIA
LUKSUSOWYM MOTOROWCEM
„PIŁSUDSKI”
LIZBONA-NEAPOL-PALERMO-TRYPOLIS-CEUTA
odjazd z Gdyni 7. IV — powrót — 30. IV
Informacje i zapisy:
GDYNIA AMERYKA
LINIE ŻEGLUGOWE S. A.
WARSZAWA, PLAC MAŁACHOWSKIEGO 4
ODDZIAŁY: GDYNIA-KRAKÓW-LWÓW oraz BIURA PODRÓŻY

CENY OD ZŁ
660.

Domagaj się NOZYKA GROM GOLI NAJLEPIEJ

ści — objęli pracownię po ojcu; już od kilku pokoleń, przez z górą półtora wieku firma ta wykonuje ubiory dla papieża.

Kalkulacja miary.

Ulica jest poważna i cicha, jakkolwiek leży w ożywionym punkcie Wiecznego Miasta. Przejeżdżają tu jedynie często samochody ciężarowe, na których widnieje tarcza Państwa Watykańskiego, albo czarne powozy kardynalskie. Tu bowiem, w tym niepozornym zakładzie, w głębi, za oknem wystawowym, przed którym i w tych dniach prawie nikt się nie zatrzymuje, robi się suknie dla wszystkich kardynałów z całego świata. Znajdują się tam gęste, ciężkie, świecące jedwabie w nie do naśladowania purpurowym kolorze, ze słynnej fabryki jedwabiu w Como (miasto w Lombardii w północnych Włoszech); leżą tam materiały ze śnieżnobiałej wełny wykonane w tejże fabryce, która może pozwolić sobie na luksus rezerwowania jednego specjalnego działu na tkanie materiałów sukiennych dla papieża.

Dlaczego jednak wykonano aż trzy jednakowe sutanny, która właśnie widzimy w witrynie? — Otóż z chwilą ukończenia konklawy, baldachimy rozpięte nad siedzzeniami kardynałów zostały opuszczone z wyjątkiem jednego, pod którym siedział obrany papieżem. Nowy papież został bezwzględnie odprowadzony do najbliższej garderoby, gdzie złożył swój ubiór kardynalski i został ubrany w suknie papieskie, w których po krótkiej chwili zasiadł po raz pierwszy na tronie dla odebrania holdu.

Cóżby więc było, gdyby pod ręką nie znajdowały się gotowe już szaty ze śnieżnobiałej wełny? Stąd też konieczność przygotowania trzech sukien, dostosowanych do różnego wzrostu. Trzeba bowiem znaleźć jakąś średnią miarę dla każdej grupy wzrostu (które są trzy: wysocy, normalni, niscy), ażeby poszczególne suknie pasowały na każdą figurę odpowiedniej grupy możliwie tak dokładnie, jakby właśnie dla niej była robiona. Ponieważ Gammarellowie posiadają miary prawie wszystkich purpuratów z całego świata, więc według wzrostu i budowy ciała zestawiają z nich rodzaj róz — np. tym razem wybrali spośród nich piętnaście najcharakterystniejszych miar, a potem, przez odpowiednią eliminację spadła ta liczba do ośmiu — i w ten sposób odnajdują prawdziwą średnią, która jest podstawą do wykonania owych trzech sukien. Był czas, że pracę tę powierzano trzem różnym firmom, a który z krawców miał szczęście zrobić suknię odpowiednią wzrostowi elekta, zostawał stałym dostawcą nowego papieża.

Podróż pudła.

Z tych obliczeń, z tych działań arytmetycznych powstały sutanny, wykonane w pracowni krawców papieskich. Są to szaty, w których nowy papież Pius XII ukazał się na balkonie bazyliki św. Piotra, ażeby błogosławić miastu i światu.

We wtorek wieczorem, w przeddzień otwarcia konklawy, auto watykańskie, bez jakiegokolwiek pompy, przewiozło z ulicy św. Klary do Watykanu wielkie pudło, którego wnętrze wybite było jasnym aksamitem, zawierające całą garderobę przeznaczoną dla nieznanego wówczas jeszcze papieża. W pałacu zaś czekał krawiec, gotowy pospieszyć na każde zawołanie, gdyby okazała się potrzeba poczynienia jakieg

którego wykonany jest pierścień. Trzymając pierścień w rękę, przez moment namiętnie myśl w poszukiwaniu imienia, które miało zostać wryte nad archaiczną postacią św. Piotra. Prawie pusta była ulica. Nikt nie zatrzymywał się przed wystawą, w której śnieżna biel i krwawa purpura ubrań papieskich tworzyła jakby ogromną plamę.

A. Cier-cki.

Czy Chopin był w Kozłowie pod Świeciem?

KOZŁOWO, NAD WDA, gdzie miał bawić Fryderyk Chopin.

Świecie, w marcu.
(t) Przed kilku dniami minęła rocznica urodzin Fryderyka Chopina. Z tej racji odżyły też liczne wspomnienia o życiu tego wielkiego kompozytora, odżyły w Świeciu bo przecież Chopin w czasie swych wakacji bawił na Pomorzu. To mało! Bawił w pobliżu Świecia, bo w zaledwie 8 km odległym majątku Kozłowo, u ówczesnych jego

ktędyś tak znakomity gość. Należy tu dodać, że majątek Kozłowo został przez ostatnich właścicieli Polaków Turowskich, za przepaszczonego zaborcom, którzy rychło dokonali parcelacji i sprowadził kolonistów. Nie ma tu więc potomstwa po byłych mieszkańcach majątku, jak nie ma już znaku po zabudowaniach dworskich. Na miejscu, gdzie stał kiedyś dwór, stoi dziś skromny

PRZY REUMATYZMIE i ARTRETYZMIE **MINEROGEN F.F.** Apteka Mazowiecka Warszawa, Mazowiecka 10 Do nabycia w aptekach.

właścicieli Zboińskich. Nie jest wykluczone, że Chopin, będąc tak blisko Świecia, odwiedził i to miasto? Ale brak na to dowodu; jak w ogóle trudno o udokumentowanie nawet jego pobytu wakacyjnego w Kozłowie nad Wdą. Zresztą nad stwierdzeniem tej prawdy pracują obecnie biografowie Chopina.

domek osadnika, z majątku pozostała do naszych czasów jedynie waląca się stajnia; oczywiście w nowszych czasach „odświeżana” i służąca dziś... za mieszkanie dla dwóch rodzin osadniczych.
Zwraca natomiast uwagę piękne położenie wsi Kozłowo nad brzegami Wdy, która w samej wsi płynię dwoma korytami, tworząc wielkie rozlewisko po to, by za kilkadziesiąt kroków płynąć znowu spokojnie jednym wąskim korytem.

W samym Kozłowie dzisiejsi jego mieszkańcy nic nie wiedzą o tym, by tam był

Po nowej głodówce Ghandi jest umierający.

Rajkot, 4. 3. (PAT). Według opinii lekarzy, czuwających nad Gandhim, stan jego zdrowia przedstawia się bardzo niepomyślnie. Gandhi rozpoczął głodówkę w celu wywarcia nacisku na władzę Rajkotu, by zgodził się na udział swych poddanych w rządach, jakie

sprawuje nad tym państwkiem. W ostatnich czasach doszło do ostrego targu pomiędzy poddanymi a władzą Rajkotu. (Rajkot liczy kilkadziesiąt tys. mieszkańców i jest położony w odległości kilkunasu mil od Bombaju).

20 lat w Paranie.
Nakładem Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska”, ukazała się świeżo książka, obrazująca życie naszej emigracji w dalekiej Brazylii. Jest to pamiętnik Marii Ficińskiej zatytułowany „20 lat w Paranie”. Autorka przybyła do Brazylii w r. 1914 i do tego czasu nieprzerwanie tam mieszka.
Książka Ficińskiej podzielona jest na dwie zasadnicze części. W pierwszej autorka opowiada o swojej walce o byt, o życiu naszej kolonii w Paranie. Rysuje dosadnie spory ideowe w największym polskim skupisku w Brazylii — Kurytybie oraz zapoznaje nas z życiem osadników polskich w terenie.
Drugą część książki poświęcona jest rdzennej ludności tego kraju, a więc Brazylianom i Indianom południowo-amerykańskim.
Zdaje się, że p. Ficińska Brazylian nieco przeidealizowała, przypisując im same dodatnie cechy i ich życzliwość do Polaków. Mamy przecież dowody, że naszym rodakom w Brazylii obecnie wcale nie powodzi się dobrze.
Dużo miejsca w książce zajmują sprawy kulturalne naszej kolonii kurytybskiej. A więc przede wszystkim teatr. Tu autorka podkreśla wybitne zasługi znanego i Bydgoszczy artysty Tadeusza Morozowicza, który nie szczędził sił na polu propagandy polskiej sztuki wśród obcych, a głównie pracuje nad podtrzymaniem uczuć patriotycznych polskich wśród wychodźstwa.
Książkę p. Ficińskiej warto przeczytać tym więcej, iż jest to dokument prawdziwej emigracyjnej i nie ma nic wspólnego z takimi złośliwymi fantazjami na temat naszego wychodźstwa w Brazylii na przykład „Żyto w Dżungli” Uniłowskiego.
Dzielko zdobi szereg dobrych zdjęć. Szata drukarska — bez zarzutu.

(m)
Marmurowa księga historyczna na wystawie rzymskiej.
Osobliwościami wystawy rzymskiej, która odbędzie się w 1942 r. będą niewątpliwie wykopaliska z dawnej Ostii, słynnego miasta portowego Rzymskiego Imperium.
Obecnie prowadzone są gorączkowe prace archeologiczne, w wyniku których odnajduje się nieraz bezcenne dzieła sztuki antycznej. Najcenniejszą zdobyczą było odnalezienie trzech marmurowych tablic, które podobnie, jak to było praktykowane w Rzymie i innych większych miastach, zawierały daty i opisy wszystkich ważniejszych wypadków i faktów historycznych w formie przeglądu rocznego i tworzyły pewnego rodzaju „gazetę ścienną” dla użytku obywateli. Poza tym wykopano szereg cennych posągów, w tym kilka miniatur, ale wykonanych z niezwykłą precyzją i artystem.
Wszystkie wykopaliska znajdują się w prowizorycznym, specjalnie na ten cel utworzonym muzeum pod nazwą „Ostia Antica”.
Wysiedleni z pasa granicznego.
Ujście. Na zarządzenie starosty powiatowego w Chodzieży otrzymali nakazy opuszczenia z pasa nadgranicznego 4 Niemcy: Schulz Willy, Schilling Herbert, Ruhbach Helmut i Derwans Ernest oraz Polak, niejaki Rajek Feliks.

Nowy projekt ustawy o oddłużeniu rolnictwa.

(Od własnego sprawozdawcy parlamentarnego).

Warszawa, 4. 3. Na czwartkowym posiedzeniu sejmku złożono podpisany przez 125 posłów O. Z. N. projekt noweli do rozporządzenia Prezydenta R. P. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych. Projekt ten wprowadza parę zmian natury formalnej, szereg nowych ulg stosowanych generalnie i sposób likwidowania zadłużenia indywidualnego. Projekt przewiduje przedłużenie terminu na składanie wniosków

związanych w bież. sesji, powiedzieć trudno. Może dla celów demonstracyjnych zostanie on nawet uchwalony przez sejm, ale nie zdąży on przed 1 kwietnia. Chodzi głównie o to, że minister Kwiatkowski jest przeciwny projektom, które nie znajdują realnego oparcia w możliwościach finansowych państwa. Projekt więc taki w razie uchwalenia może nie być zaakceptowany przez czynniki nadrzędne, jak to zresztą mieliśmy możliwość już obserwować. OZN natomiast będzie mógł dyskontować projekt, jako dowód, że sejm ozonowy z-

bił wszystko dla rolników, zaś oddłużeniu sprzeciwił się minister skarbu. (r)

Ustawa o ochronie lasów prywatnych.

Warszawa, 4. 3. (Tel. wł.). Wczoraj komisja rolno sejmku uchwaliła rządowy projekt ustawy w sprawie ochrony lasów, nie stanowiących własności państwa. Komisja zmieniła projekt i uchwaliła, że nowozastrzeżone przestrzenie zwalnia się na przeciąg 30 lat od wszelkich podatków. Projekt ten rozpatrzy sejm na najbliższym posiedzeniu, które zostało wyznaczane na 8 hm. (r)

Trykoty damskie, dziecięce i męskie poleca J. Pilaczyński i Sko (n-1976)

w sprawie działów rodzinnych i obniżenia reszty ceny kupna ziemi oraz na składanie wniosków o wdrożenie postępowania układowego. M. in. na wniosek dłużnika lub wierzyciela złożony do Banku Akceptacyjnego do dnia 30 czerwca 1942 r. niespłacony kapitał długu objęty układem konwersyjnym będzie rozłożony na równe raty płatne w okresie 125 poczynając od terminu płatności najbliższej raty od dnia złożenia wniosku.

Projektowane pogłębienie ulg generalnych idzie w kilku kierunkach. Przede wszystkim przedłuża się okres spłaty papierami wartościowymi długów rolniczych według dotychczasowego systemu na cały okres rozterminowania długu a równocześnie tak samo przedłuża się możliwość odpowiedniej ulgowej spłaty przed terminem gotówką a to ze względu na to, że drobni rolnicy z trudem operują papierami wartościowymi. Ponieważ wysokość rat wynikająca z układów konwersyjnych jest tak wysoka, iż z góry wiadomo, że w pewnych latach nie będzie mogła być utrzymana przewiduje się możliwość przedłużenia okresu rozterminowania.

Następnie projektuje się zniesienia ograniczenia możliwości konwertowania długów rolniczych na kredyty długoterminowe. Długi instytucji wierzycielskich nieobjęte układami konwersyjnymi będą traktowane na równi z długami zaciągniętymi na rynku niezorganizowanym. Uporządkowaniu też podlegają długi rolnicze z przed 1 lipca 1932 r. Dalej projektuje się uznać za straty te części długów, które będą umorzone na skutek przedterminowych spłat.

Podstawową częścią projektu są przepisy o uporządkowanym postępowaniu układowym dla drobnych gospodarstw wiejskich. Obejmą one przede wszystkim gospodarstwa które są obciążone długami osadniczymi komasacyjnymi i melioracyjnymi. Uproszczone postępowanie likwidacyjne ma na celu parcelację względnie przekazanie w silniejsze finansowo ręce nadmiernie zadłużonych i gospodarstwo biernych większych gospodarstw. Uproszczenie polega na zaniechaniu postępowania układowego i wprowadzenia państwowego Banku Rolnego jako gestora.

Aby nie wyjść z pustymi rękami z obecnej sesji budżetowej OZN złożył wniosek o oddłużeniu rolników. Czy zostanie on za-

Roboty publiczne rozpoczną się 10 marca

Zatrudniać się będzie przede wszystkim zarejestrowanych bezrobotnych.

Warszawa, 4. 3. (PAT) W piątek, dnia 3 bm. odbyło się pod przewodnictwem wicepremiera Kwiatkowskiego i w obecności premiera gen. Sławoja Składkowskiego posiedzenie komisji ekonomicznej ministrów.

Komisja ekonomiczna omówiła sprawę uruchomienia robót publicznych w roku bieżącym, postanawiając, że roboty te rozpoczną się 10 marca. Podjęcie tych robót, na które asygnowane będą w ramach ustalonego planu kredyty inwestycyjne, uruchomione przez ministerstwo skarbu, kredyty funduszu pracy i własne środki resortów — wpłynie na zwiększenie obrotów gospodarczych i zatrudnienia oraz na spadek cyfry zarejestrowanych bezrobotnych, która to cyfra počęła już w ostatnich dniach zmniejszać się w związku z rozwijaniem się robót prywatno-gospodarczych.

Następnie komisja ekonomiczna powziła uchwałę w sprawie organizacji zatrudnienia bezrobotnych na robotach prowadzonych bądź finansowanych przez organa państwowe, związki samorządowe oraz inne instytucje publiczno-prawne. Postanowiono, że całokształt akcji zatrudnienia spoczywać będzie w rękach Funduszu Pracy. Uchwała przewiduje, że w ośrodkach o większym napięciu bezrobocia część bezrobotnych w razie niemożności zatrudnienia ich na miejscu, będzie mogła być przemieszczana do robót prowadzonych poza miejscem ich stałego zamieszkania. Zasadniczą intencją uchwały jest dążenie do zatrudnienia na robotach publicznych przede wszystkim zarejestrowanych bezrobotnych.

Jednak w ośrodkach o umiarkowanym napięciu bezrobocia lub na terenach, gdzie nie ma bezrobocia zarejestrowanego, będzie dopuszczana do pracy w miarę zapotrzebowania również ludność miejscowa nierejestrowana w biurach pośr. pracy, w pewnym stosunku procentowym tak do bezrobotnych zakwalifikowanych przez biura funduszu pracy. Uchwała reguluje ponadto sprawę systemu plac akordowych na robotach publicznych, postanawiając, że stawki akordowe powinny być obliczane w ten sposób, by osiągnięte na podstawie akordów, w ramach osmiodziesiętnej doby pracy, przeciętny dzienny zarobek wynosił więcej niż dzienne pięta przy wynagrodzeniu za godzinę. Uchwała przewiduje również zamieszanie w ogólnych warunkach przetargu na wykonywanie robót zleconych przez organy państwowe, związki samorządowe oraz inne instytucje publiczno-prawne kłauzuli o obowiązku zatrudniania bezrobotnych zakwalifikowanych i skierowanych przez publiczne biura pośrednictwa pracy.

Grudziądz.

— **Towarzystwo Przeciugruźliczne w Grudziądzu** urządza od 5 do 11 marca br. „Dni przeciugruźlicze”. Towarzystwo wydało w tej sprawie odezwę do społeczeństwa. Celem zdobycia potrzebnych funduszy na walce z gruźlicą odbędzie się w niedzielę, dnia 5 marca br. od godz. 9,30 do 13 przed kościołami i na ulicach miasta Grudziądza kwesta uliczna, o której poparciu ze względu na wielkie potrzeby akcji przeciugruźliczej prosimy.

Zła przemiana materii przyspiesza starość.

Zanieczyszczona krew wskutek złej przemiany materii może powodować szereg rozmaitych dolegliwości, bóle artretyczne, łamanie w kościach, bóle głowy, podenerwowanie, bezsenność, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, swędzenie skóry, skłonność do obstrukcji, plamy i wyrzuty na skórze, skłonność do tycia, mdłości, język obłożony. Choroby złej przemiany materii niszcza organizm i przyspieszają starość. Racjonalna, zgodna z na-

turą kuracją jest normowanie czynności wątroby i nerek. Dwudziestoletnie doświadczenie wykazało, że w chorobach na tle złej przemiany materii, chronicznego zaparcia, kamieniach żółciowych, żółtaczce, artretyzmie ma zastosowanie „CHOLEKINAZA” H. NIEMOJEWSKIEGO. Broszury bezpłatnie wysyła Laboratorium Fizjologiczno-Chemiczne Cholekinaza, H. Niemojowskiego, Warszawa Nowy Świat nr 5, oraz apteki i składy apteczne. (n977)

Kronika telegraficzna.

Paryż, 4. 3. (PAT) Prezydent republiki Lebrun z małżonką podejmowali śniadaniem duńską parę królewską.

Kair, 4. 3. (PAT) Irański (perski) następca tronu przybył do Kairu na uroczystości zaślubin z siostrą króla Egiptu. Uroczystości weselne trwać mają 4 tygodnie.

Berlin, 4. 3. (PAT) Marszałek Göring z małżonką wyjechał w piątek wieczorem z Berlina na kilkutygodniowy wypoczynek do Włoch.

Żydzi mordują Arabów.

Jerozolima, 4. 3. W pobliżu Tulkarem, w jednej z wiosek arabskich, w piwnicy opuszczonego przez mieszkańców domu, znaleziono zwłoki 12 Arabów, prawdopodobnie zamordowanych przez terrorystów żydowskich.

Krwawy napad na drodze.

Gębice, (mk) Na drodze pod Dębami 5 napaśników zatrzymało przechodzącego rolnika Jana Mile, mieszkańca wsi Przysiek pow. niezawskiego i pobili go dotkliwie twardymi przedmiotami do utraty przytomności. Na skutek odniesionych ran Milla zmarł następnego dnia. W toku dochodzeń sprawców zabójstwa ujęto w osobach Leona Wychodzkiego, Franciszka Ratkowskiego, Jana Ziemnińskiego, St. Antoszewicza i St. Szydłowskiego z pow. niezawskiego. Wymienionych przetransportowano do więzienia.

Zdarzenia i ludzie.

Kto chce bułgarski medal?

Poselstwo bułgarskie ogłosiło w prasie warszawskiej, że wszyscy ci, którzy brali udział w wojnie światowej roku 1914-18, w byłej austro-węgierskiej i niemieckiej armii, niezależnie na jakim froncie walczyli i jakie stanowisko zajmowali, mają prawo otrzymania bułgarskiego medalu z tej wojny.

Życzący otrzymać ten medal, winni przedstawić zaświadczenie o udziale w wojnie, kartę zwolnienia, książeczkę służbową, albo świadectwo posiadania medali wojskowych: austriackiego, węgierskiego, niemieckiego, albo formalne dokumenty: (Czerwonego Krzyża, towarzystw dobroczynnych i innych organizacji, które współpracowały przy odnośnym rządzie) — po uregulowaniu wartości medalu.

Dla otrzymania medalu, jest nieodzowne wypełnienie specjalnego formularza. Mieszkańcy na prowincji — zwrócić się listownie załączając znaczek pocztowy na odpowiedź.

Wszystkim tym, którzy mają jeszcze wolne miejsce na piersiach, radzimy się zgłosić.

SYN KOSTKA-BIERNACKIEGO W ONR. Prasa warszawska doniosła o aresztowaniu W. Kostka-Biernackiego, syna wojewody poleskiego, za przynależność do b. ONR.

Syn Kostka-Biernackiego w ONR!

ZDISCYPLINOWANE LWY RYCZA W ŁĘCZYCY.

Pod powyższym tytułem „Dziennik Powstalech” zamieszcza sprawozdanie z zebrania Rodziny Urzędniczej w Łęczycy, na którym znalazł się m. in. poseł ozonowy z ziemi łęczycyckiej.

„Poseł ten — pisze „Dz. Pow.” — zajął głos poza kolejką w sprawie ważnego „oświadczenia”, począł w pełnych patosu słowach obrazować zebranych, jak to olimpijskie Boże staczała większość sejmowa w obu Izbach.

— **Walczyliśmy jak lwy** — powiedział p. poseł — ale każdy z ministrów bronił się również jak lew...

Postawie niezależni — ciągnął dalej — tylko dlatego szerzej omawiali dyscyplini urzędników, że nie są skrupowani dyscypliną organizacyjną, gdy tymczasem „zdyscyplinowana” większość sejmowa musiła się zadowolić żądaniem zmniejszenia rozpiętości plac i przyznania dodatków rodzinnych w granicach budżetu.

Na kilkakrotne wezwanie do dyskusji po exposé p. posła, zebrani odpowiedzieli jaskie wymownym milczeniem.

Złośliwi z naszego miasta mówią, że dotąd Łęczycy chlubiła się legendarnym Bortu... Obecnie ma również i „lwy zdyscyplinowane”.

Notatki polityczne.

B. POS. LIEBERMAN REDAGUJE CZASOPISMO DLA WYCHODZCÓW POLSKICH WE FRANCJI.

B. poseł do Sejmu dr Lieberman, przebywający, jak wiadomo, od lat na emigracji w Paryżu jest naczelnym publicystą czasopisma demokratycznego, ukazującego się tam pod tytułem „Polska i Świat”, przeznaczanego m. in. dla uchodźstwa polskiego we Francji. Pismo propaguje zgodę wśród poszczególnych grup, zwalczających się namiętnie na tle różnic politycznych.

ŁATWIEJ ZOSTAĆ POSŁEM, NIŻ RADNYM GROMADZKIM.

„Poseł Gutowski, który kandydował na radnego gminy Drwalew w pow. grójeckim woj. warszawskiego, otrzymał tylko trzy głosy przepadając w wyborach. Wybory zostały unieważnione.”

Wynika z tego, że łatwiej zostać posłem, niż radnym w gminie Drwalewo...

Podpalenie osady gen. Januszajtisa.

W Szylach, pow. Krzemienieckiego na Wołyniu dokonano ostatnio ponownego podpalenia osady wojskowej gen. Januszajtisa.

Nieznanymi osobnikami podłożono ogień pod stertę słomy w nocy, lecz pożar ogarnął stertę dopiero rano, dlatego też większych strat nie było. Jest to drugie z rzędu podpalenie osady gen. Januszajtisa. (Pierwsze miało miejsce w roku ubiegłym). Sprawcami podpalenia są niewątpliwie sabotażyści ukraińscy.

ZARZĄD SOCJALISTYCZNY Ł. OBJAŁ URZĘDOWANIE.

Przejęcie władzy przez nowe prezydium zarządu miejskiego w Łodzi nastąpiło w czwartek, dn. 2 bm.

WIELKIE ZGROMADZENIA LUDOWE W CZASIE ZIELONYCH ŚWIĄT.

Stronnictwo Ludowe przygotowuje już wielkie zjazdy chłopów na Zielone Świątki. Doroczne święta ludowe w tym roku odbywane będą pod hasłem żądania zmiany ordynacji wyborczej i rozpisania nowych wyborów.

POLONIA AMERYKAŃSKA DO POSŁA KS. LUBELSKIEGO.

Poseł ks. Lubelski otrzymał szereg listów od Polonii oraz organizacji polskich w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Trzystronnicowe pismo nadeszło od Kola nr 1-szy Stronnictwa Ludowego w Ameryce, w Chicago, Illinois, podpisane przez prezesa Kola, Stanisława Mermela oraz sekretarza Tomasza Skorupa, dawnego wychowanka szkoły ogrodniczej w Tarnowie.

Z kół publicystycznych piszą ks. Lubelskiemu: „Akcja księdza Infulata odbiła się żywym echem wśród Polonii amerykańskiej, której młoda generacja wychowana jest w szacunku dla godności ludzkiej i swobód obywatelskich. Jako katolicy publicyści stwierdzamy także, iż ks. Infulat oddał wielką usługę czi, jaką nasz lud wychodźczy w Ameryce otacza duchowieństwo”.

ZNAK CZASU.

W „Robotniku” — organie PPS, pewien socjalista z Kalisza zapowiada, że będzie pociągał do odpowiedzialności sądowej tych, którzy będą rozsiewać o nim pogłoski iż wystąpił z PPS a przeszedł do Ozonu.

Pan ten pisze dostojnie: za tego rodzaju oszczerstwa, uwłaczające mojej czci, będę pociągał winnych itd.

Nie tęga widać reputację w Kaliszu ma Ozon, skoro za posadzenie przystąpienia do tej partii uważają tam za ciężką zniewagę i grożą skargą sądową. Tego jeszcze nie było!

Dokadkolwiek wyjedziesz

— nie zerwiesz węzłów duchowych z Wielkim Pomorzem, gdy będziesz wśródzie żądał „Dziennika Bydgoskiego”.

**W Zakopanem,
„ Krynicy,
„ Warszawie,
„ Łodzi,
„ Katowicach,
czy w Gdańsku**

na wypoczynku lub w podróży handlowej — będziesz poinformowany stale co się dzieje w Bydgoszczy, Toruniu, Gdyni, Grudziądzu i w każdej innej miejscowości Wielkiego Pomorza, czytając „DZIENNIK BYDGOSKI” który nabyć można w kioskach „RUCHU”, na dworcach i w agenturach.

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROVINJCJI

INOWROCLAW

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego” w Inowrocławiu mieści się przy ul. Król. Jadwigi 22/23 I piętro, prawo (na przeciw magistratu).

Biblioteka Tow. Czyteln. Ludowych, mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziela i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przyp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska” przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19. Nocny dyżur pełni apteka „Pod Lwem”.

Karetką sanitarna, telefon 276 — czynna w dzień i w nocy.

REPERTUAR KIN:

As: „Niebieski lis”
Słońce: „Serce matki”
Stylowy: „Załoga nieustraszonych”
Świt: „Ada to nie wypadła”

Woznica wpadł pod autobus. Szosa Inowrocław—Mątwy jechał woznica Posady z Szymborza. Mijał jadący w stronę Mątów autobus tak niefortunnie, że został pokaleczony i dotkliwie poturbowany. Pierwszej pomocy udzielił nieszczęśliwemu dr Zielński z Mątów, po czym przekazał go do szpitala.

Sieczkarka urwała rolnikowi palce. Zajętym cięciem sieczki Antoniemu Treli tryby sieczkarki urwały palce środkowe.

Uchwalenie budżetu m. Inowrocławia. Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej postanowiono w roku budżetowym 1939/40 nie pobierać podatku specjalnego od wynagrodzeń urzędników miejskich i emerytów. Urzędnikom miejskim etatowym i kontraktowym przyznano dodatek kom. w wys. 5% od zasadniczej pensji. Statut o podatku drogowym referował radny dr Skibiński. Z podatku tego wypynie do kasy miejskiej 47.000 zł rocznie. Uchwalono go na razie na rok i pobierać się będzie w wysokości 75% podatku gruntowego, 15% podatku od świadczeń przemysłowych i 3 1/2% od podstawy idealnego podatku od nowowznoszonych nieruchomości. Następnie rada miejska odrzuciła protest p. Szklarskiego i tow. w sprawie zarzutów i zastrzeżeń do preliminarza budżetowego. Na wniosek komisji finansowej postanowiła rada miejska obniżyć cenę za wodę od konsumentów prywatnych z 40 na 35 gr za metr kubiczny. Nowy budżet Inowrocławia zamyka się w sumach zrównoważonych rozchodowych i dochodowych (zwyyczajnych i nadzwyczajnych) kwota 3.966.704,22 zł. Za budżetem głosował Klub Nar. i Ozon, a PPS głosował przeciw budżetowi.

Kruszwica. (u) Dźwiękowe kino Ziemowit: „Dwa dni w raju”.
Ofiary na FON złożyli: pracownicy firmy Makowski 31 zł, Tow. Właśc. Domów 5 zł, KSM 2 zł, Rolnik 3 zł, Szkoła Pow. z Woli Wapowskiej n. Gopłem 4,20 zł.
Jarmark ogólny w Kruszwicy odbędzie się w czwartek 9 bm.

Mogilno. (mk) Pod przewodnictwem wiceburm. R. Giełka odbyło się budżetowe posiedzenie rady miejskiej. Na wstępie wprowadził wiceburmistrz w urzęd nowego radnego J. Sieleckiego. Budżet referował p. Szymkowiak. Postanowiono zwrócić się do Funduszu Zapomogowego o udzielenie bezwzględnej pożyczki w kwocie 27.627 zł na pokrycie niedoboru. Na przebudowę Placu Pilsudskiego uchwalono zaciągnąć pożyczkę materiałową w postaci 8 wagonów cementu wart. 3.660 zł. Postanowiono zlikwidować ustępy miejskie, a na ich miejsce urządzić trawniki. W sprawie przemianowania rynku na Rynek Sokoła Wielkopolskiego postanowiono zwrócić się do Dzielnicy Wlkp. Sokoła o zaopiniowanie wniosku T. G. Sokół w Mogilnie. W budżecie podwyższono pozycję opieki społecznej z 3 na 5 tysięcy zł oraz uchwalono stypendium dla uczniów ubogich rodziców o 300 zł więcej.
Tow. Robotników Kat. urządzi w czasie od 12—19 bm. „tydzień społeczny”. Referaty wygłoszą pp. rej. Korytowski, Niewiadomski, kier. Grylewicz, mec. Jerzykiewicz, Konieczka A., Doroszewski i delegat centrali Sobczak z Poznania. Wykłady odbywać się będą w salce parafialnej codziennie od godz. 19.30.

TRZEMESZNO. (mk) 6-letni syn rybaka Fiebiacha wpadł na ul. Kościuszki pod samochód adw. Jesionowskiego. Chłopiec został na miejscu zabity. Jak stwierdził lekarz dr Wojciechowski, śmierć chłopca nastąpiła z powodu przecięcia krtani.

Gebice. (mk) Zakończony został dwutygodniowy kurs strażacki tut. powiatu. Kursiści wysłuchali mszy św., którą odprawił ks. Wierzbicki. Po ćwiczeniach praktycznych złożył raport wicestar. Binkowi instr. woj. Teichert. W im. kursu przemawiał p. Wiśniewski, naczelnik str. ogn. z Kołodziejewa.

Kcynia. (s) W sali p. Budkiewicza odbyła się przy szczerze napełnionej sali akademii żałobna ku czci Ojca św. Piusa XI. Referat okolicznościowy wygłosił nautycyżel szkoły powsz. p. J. Tanoś. Pieśni żałobne wykonało Stowarzyszenie Młodych Polek. Podium pięknie przybrano emblematami papieskimi, podszytymi kirem.

Do Kcyni przybyła większa partia pensjonariuszy zakładu wychowawczego. Zakład ten po gruntownej renowacji przez więźni poznajskich został przed paru dniami otwarty. Miastu przybędzie kilkudziesięciu urzędników, ponadto będzie około 300 wychowanków.

Gniezno. (fb) Związek małżeński zawarł p. Jan Jędrzejak z p. Izabelą Gniatkowską z Gniezna.

Na rogu ulic Mieczysława i Moniuszki zderzyły się taksówki kierowane przez W. Wysockiego i Wł. Maćkowiaka. Oba samochody uległy uszkodzeniu.

Pierwsza wieczornica TCL nie cieszyła się zbyt dużą frekwencją. Zagaił ją prof. Błażak, podkreślając znaczenie prac TCL. Chór farny wykonał pieśń Bartkiewicza. Ks. prof. Gałęzowski wygłosił odczyt o papieżstwie.

W sali Domu Kupiectwa Polskiego odbyło się walne zebranie Tow. Ogródków Działkowych im J. Chociszewskiego pod przew. delegata gł. zarządu Gintrowskiego, który też na wstępie wygłosił referat ideowy. Do nowego zarządu wybrano pp. Miśkiewicz prezesem, Manickiego, Koperskiego, Hoffmanna, Chmiela, Wróblewskiego, Rolewicz, Tomaszewskiego i Trozaka członkami zarządu po czym fachowy referat o pielęgnowaniu ogródków i drzew owocowych wygłosił insp. ogrodów miejskich p. Sokolowski.

Ostrów Wlkp. (lj) Pod przewodnictwem starosty pow dr. Ekkerta odbyło się posiedzenie rady powiatowej, która uchwaliła przeznaczyć kwotę 11.000 zł na radiofonizację naszego powiatu. Rada postanowiła nie pobierać od pracowników pow. ostrowskiego podatku specjalnego od wynagrodzeń.

Po raz piąty już w okresie kilku ostatnich miesięcy wybuchł strajk 68 robotników rolnych w majątkach Niemca P. Deutschmanna. Podłożem strajku jest niewypłacenie zaległych od 3 miesięcy wynagrodzeń.

Świecie. (t) Projekt budowy wału wzdłuż Wisły na przeszło 10 km długim odcinku, od Kozieleca przez Topólno do Chrystkowa staje się faktem. Po obwałowaniu w ubiegłych latach Wisły pod Chelmem oraz opuszczeniu Wisły w Wdy pod Świeciem wałami, które chronią niziny od powodzi, przystępuje się obecnie do zabezpieczenia rozległych pól, kilka tysięcy morgowego obszaru oraz osiedli niziny gruczeńsko-topolińskiej; przez wieki niszczonej powodzią. Wskutek tego rzeka zostanie na przestrzeni od stolicy województwa aż po Tczew prawie całkowicie opasana wysokimi wałami ziemnymi. Tej wiosny, a raczej już w najbliższych tygodniach zostaną podjęte roboty ziemne na odcinku od Kozieleca w kierunku Topólna; nastąpi wznoszenie wału przy czym setki bezrobotnych z Chelma i Świecia otrzyma na cały sezon pracę. Robota będzie się oczywiście odbywała etapami przez najbliższe lata.

Srebrnymi krzyżami zasługi odznaczeni zostali pp. Kazimierz Lietz, kier. szkoły powsz. w Pieniążkowie i Ludwik Wojtaszewski, kier. szk. powsz. w Bochninie.

Chojnice. (s) Przed S. O. w Chojnicach 2 bm toczyła się rozprawa karna przeciwko rob. A. Brzezińskiemu, jego synowi Janowi i córce Apolonii zam. w Żalnie pow. tucholski, o sfałszowanie podpisu syna Dominika na pokwitowaniu opiewającym na 500 zł, które rzekomo miał odebrać śp. Dominik od swego ojca. Cała ta fikcja polega na tym, że oskarżeni chcieli od wdowy, obecnie zamężnej Lipowskiej, wycisnąć 500 zł. Przy rozpatrywaniu sprawy sąd doszedł do wniosku, że Jan i Apolonia Brzezińscy dopuścili się krzywoprzysięstwa, a Antoni Brzeziński wspomnianego sfałszowania podpisu. Po skończonej rozprawie sąd skazał Antoniego na 7 mies. z zaw. na 3 lata ze względu na podeszły wiek, a Jana i Apolonie skazał po 8 miesięcy bezwzględnego więzienia.

Dnia 2 bm. przed S. O. w Chojnicach toczyła się rozprawa karna przeciwko właśc. ziemskiemu Niemcowi Adolfowi Fischerowi z Jarcewa pow. chojnicki. Dnia 23. 9. 1938 r. oskarżony nie tylko że nie dostarczył powozki, która miała zawieźć urzędnika brygady kontr. Akc. Mon. do majątku, lecz odezwał się lekceważąco o urzędnikach. Sąd skazał zachwałego Niemca na 100 zł grzywny i ponoszenie kosztów sądowych.

2 bm. w tut. S. O. toczyła się rozprawa karna przeciwko pastorowi E. Meissnerowi z Sępólna, któremu akt oskarżenia zarzuca, iż w dniu 16 listopada 1938 r. w czasie lekcji religii w domu modlitwy w Sępólnie Meissner ukarał dwoje dzieci polskich, wyznania ewangelickiego za to, że uczęszcza-

ją do szkoły polskiej, namawiając ich przy tym, by uczęszcili do szkoły niemieckiej. Sąd po rozpatrzeniu sprawy skazał go na 100 zł grzywny. Oskarżonego bronił adw. Grzegorzewski z Poznania.

szczególnych oddziałów Z. R. Po złożeniu sprawozdań nastąpiły referaty, które wygłosili pp. inż. Adamiec, podch. Frąckowski i mgr Monarski. Po odprawie uczestnicy udali się na wspólny obiad żołnierski.

Oto opinia wszystkich gospodyń o mydle Jeleń Schicht. Jest ono rzeczywiście czyste, wydajne i bez trudu usuwa brud, chroniąc przy tym bieleźną.

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

Przed S. O. w Chojnicach toczyła się rozprawa karna przeciwko 20-letniemu M. Dąbrowskiemu z Bydgoszczy, który w ub. roku ukradł swej matce legitymację PKP, wywabił personalia, wpisawszy swoje, posługiwał się nią do 22. 10. ubr. Sąd skazał go na 6 mies. bezwzględnego aresztu. Na rozprawę doprowadzono go z więzienia w Bydgoszczy, gdzie odsiaduje 6 miesięcy więzienia za kradzież.

Chełmża. (e) W dniu 28 ubm. odbyło się tu walne zebranie miejscowego oddziału LMK. Zebranie zaszczyli obecnością kier. biura okr. LMK (z Torunia) mgr Grzeszczak. Zebranie zgaśli prezes oddz. sędzia Szudziński, powołując na przewodniczącego p. F. Rydleńskiego oraz na ławników pp. Stambrowskiego oraz kmtd. pol. Rejnowskiego. Po załatwieniu porządku obrad przystąpiono do wyboru zarządu, do którego weszli: pp. sędzia Szudziński prezes, Fr. Rydlewski i A. Makowski w-przezi, B. Rumieź sekr., E. Olszewski skarbnik oraz członkowie: M. Tarnowiecki, Grützacher, K. Soliński, L. Niedziałkowski, St. Ziolkowska, I. Bukowski, E. Rejnowski i Więckowski.

Tow. Ogródków Działkowych i Osiedli Podmiejskich przystąpi w najbliższym czasie do budowy 15 nowych domków robotniczych, które mają stanąć na osiedlu nr IV.

26 ubm. odbyły się zawody bokserkie o mistrzostwo klasy B między znaną drużyną Sokoła z Bydgoszczy a miejscową drużyną Sokoła. Pięściarze Chełmży przegrali mecz w stosunku 13:3. Należy za-

Tuchola. Rodzina Policyjna przy licznych udziałach członków żegnała opuszczającego Tucholę, przemieszonego do Inowrocławia p. kom. Pokorę i powitał nowego komendanta pow. p. kom. Kamienieckiego z Inowrocławia. W im. R. P. przemawiał st. post. śl. śl. Kościelniak, a w im. Pow. Kom. PP. przed. Budnik. Na przemowieniu odpowiedzieli kom. Pikor i kom. Kamieniecki.

W Brzoziu sześmi małżonkowie Szymon i Apolonia Pająkowscy obchodzili złote gody małżeńskie. Czcigodni jubiliaci są rodzicami śp. plut. Pająkowskiego, pierwszego poległego podczas zajmowania Pomorza. „Ad multos annos!”

GRUDZIĄDZ

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego” mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18.

T. C. L. Biblioteka i Czytelnia (ul. Legionów 28) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

Popołudniowe pożarnicze tel. 11-11. Nocny dyżur pełni: apteka „Pod Oriem”, 3 Maja 37, tel. 1360 i apteka „Pod Gryfem”, Legionów 33, tel. 1524.

REPERTUAR KIN:

Apollo: „Pani Walewska”
Gryf: „Niebieski lis”
Orzeł: „Ludzkie serce”

Z sądu. Przed S. G. odpowiadał Fr. Wasilowicz (Wybickiego 47), oskarżony o kradzież różnych przedmiotów wart. około 1000 zł ze śpichlerza kupca Fr. Welkego z Grudziądza. Sąd skazał go na 6 miesięcy więzienia.

Nadzwyczajne zebranie Sokoła Żeńskiego odbędzie się we wtorek 7 bm. o godz. 20 w świetlicy Sokoła. Na porządku obrad m. in. referat delegata Polskiego Zw. Zach.

Zuchwała kradzież w sklepie rzeźnickim. W dniu 1 bm. p. Jasnoch (Legionów 15) zabrawszy całą pensję udał się po zakupy do składu rzeźniczego St. Migi przy ul. Pułaskiego. Załatwiając zakupy położył kopertę z pieniędzmi na ladę i po niewczasy spozstrzegł, że ktoś skradł kopertę i ulotnił się.

Sensacyjne aresztowanie. Przed S. O. toczył się proces przeciwko B. Krzyżanowskiemu i felerzerowi M. Pietkiewiczowi, oskarżonym z art. 230 kk. Sąd skazał Krzyżanowskiego na dwa i pół roku więzienia, a Pietkiewicza uwolnił od zarzutu, jednakże w wyniku rozprawy na wniosek prokuratora został Pietkiewicz aresztowany i osadzony w więzieniu.

Osobiste. Diecezjalny Instytut Akcji Kat. w Pelplinie mianował adwokata A. Sergota z Grudziądza prezesem A. K. przy parafii Najśw. Serca P. Jezusa.

W ostatniej chwili przypominamy wszystkim o wielkim koncercie, który się odbędzie w niedzielę 5 bm. o godz. 20 w teatrze miejskim na rzecz budowy kościoła N. M. P.

PO SŁOŃCE POŁUDNIA

7. — 30. 4. (1249)
m/s Pilsudskim
od złotych 660,—
Gdynia, Lizbona, Neapol
Palermo, Trypolis, Cents, Gdynia
P.B.P. „Orbis” GRUDZIĄDZ
Plac 23 Stycznia 2 — Tel. 20-20

II Targi Meblowe w Nowem na Pomorzu.

Nowe, położone bardzo malowniczo na wysokim brzegu Wisły, zaliczone jest do miast turystycznych. Miasto to posiada największy na Pomorzu przemysł meblowy. Na przeszło 100 samodzielnych warsztatów stolarskich, większa ich część ma charakter fabryk mebli, a prawie wszystkie są nowoczesnie zmechanizowane. Zatrudnia się w nich setki wykwalifikowanych pracowników, a wyroby ich rozchodzą się nie tylko szeroko po Polsce, ale znane są też za gra-

nicą. Meble nowskie słyną ze swej jakości i solidności, a wykonywane są według najnowszych wzorów. Ceny są bezkonkurencyjne. Nowski przemysł meblowy urządza w czasie od 25 czerwca do 9 lipca 1939 r. swe „II Targi Meblowe w Nowem n/W.”, na których wystawią będzie wielką ilość kompletów najróżniejszego rodzaju. W czasie targów przewidziane są zjazdy i wycieczki.

sto we własnym zakresie wykona instalacje elektryczne. Obecny na zebraniu dyr elektrowni miejskiej w Grudziądzu Dołatowski zapewnił zebranych, że w miarę możliwości postara się postulat elektryków załatwić pozytywnie. Bolączką Świecia i Brodnicy jest fakt pobierania przez elektrownie tamtejsze opłaty 1,50 zł za jeden punkt świetlany. W treściwym przemówieniu st. cechu Maciejewski przedstawił zawód elektryka. Najpierw elektryk był rzemieślnikiem, potem zrobiono z niego wielkiego przemysłowca, a wreszcie znowu zrozumiano, że elektryk to tylko rzemieślnik. Harmonijne obrady zamknął starszy cechu hasłem: „Rzemiesiu cześć”.

Likwidacja szajki włamywaczy.

Grudziądz. W wyniku dochodzeń ufęto nanego do biur tramwajów miejskich. Na sprawców włamania z dnia 26. 1. rb., dokoczele szajki stał 20-letni Wł. Sadowski (Mickiewicza 36) mając jako kompanów 19-letniego Arnolda Krygiera (Curie-Skłodowskiej 5), 17-letniego Stefana Adriana (Książęca 3) i 17-letniego Antoniego Justusa (Wybickiego 33). Wszyscy sprawy przyznali się w dochodzeniach do winy, tłumacząc, że głównym celem ich wprawy do biura dyrekcji tramwajów, było zabranie pieniędzy z kasy.

W trakcie dochodzeń stwierdzono, że szajka Sadowski i towarzysze ma na sumieniu szereg innych kradzieży z włamaniem.

Dochodzenia odnośnie dalszych kradzieży trwają. Szajkę osadzono w więzieniu karno-śledczym do dyspozycji władz sądowych.

Zjazd Rady Okręgowej Sokola w Grudziądzu.

Grudziądz. W świetlicy „Sokoła” odbyło się 26 ub. m. doroczne zebranie Rady Okręgu III Dzielnicy Pomorskiej Sokola, z udziałem delegata armii p. kpt. Grądkowskiego oraz delegata dzielnicy p. Sobieckiego z Torunia. Zjazd poprzedziła msza św. w kaplicy sierocińca, celebrowana przez kap. ks. dyr. S. zurkowskiego. Obrady zajął prezes okręgu p. red. Kunz sen., po czym wygłosił przemówienie, a po odczytaniu protokołu, wybrano prezydium zjazdu. Ze sprawozdań zarządu wynika, że okręg liczy 531 członków, w tym 101 druhen. Po dyskusji udzielono zarządowi jednomyślnie absolutorium. Serdeczne podziękowanie złożył p. prezeszydentowi miasta p. Włodkowi, p. wiceprezydentowi Michałowskiemu za ufundowanie nagrody przechodniej, p. staroście mgr. Grodyńskiemu, p. wicestarostę Dołyckiemu, p. plk. dypl. Switałkiewiczowi oraz prasie. Po uzupełnieniu wyborach członków zarządu, komisji rewizyjnej i sądu honorowego, wygłosił dłuższe przemówienie delegat p. Sobiecki. Postanowiono tegoroczny zjazd okręgu odbyć 4 czerwca w Grudziądzu.

Rolnik Wojciechowski skazany na 4 miesiące aresztu.

Grudziądz. (tel. wł.) Przed tut. S. O. toczyła się 1 bm. rozprawa karna przeciwko znanemu z różnych występów rolnikowi Feliksowi Wojciechowskiemu z Zielnowa, autorowi kolportowanej szeroko broszury antyżydowskiej. Oskarżyciel publiczny zarzucił Wojciechowskiemu publiczne pochwalanie przestępstwa (art. 154 kk.) i rozśiewanie fałszywych wiadomości (art. 170 kk.) w związku z demonstracją Wojciechowskiego na jednym z zebrań rolniczych, odbytych w ub. roku w sali „Tivoli” w Grudziądzu. Na zebraniu tym Wojciechowski nawoływał do uczenia przez powstanie z miejsc „zabitych w strajku chłopskim męczenników-ludowców” (cytat dostowny), przy czym użył zwrotu o Polsce „ZZZ”. W wyniku rozprawy Wojciechowski uznany został winnym zgodnie z aktem oskarżenia i skazany za publiczną pochwałę przestępstwa na 3 miesiące aresztu oraz za rozśiewanie fałszywych wiadomości mogących wywołać niepokój publiczny, również na 3 miesiące aresztu i grzywnę, łącznie na 4 miesiące aresztu z warunkowym zawieszeniem na 3 lata oraz 5 zł grzywny.

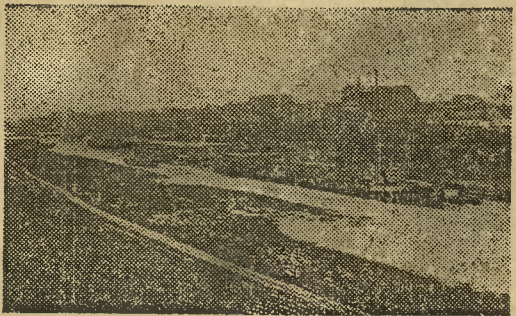
Utworzenie Polskiej Bezo procentowej Kasy Pożyczkowej w Kcyni.

Kcynia. (s) Burmistrz miasta Kcyni, p. Drodziński niedawno zorganizował Polską Bezo procentową Kasę Pożyczkową. W skład zarządu weszli pp. burm. Drodziński, Tanaś Jan, Sobiecki Edward, Śledzikowski Julian, Matuszyński Stefan. Celem stowarzyszenia będzie udzielanie bezprocentowych pożyczek na potrzeby wytwórcze w rolnictwie, przemyśle, rzemiośle i handlu.

CHELMNO. (lm) Kino Apollo: „Profesor Wilczur”.

— 28 ubm. odbyło się w świetlicy szkoły nr 23 roczne walne zebranie koła Zw. Rezerwistów, które zajął prezes Piekarski. Zarząd w osobach prezesa Piekarskiego, sekr. Hewelta i A. Czarneckiego złożył sprawozdanie. Kmdt Rusinek zaapelował do członków o zwerbowanie nowych. Wybór zarządu żadnych zmian nie przyniósł, wybrano bowiem do dowód uznania w dotychczasowym składzie z prezesem Piekarskim na czele.

Co jest z projektem rozszerzenia portu handlowego w Świeciu?

Świecie n/W. (t) Z wznowieniem żeglugi rzecznej ożywiło się też życie w porcie handlowym na Wdzie w Świeciu. Nie ma pra-

wie dnia, by do miejscowego portu nie zawinęła jakaś berlinka z towarem czy też poładunek. Jaki byłby tu ruch, gdyby dokonano projektowanego rozszerzenia portu wraz z połączeniem przeładunkowym na stację kolejową. Niestety, o realizacji projektu nic nie słychać, jak nie słychać nic o projekcie urządzenia zimowiska na Wdzie pod Świeciem. Tej zimy już zakotwiczyło się tutaj 22 berlinek. Przez poszerzenie koryta na rozległe przybrzeżne tereny można urządzać wielkie zimowisko, już przez swe naturalne położenie, chronione od rozmaitych kapryśków Wisły.

Kiedy więc doczekamy się realizacji tak żywo planowanych inwestycyjnych w Świeciu? Wreszcie kiedy nastąpi budowa mostu do Chełmna przez Wisłę oraz budowa mostu betonowego przez Wdę pod Świeciem?

Wielka krzywda dzieje się dziecku wiejskiemu.

W jakich warunkach dzieci na wsi odrabiają lekcje?

Dla zapoznania powyższej kwestii jeden z nauczycieli przeprowadził ankietę wśród dzieci kilku okolicznych szkół. Odbyła się ona w grudniu ub. roku. Na 234 zbadanych dzieci, przy lampie naftowej nr 3 (bardzo licej) uczy się 39 dzieci (17%), przy lampie nr 5 (liczej) — 168 dzieci (71%), przy lampie nr 8 (możliwa) — 25 dzieci (11%) i tylko 2 dzieci, czyli 0,9% uczy się przy dobrej lampie nr 11.

Ale to nie wszystko. Z całej gromady objętych ankietą dzieci 220, czyli 94% odrabia lekcje w tej samej izbie, gdzie znajduje się i gdzie pracuje reszta domowników, przy jednej i tej samej lampie i tylko 6% uczy się w osobnym pokoju i ma swoją lampę.

Proszę wyobrazić sobie izbę wiejską w zimowe wieczory, gdy matka przedzie, ojciec dłużej coś siekiera, mała Zosia kwili w kołysce, a Janek siedzi przy piecu i uczy się na pamięć zadanego wiersza. A wszystkim przyswieca licha lampka naftowa, wisząca na drucie pośrodku izby.

Jedna ze szkół uzupełniła ankietę dodatkowym pytaniem: „Na czym odrabiam lekcje?” Okazuje się, że z 30 badanych w tej szkole dzieci, 15 odrabia lekcje na stole, 15 na innych sprzętach, jak stołkach, ławkach dziecążach. Pod względem stanu majątkowego rodziców, dzieci zostały podzielone na dwie grupy: dzieci rodziców, posiadających od 1 do 6 ha uprawnej ziemi i rodziców, posiadających powyżej 6 ha ziemi. Pierwszych było 29%, a drugich 71%.

Z pierwszej grupy uczy się przy lampie nr 3 — 29%, przy lampie nr 5 — 57%, przy

lampie nr 8 — 14%. Z grupy drugiej uczy się przy lampie nr 3 — 15%, przy lampie nr 5 — 76%, przy lampie nr 8 — 8% i przy lampie nr 11 — 1%. Na pytanie, czy im kto pomaga w domu przy odrabianiu lekcji? — 12 dzieci, czyli 5%, odpowiedziało „tak”, reszta, czyli 95% — „nie”. Ankietę stwierdza, że dziecko szkolne na wsi bez względu na stan zamożności nie ma odpowiednich warunków dla odrabiania lekcji w domu, nie ma odpowiedniego światła, nie ma też i miejsca; nie ma komu udzielić mu pomocy, gdy tej pomocy potrzebuje. Tymczasem wewnętrzna organizacja szkoły powszechnej na wsi, szkoły I stopnia, obliczona jest na uczenie się w domu. Bo jakże może być inaczej? Dziecko klasy II szkoły I stopnia ma w tygodniu 13 godzin nauki, w tym na polski i rachunki przypada tylko 8 godzin; dziecko kl. III ma w tygodniu 17 godzin nauki, w tym na polski i rachunki przypada tylko 8 godzin; dziecko kl. IV ma w tygodniu 20 godzin nauki, w tym na język polski i rachunki przypada 8 godzin.

Niesposób aby dziecko w ciągu tych krótkich godzin mogło opanować i przetrwać wszystkie materiały zawarty w programie. Stąd słabe postępy dzieci, niski poziom szkoły, stąd narzekania ludności, że dzieci za mało umieją, że tylko niszczą ubrania i obuwie, bo przychodzą do szkoły tylko na 2 godziny, a do szkoły jest daleko, niekiedy przeszło 3 km.

Dodać należy, że w okolicy, gdzie była przeprowadzona ankietę, dziecku nikt nie przychodzi z pomocą, ani ubraniem, ani obuwie, ani podręcznikami.

Elektrycy znowu rzemieślnikami

Z ważnego zebrania „Pomorskich Elektryków”.

Grudziądz. W salce Gospody Rzemieślniczej odbyło się w ub. niedzielę ważne zebranie utworzonego w grudniu pierwszego na Pomorzu Cechu Elektryków z siedzibą w Grudziądzu, w którym oprócz elektryków grudziądzkich uczestniczyli członkowie cechu z Gródka, Brodnicy, Lubawy, Nowego-Miasta, Świecia i Żuru. Obrady otworzył starszy cechu p. Józef Maciejewski, wspominając o zgonie papieża Piusa XI, ks. kard. Kakowskiego i Romana Dmowskiego. Pamięć wielkich zmarłych uczlił zebrani powstaniem z miejsc i cichą modlitwą. Otwarcie właściwych obrad była odprawa uczni elektryków. Do przyszłych czeladników elektromonterskich przemówił st. cechu, wskazując młodzieży rzemieślniczej jej obowiązki. Z kolei kierownik grudziądzkiego oddziału „Gródka” p. Sobieski zreferował okólnik min. przemysłu i handlu, wyjaśniający sposób postępowania przy wydawaniu koncesji rzemieślniczych. Głównym punktem porządku obrad było uchwalenie nowego statutu przedstawionego przez delegata Izby Rzemieślniczej w Toruniu p. Czająkę. Po wyjaśnieniach przedstawiciela władzy nadzorczej p. Malikowskiego, statut uchwalono. Dyskusję wywołały sprawy zawodowe jak przymus zgłaszania instalacji

elektrycznych do elektrowni (walka z fuzzerami), przekształcenie istniejącego koła monterów na koła czeladnicze przy cechu, opłaty rejestracyjne itp. Głos zabierali m. in. pp. dyr. Krakowski z Brodnicy, Czająka z Torunia oraz st. cechu Maciejewski, sekretarz Tad. Rokoszewski, Andrzejewski, Polowiński i Paczkowski z Grudziądza. W wolnych głosach kierownik „Gródka” p. Kędziorski poruszył sprawę uczniów. I tak na jednego stałe zatrudnianego czeladnika wolno zatrudniać elektrykiem jednego ucznia, maksymalnie jednak pięciu uczniów w przedsiębiorstwie. Liczba uczni w fabrykach (elektrownie) nie jest ograniczona. Poruszono dalej szereg bolączek zawodowych, o których mówili m. in. pp. Gabriel ze Świecia, Wodke z Brodnicy, kierownik Glama z Żuru oraz Rokoszewski, Polowiński, Andrzejewski i Paczkowski z Grudziądza. Zwołano się, że miasta będące producentem, wykonują instalacje elektryczne we własnym zakresie, odbierając pracę wykwalifikowanym elektrykom, płacącymi podatki i inne świadczenia. Niedawno m. Grudziądz wykonało we własnym zakresie świetlne przystanki tramwajowe (reklama Radionu), obecnie mówi się głośno, że w nowo budującej się szkole powszechnej również mia-

470.000 zł wynosi budżet powiatu grudziądzkiego.

Z posiedzenia grudziądzkiej rady powiatowej

Grudziądz. W sali tut. starostwa pod przewodnictwem wicestarosty Dołyckiego odbyło się w ub. piątek zebranie rady powiatowej z udziałem przedstawiciela Izby Rolniczej nacz. Makowskiego i licznych gości. Głównym punktem porządku obrad było uchwalenie budżetu powiatowego na rok 1939/40. Po bardzo rzeczowej i ożywionej dyskusji uchwalono jednogłośnie budżet w ogólnej wysokości ca 470.000 zł. Spośród uchwalonych wydatków na podkreślenie zasługuje uchwalenie kredytu na prace i drogi publiczne w wys. ok. 155.000 zł, odpowiedniej dotacji na fundusz kultury narodowej, na uruchomienie wzgl. prowadzenie czterech ośrodków zdrowia w powiecie, subwencji dla kół gospodyń wiejskich na utrzymanie instruktorki w wysokości 2400 zł, subwencji dla Tow. Rolniczego Powiatowego w wys. 5.550 zł, w tym 3.600 zł na utrzymanie instruktora rolniczego oraz szereg kredytów na popieranie rolnictwa w łącznej wysokości ok. 16.000 zł. Oprócz budżetu głównego na rok 1939/40 rada powiatowa przyjęła budżet dodatkowy na rok bieżący, w którym na podkreślenie zasługuje uchwalenie subwencji na budowę kościołów w Jankowicach i Turznicach, na odnowienie fary grudziądzkiej oraz na ufundowanie sztandaru dla C. W. Żand. Poza budżetem rada powiatowa powzięła szereg uchwał w sprawach administracji samorządowej powiatu, z których na podkreślenie zasługuje przystąpienie powiatu do członka Wojewódzkiego Związku Międzykomunalnego dla spraw letniskowych i turystycznych i zastosowanie do hodowli nierogacizny przepisów ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec. Po kilkugodzinnych obradach przewodniczący w starostwa Dołycki solwował zebranie.

Polski przemysł konserwowy.

Na podstawie zatwierdzonego przez Min. Przemysłu i Handlu statutu p. n. Polskie Zrzeszenie Przemysłu Konserwowego powstała nowa, czysto polska organizacja gospodarcza, założona przez przemysłowców z Warszawy, Gdyni, i Małopolski. Celem nowej organizacji jest unarodowienie i podźwignięcie danej branży, zapewnienia jej intensywniejszego rozwoju. Leży to nie tylko w interesie rzeczonoego przemysłu, lecz również i współpracującego z nim rolnictwa, sadownictwa, warzywnictwa, hodowli i rybołówstwa, oraz całego społeczeństwa z uwagi na możliwość wzmocnienia produkcji i pewnego zmniejszenia bezrobocia. Zgłoszenie kandydatów na członków przyjmuje i wszelkich informacji zainteresowanym udziela biuro Zrzeszenia, Warszawa, ul. Solec 41, tel. 9.15.49.

Co będzie z budową mostu przez Wisłę między Świeciem a Chełmnem?

Świecie n. W. (t) Na marginesie notatek, jakie ukazały się w prasie o projektowanej budowie mostów przez Wisłę w Sandomierzu oraz w Nieszawie, gdzie podobno czyni się już pomiary, by rozpocząć z wiosną roboty, powstaje wśród mieszkańców dwóch ze sobą sąsiadujących miast, przedzielonych rzeką, Świecia i Chełmna pytanie: kiedy doprowadzą rozmownie się tutaj budowę mostu wislanego?

Projekt budowy mostu pod Chełmnem jest już stary, bo był dyskutowany już w okresie przed wojną światową. Głośno było o tym projekcie w ostatnich latach, szczególnie zawsze jesienią... kiedy to obiecano, że z wiosną ruszą roboty i bezrobotni obu miast znajdą zatrudnienie.

I znowu nadięga wiosna, a tu o realizacji projektu nic nie słychać.

Most przez Wisłę między Chełmnem i Świeciem to nie inwestycja lokalna, która podniesie gospodarstwo dwa pobliskie miasta — to sprawa ogólnokrajowa, adwż przez wybudowanie mostu stworzy się najkrótszy i najkrótszy trakt komunikacyjny ze stolicy kraju do wybrzeża.

ŻYRASŁAWICE. (u) Nieznani złodzieje

włamali się do budynku p. Wł. Litwickiego i skradli kilkanaście sztuk drobiu. Dokonano również włamania do składu kolonialnego p. Piórkowskiego. Tu skradziono różne towary kolonialne na sumę około 250 zł.

Kronika GDYŃSKA

Gdynia, dnia 4 marca 1939 r.

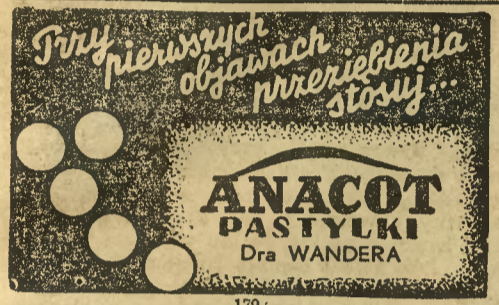
Redakcja i administracja mieści się:
Skwer Kościuski 24, (nad cukiernią Fang-
rata), tel. 14-60.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Dr. Jurkowski, Skwer Kościuski —
telefon 18-44.
Świętojańska, vis a vis komisariatu
Bałtycka, ul. Śląska 42.
Magistra Grodzkiego, Morska 155
Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska

REPERTUAR KIN:

Bajka: „Rakieta na marsa”.
Lido: „Brawura” i reportaż z zaw. FIS.
Lily-Ghylonia: „Rok 1914” (film polski).
Morskie Oko: „Wieżenie bez krat”.
Miraz-Orłowo: „Ludzie Wisły” (film pol.).
Polonia: „Kapitan Mollenard”.
Zorza-Grabówek: „Paweł i Gawel”.

Z życia sportowego. W niedzielę, dn.
5 bm. odbędzie się pierwszy w tym sezonie
meczu piłki nożnej w Gdyni, pomiędzy dru-
żynami KS Kotwica i WKS Flota. Meczu bu-
dzi duże zainteresowanie w sferach piłkar-
skich Gdyni, gdyż w ubiegłym roku obie
te drużyny rywalizowały ze sobą, przy-
czym z trzech spotkań dwa razy zwycięży-
ła Kotwica a raz remisowano. W tym ro-
ku obie drużyny występują po ostrej za-
prawie zimowej i intensywnym treningu
na hali, zapowiadając wzmocnione składy.
Będzie to więc ciekawe spotkanie, tym bar-
dziej, że wobec słabszej ostatnio formy PR
KS Bałtyk, te drużyny rozegrają właściwy
hó o mistrzostwo moralne Gdyni. Meczu ten
który rozpocznie się o godz. 14.30 na sta-
dionie miejskim poprzedzi spotkanie towa-
rzyskie juniorów Kotwica z juniorami
KPW ze Starogardu.

Pan Wenand Tuszyński ze Świecia,
znany na Pomorzu, kupiec i obywatel, ro-
dem z Lidzbarku, otwiera w Gdyni więk-
szy skład konfekcji. Nowego kupca powin-
na Gdynia powitać z radością, udzielić po-
parcia jego przedsiębiorstwu. Pan Tuszyń-
ski otwiera 11 marca „Dom Konfekcyjny”
przy ul. Świętojańskiej 60, w nowo budują-
cym się gmachu pasażowym, obok stacji
benzynowej. (Szczegóły w ogłoszeniu).
(N2052)

Otwarcie największego baru w Gdyni.
W sobotę, 4 bm. o godz. 17 p. Michał Gra-
bowski znany restaurator na Pomorzu b.
właściciel największego lokalu gastronomicz-
nego w Chablinie (Chiny) i popularny
kupiec przemysłowiec na Syberii od roku
1920 przez kilka lat prowadził w Bydgos-
zczy restaurację-bar, otwiera w swej ka-
wiarni przy ul. Abrahama róg 10 Lutego,
największy bar w Gdyni. Sprawdzeni ku-
charze mają przyrządzać specjalnie smacz-
ne dania barowe w cenie konkurencyjnej
zaś napoje alkoholowe kalkulowane będą
specjalnie tanio. Bar urządzone na skalę
zachodnio-europejską pomieści może oko-
ło 300 osób. Lokal otwarty bez przerw
dzieln i noc. (N1955)

Awanse w Polskiej Marynarce Han-
dlowej. — Dnia 3 marca br. odbyło się po-
siedzenie Komisji Kwalifikacyjnej do orzeka-
nia w sprawach dyplomów dla oficerów
Marynarki Handlowej pod przewodnictwem
dyrektora Urzędu Morskiego inż. T. Łęgow-
skiego. Komisja powyższa po rozpatrzeniu
wniosków przynała nast. dyplomy: kpt.
Żeglugi Wielkiej: Abramowski Czesław,
Garbowski Janusz, kpt. Żeglugi Małej:
Jurkiewicz Kazimierz. Łotkowski Władysław,
Nerojewski Jerzy. Starzycki Jan. Os-
sowski Jerzy. Zawada Czesław, por. Żeglu-
gi Wielkiej: Boniecki Józef, Masielucha Lu-
cjan, Mrozowicki Jan, Taniecki Wadim, por.
Żeglugi Małej: Friedberg Henryk, Krupka
Henryk, Wesołowski Bogdan, d. c. n.

Rozbudowa Stoczni Gdynskiej. W
Stoczni Gdynskiej wykonano dotąd nastę-
pujące prace: na nowych terenach przy ka-
nale przemysłowym trasernia o kubaturze
8.900 m³, transformatornia o kub. 420 m³,
kadłubownia o kub. 40.300 m³, kotłownia o
kub. 398 m³.

Kurs o Anglii. Jak już wspomina-
liśmy, w Gdyni odbędzie się szereg wykla-
dów o Anglii, które wygłosi p. Townsend.
Program wykładów ten jest następujący:
1. Wstęp: kraj i ludzie; 2. Zagadnienia kon-
stytucyjne i polityczne; 3. Ekspansja zagra-
niczna Anglii; 4. Problemy religijne; 5. Zy-
cie w Anglii. Sporty; 6. Literatura angiel-
ska; 7. Inne rodzaje sztuk pięknych; 8.
Światowe znaczenie Anglii.

Turniej trójek siatkówki o mistrzostwo
Gdyni odbywa się 3—4 bm. w lokalu
polskiej Y. M. C. A.

Jaworowa sala polskiego morza na wystawie nowojorskiej.

Gdynia. Pisaliśmy przed paru dniami
o średnio-wiecznym konwojowcu „Złociste Słońce”, wysłanym na wysta-
wę światową w Nowym Jorku, jako je-
den z droższych klejnotów, mają-
cych zdobić dział morski. Dział ten bę-
dzie bardzo reprezentacyjny. Ekspozy-
tą załodowane w 17 skrzyniach wagi 50
cetnarów, płyną już „Batory” do A-
meryki. Sala morska pawilonu polskie-
go będzie wykonana w barwie Bałtyku
skąpanego w blaskach słonecznych.
Ściany będą wyłożone jaworowym drze-
wem, obsypanym srebrnymi płatkami.
Mieć one będą zielonawo-srebrzysty ko-
lor.

Przy wejściu wznosić się będą dwa
stupy świetlne jako latarnie morskie.
Stupy te ozdobione będą płytami szklan-
nymi o trawionych rysunkach. Z we-
wnątrz tryskać będą snopy różnobar-
wnych promieni. W sali ozdobionej wiel-
ką płaskorzeźbą przedstawiającą bitwę
pod Oliwą zgromadzone zostaną przede
wszystkim różniczne dokumenty histo-
ryczne, stwierdzające prawa Polski do
morza Bałtyckiego oraz nasze tradycje
historyczne w tej dziedzinie. Na osobnej
tablicy widnieją wypisane wypowiedzi
szeregu wybitnych osobistości o pol-
skim dostępie do morza...

W sali zgromadzone są liczne modele
statków polskich. Są tam: „Batory”,
„Sobleski”, „Lewant”, „Lódź”, „Cieszyn”,
„Oksywie”, „Lida”, „Lublin”, „Lech”,
„Robur Ven” i przepięknie wykonany
„Dar Pomorza”. Towarzystwa okrętowe
mają swoje stoiska bogato zaopatrzone

w wykresy i fotografie. Model wybrze-
ża obejmuje również i najbliższe zaple-
cze obu naszych portów Gdyni i Gdań-
ska a także przedstawia szlaki tranzy-
tu ze Środkowej Europy i trójkąt trzech
mórz: Bałtyk — Jadran — Morze
Czarne.

Historia Marynarki Wojennej od naj-
dawniejszych czasów, oraz wspaniałej
rozwoj współczesnej floty handlowej
ilustrowane są licznymi wykresami i fo-
tografiami. Zaslęg gospodarczy obu
portów polskiego obszaru celnego, wspania-
łałe cyfry wykazujące gigantyczny
rozwoj naszego eksportu i importu,
dają krzepiący obraz naszej pracy na
morzu.

Wykresy wykonane są metalem na
szkle. Praca Ligi Morskiej i Kolonial-
nej i wspaniałe jej osiągnięcia zajmują
nałże jej poczesne miejsce w tej ja-
worowej sali o srebrzystych liściach.
Będzie to napewno jedna z najpiękniej-
szych sal pawilonu polskiego!

Należało by gorąco pragnąć, aby wy-
jazd na wszechświatową wystawę do
Nowego Jorku umożliwiony został jak
najszerszym kołom publiczności pol-
skiej. Mówimy wyraźnie — polskiej.
Że żydzi nadal a la Gronowicz jeździć
będą do Ameryki, to wiadomo. Chodzi
jednak o to, aby również ci wszyscy,
którzy opłacają ze swych podatków gro-
nowicowskie ucieczki przed widokiem
żołnierzy polskich, mogli także uzyskać
możliwość jak najszersze i jak najdo-
stępniejsze zwiedzenia wystawy.

Wszystkim stanom miasta GDYNI i całego okręgu Morskiego do łaskawej
wiadomości, iż otwieram w sobotę 11-go marca — w nowobudującym się gmachu
pasażowym pod firmą

Dom Konfekcyjny — Świętojańska 60

największy specjalny magazyn konfekcji, artykułów i materiałów damskich, męskich i dziecięcych.
Czterdzieści lat pracy zawodowej w szerokim świecie, w tym 20 lat samodzielności
w ciężkich przejściach życiowych, za granicą i w kraju — dają pełną gwarancję
przyszłym Szanownym Klientom — istotnie umięjętej obsługi, tylko dobrym,
wartościowym towaram, po najtańszych, lecz ściśle stałych cenach przy 10% skonta gotówk.
Prosząc o łaskawę zwiedzenie mego nowego przedsiębiorstwa i wydatne poparcie
tegoż, kreślę z poważaniem

Wenand Tuszyński.

Rozprawa o usiłowane zabójstwo.

Toruń, 4. 3. Przed toruńskim sądem
okręgowym, pod przewodnictwem wi-
cepceza S. O. Krupki toczyła się roz-
prawa karna przeciwko Janowi Heber-
lejowi, zam. w Pułkowej, w pow. wą-
brzeskim.

Heberlej odpowiadał za usiłowa-
ne zabójstwo.

Według aktu oskarżenia sprawa mia-
ła tło następujące.

U gospodarza Ziemiłowicza w Pułko-
wej z racji ukończenia budowy stołody
odbywała się kolacja, na której byli o-
becni pomiędzy innymi Jan Heberlej
i Zwierzyk. Pomiędzy nimi na tle pora-
chunków osobistych dochodziło bardzo
często do kłótni. Krytycznego dnia, po
skończonej kolacji Heberlej wyszedł na

podwórze, na które w jakiś czas po tym
wyszli Zwierzyk. W toku powstałej
między nimi awantury Heberlej strze-
lił do Zwierzyka i ranił go w pierś. Kie-
dy nadbiegli uczestnicy kolacji, Heber-
lej leżał na ziemi z wybitym okiem, a
obok niego postrzelony Zwierzyk.

Na rozprawie Heberlej nie przyznał
się do usiłowanego zabójstwa i wyja-
śnił, że strzelając do Zwierzyka działał
w obronie własnej, gdyż ten uderzył go
najpierw w skroń a później wybił mu
nożem oko.

W wyniku przeprowadzonej rozprawy
sąd skazał Jana Heberleja na rok wię-
zienia, zawieszając mu wykonanie ka-
ry na przeciąg 2 lat.

Bezpieczeństwo na placu Bankowym.
Ponieważ w ostatnim czasie na placu Ban-
kowym, który jest najruchliwszym punk-
tem m. Torunia, wydarzyły się często nie-
szczęśliwe wypadki, władze policyjne wpro-
wadziły stały posterunek policyjny. Zarząd-
zenie władz bezpieczeństwa zostało przyję-
te przez mieszkańców grodu Kopernika z
wielkim zadowoleniem.

W poniedziałek „Wieczornica Zaoł-
ziańska”. Koło Przyjaciół Harcerstwa przy
hufcach toruńskich oraz hufce harcerek
i harcerzy urządzają w Teatrze Ziemi Po-
morskiej w poniedziałek, dnia 6 bm. o godz.
19 uroczystą „Wieczornicę Zaołziańską”. Pro-
gram przewiduje m. in. przemówienie p.
gen. Władysława Bortnowskiego, dowódcy
samodzielnej grupy operacyjnej „Śląsk”.

Aresztowanie nożownika. W ub.
czwartek, dnia 2 bm., o godz. 16 Franci-
szek Klimek, zam. w Toruniu przy ul.
Kozackie Góry 28 został pobity przez
Tomasza Zalewskiego, zam. również
przy ul. Kozackie Góry 26, który zadał
swemu przeciwnikowi dwa uderzenia
nożem w prawą i lewą rękę. Wypadek
ten miał miejsce w mieszkaniu pobitego,
do którego przybył Zaleski. Klimek
po nałożeniu opatrunku w szpitalu
miejskim został zwolniony do domu,
Zalewskiego natomiast osadzono w a-
reszcie. Dalsze dochodzenia przepro-
wadza policja.

BOLSZEWICY

Ciekawa powieść przeżyć wojennych i
partyzantki Besch-Kruka, którą
„Dziennik Bydgoski” drukował w od-
cinku tygodniowym, spotkała się
wśród czytelników z wielkim ozna-
niem. —

Abonentom, którzy odcinki powieści
zbierali (nawet nie wszystkie) i pra-
gną bibliotekę swoją powiększyć o
wartościową i piękną książkę,
oprawimy niezwłocznie nadesłane
nam odcinki powieści w efektywny
tom i liczymy za pierwszorzędne
trwale wykonane

tylko 1.50 zł.

Czytelnicy, którzy odcinków powieści
nie zbierali, mogą otrzymać całość
powieści już w oprawie za cenę 2 zł.5 —
Za wysyłkę zamiejscową liczymy
koszt własny.

Kronika TORUŃSKA

Toruń, dnia 4 marca 1939 r.

Nocny dyżur pełni apteka Pod Lwem,
śródmieście.
Pod Orłem — śródmieście
Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.
Pod Łabędziem — na Mokrem.
Nadwiślańska — Jakubskie Przedm.
Św. Barbary — Chełmińskie Przedm.
Dyżur lekarski Ubezpieczalni Społecznej
sobota: dr Pryliński, ul. Pułaskiego 7, tel.
1510 (dyżur od godz. 15 do 8); niedziela: dr
Ziółkowski, ul. Bydgoska 37, tel. 2808 (dyżur
od godz. 8 do 8).

Pogotowie straży pożarnej tel. 12-44.
Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.
Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego”, ul. Mostowa 17, tel. 14-46.

REPERTUAR KIN:
Aria: „Milioner na tydzień”
As: „Wesoły ordynans”
Mars: „Królowna Śnieżka”
Świt: „Zwycięzca żywiołu”.

Z Teatru Ziemi Pomorskiej. W ostat-
niej chwili raz jeszcze przypominamy, że
dziś (sobota) o godz. 20.15, jutro w niedzielę
o godz. 20.15 i 16 odbędą się trzy występy
znakomitego zespołu teatru operetkowego
„8,15”, który na czele z p. Łodą Halamą wy-
stawi dowcipną, melodyjną, najnowszą ope-
retkę sportową Abrahama p. t. „Roxy i jej
drużyna”. Własna orkiestra, wzmocniona
orkiestrą wojskową miejscowego pułku pie-
choty. Dla pań — p. Łoda Halama zapre-
zentuje 12 pięknych toalet. Wcześniejsze na-
bywanie biletów w drogerii „Foto-Szady”,
Rynek Staromiejski 33.

Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.
Sobota 4 bm. godz. 20.15 Toruń: „Roxy i jej
drużyna”. Lipno: godz. 20 „Przeprowadzka”.
Niedziela 5 bm. Toruń: godz. 16 i 20.15
„Roxy i jej drużyna”. Lipno: godz. 20 „Cho-
ry z urojenia”. Poniedziałek 6 bm. godz. 19
Toruń: akademія „Wieczór Zaołziański”. —
Włocławek: godz. 20 „Przeprowadzka”.

Turniej szachowy o mistrz. Torunia.
Jutro, w niedzielę 5 bm. zostanie powtórzony
meczu szachowy o drużynowe mistrzostwo
Pomorza pomiędzy drużynami Toruńskiego
Klubu Szachistów i Pocztowym P. W. z
Bydgoszczy. Spotkanie to odbędzie się w
świetlicy Pocz. P. W. przy Rynku Staro-
miejskim (urząd pocztowy). Pierwsze spot-
kanie wygrali toruniacy w stosunku 4:2.
Bydgoszczanie po rozgrywkach wnieśli pro-
test, tak, że mecz niedzielny będzie decydu-
jący.

Skoczkom spadochronowym LOPP pod
uwagę. W dniu dzisiejszym tj. w sobotę
o godz. 20 w sali nr 99 Domu Społecznego
odbędzie się zebranie organizacyjne koła
skoczków spad. przy okr. wojew. LOPP.
Obecność wszystkich skoczków I i II stop-
nia pożądana.

Kradzież roweru motorowego. Emil
Ott, zam. we Wrzankowie, w pow. lip-
nowskim zgłosił, że w środę, dnia 2 bm.
pomiędzy godz. 10 a 13 skradziono mu
w Toruniu na ul. Lubickiej rower mo-
torowy, marki „Fenomen”, wartości
560 zł. Za bezczelnym złodziejem poli-
cja wszczęła poszukiwania.

Indywidualne mistrzostwa Pomo-
rza w boksie. W dniach 4 i 5 bm. odbę-
dą się w Toruniu indywidualne mistr-
zostwa Pomorza w boksie. Czwierćfi-
nały odbędą się w sobotę, a półfinały
i finały w niedzielę, o godz. 12 i 20. W
mistrzostwach nie biorą udziału zawo-
dnicy inowrocławskiej „Goplanii”, któ-
ra nie mając odpowiednich funduszy,
nie może wysłać do Torunia swych za-
wodników.

Zjazd starostów woj. pomorskiego.

Toruń, 4. 3. W piątek, dnia 3 marca
1939 r. w gmachu Urzędu Wojewódz-
kiego w Toruniu pod przewodnictwem
p. wojewody pomorskiego, Władysława
Rackiewicz a odbył się zjazd starostów
województwa pomorskiego, poświęcony
omówieniu spraw aktualnych, gospo-
darczych i społecznych.

**Piękna pogoda przypomina —
o praniu bielizny jeszcze przed
świętami**

n2036

Kronika

Bydgoszcz, dnia 4 marca 1939 r.

KALENDARZE

Dziś: Kazimierza.
Jutro: Hadriana.
Wschód słońca o godzinie 6.42.
Zachód słońca o godzinie 17.44.

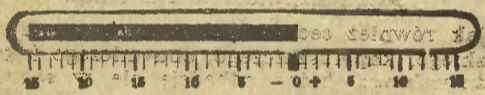
Stan pogody.

POGODA NIE ULEGNIE WIĘKSZYM ZMIANOM

W Polsce zachodniej i środkowej były dzisiaj duże rozpogodzenia, na wschodzie utrzymywały się zachmurzenia przeważnie całkowite, na Wileńszczyźnie padał śnieg. Wiatry były słabe z kierunków zmiennych. Temperatura o godz. 14 wynosiła: od 9 st. w Wielkopolsce do 0 st. na wschodzie; na Kasprowym Wierchu było —5 st., na Pop Iwanie —8 st. Wskutek utrzymania się nad Europą wschodnią i środkową obszaru wyżowego, pogoda w Polsce nie ulegnie nadal większym zmianom. Dziś rano w Bydgoszczy po lekkim przymrozku pogodnie. Przewidywany przebieg pogody: W dalszym ciągu chmurno z rozpogodzeniami przy słabych wiatrach przeważnie południowych. W nocy lekkie przymrozki, w dzień temperatura powyżej zera. Rano miejscami mglisto.

Termometr wskazywał dziś rano:

DYŻURY NOCNE APTEK
od 27. 2. — 5. 3. br.:

- 1) Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia.
- 2) Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

— **MUZEUM MIEJSKIE** przy ul. Farniej otwarte codziennie od godz. 11—15, w niedzielę i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum wystawa zbiorowa Wojciecha Gersona.

Muzeum Miejskie — Bielawki, ul. Pierrackiego 8. otwarte codziennie od godz. 11 do 14. Stała wystawa darów, obrazy Leona Wyczółkowskiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

Biblioteka Nowości T. C. L. przy ulicy Gdańskiej 30. I piętro. Wypożyczka książki od godz. 11—13.30 i od 16—19.

Specjalny skład futer — Bydgoszcz, ul. Gdańska 34.

Z TEATRU MIEJSKIEGO im. K. H. Rostworowskiego

Dziś w sobotę uroczystość jubileuszowa 35-lecia pracy artystycznej cenionego i zasłużonego artysty i reżysera **Mariana Domostawskiego**. Na uroczystość jubileuszową daną będzie operetka Fr. Lehara „**HRABIA LUXEMBURG**” z jubilatem w roli księcia Rumuneshi w otoczeniu pp. Gabrielli, Morozowiczowej, Wańskiej, Dembowskiego, Tatrzańskiego, Winczewskiego na czele licznego zespołu. „**HRABIA LUXEMBURG**” ukaże się we wspólniej sprawie inscenizacyjnej. Liczne popisy baletu na czele z Bończą i Zwolińskim. Orkiestrą dyryguje kapelm. Karol Kulecki.

W niedzielę, dnia 5 bm. dwa przedstawienia: o godz. 16-tej po cenach znizowanych „**SZKLANKA WODY**”, która zdobyła sobie miano najpiękniejszego przedstawienia sezonu — o godz. 20-tej powtórzenie operetki „**HRABIA LUXEMBURG**”.

W poniedziałek 6-go o godz. 20-tej nieodpłatnie po raz ostatni „**KRYSIA LEŚNICZANKA**” po cenach o 50% znizowanych.

Największa artystka Sceny Polskiej STANISŁAWA WYSOCKA na występach w Bydgoszczy.

Największa artystka Sceny Polskiej Stanisława Wysocka będzie gościem w naszym teatrze w ciekawej komedii „**MILA RODZINKA**”, która jest przeróbką znanej powieści — Rodzina Whiteoaksów — Ma-zo de la Roches'a. Sztukę tę Stanisława Wysocka reżysero opracuje oraz wystąpi w roli Lady Adeliny.

Nadszedł wielki transport ocynkowanych kotłów i wanien do prania

po korzystnych cenach sprzedaje

B. Kaczmarek

ulica Podwale 12 (naprzeciw Hali Targowej)

Oficerowie i podchorążowie rezerwy nie pozwolą krzywdzić Polaków w Niemczech i w Gdańsku

Bydgoszcz. Oficerowie i podchorążowie rezerwy, zamieszkali w Bydgoszczy, na walnym zebraniu w przyjętej rezolucji stwierdzili:

— że likwidowanie nielicznej prasy polskiej w Niemczech oraz usuwanie w głąb Niemiec z terenów rdzennie polskich wybitniejszych jednostek, obywateli niemieckich narodowości polskiej spośród gęstą i awą zamieszkałej półtora milionowej ludności polskiej jest sprzeczne z deklaracją z dnia 5 listopada 1937 r., zawartą pomiędzy rządami polskim i niemieckim;

— że ludność ta mimo stałych szykan i srożącego się ucisku nie uległa germanizacji, bowiem drzemie w niej siła zwycięzców spod Grunwaldu, której nic zmoć nie zdoła, a więc również i ucisk wzmożony ostatnio obawą przed wynikami spisu ludności, jaki w dniu 17 maja odbędzie się na terenie Trzeciej Rzeszy;

— że brutalna siła, ozywająca niemiecką, przeszczepioną na zwiazany z nami gospodarstwo Gdańsk, stolicę dawnego i przyszłego Pomorza polskiego, objawia się w duchowo odpowiadających, a dla nas wstrętnych wystąpieniach przeciwno polskich, bojówek hitlerowskich, wykorzystujących chwilowy stan faktyczny;

— że niebawem prowokacje w stylu nielawnego lżenia narodu polskiego przez studentów politechniki gdańskiej, będących realizatorami hasła wojującego prusactwa „Drang nach Osten”, powtarzają się w różnych formach coraz to częściej;

— że ten sam hakatystyczny-żołdacki styl w metodach postępowania ogarnął niestety i NIEMCÓW W POLSCE ZAMIESZKAŁYCH, co przejawia się nie tylko w liczy-

nym procesach o lżenie narodu i państwa polskiego, ale również w odwrocie się wezwania ogółu PRZYBYSZÓW NIEMIECKICH do bójki polskiego handlu i innych polskich placówek gospodarczych;

— że w tych warunkach nadmiar tolerancji z naszej strony staje się coraz bardziej szkodliwy i ze względu na niepewny los naszych braci, zamieszkałych po drugiej stronie zachodniej granicy, i ze względu na nasze interesy obronne i gospodarcze, skoncentrowane w niedającym żadnych gwarancji bezpieczeństwie w Gdańsku, zamykającym swobodny dostęp do ujścia Wisły, jak wreszcie ze względu na naszą odporność obniżaną łagodnym traktowaniem wroga względem polskiej państwowości ustosunkowanej ludności narodowości niemieckiej, choć obywatelstwa polskiego;

— uroczystość deklaruje całkowitą solidarność z pełną godnością postawą naszych braci twardo i uparcie broniących polskość swej i ziemi i podzielać ich wiarę w zwycięstwo wspólnej nam sprawy wyrażającą gotowość oddania swych sił do spełnienia tej roli, jaką dyktuje patriotyzm czynny i świadomość konieczności służeńia narodowi w każdej chwili i na każdym polu,

— wzywają całe społeczeństwo polskie do cięższej od orężnej, bo wymagającej stałego wysiłku, walki z przerostami gospodarczymi Niemców w Polsce oraz zwracają się do rządu Rzeczypospolitej, aby w oparciu o całe zjednoczone i świadome swych zadań społeczeństwo w kwestiach w tej rezolucji poruszonych zaprezentował, jak zawsze, siłę, która tkwi w narodzie polskim, kroczą-cym w pierwszym szeregu narodów świata.

Sezon wiosenny w Składzie Ludowym i firmie Preiss rozpoczęty!

Z wielkim zacięciem oczekuje każdy nowość wiosennych. O ogromie wyboru i pięknych nowościach, przekonamy się, jeżeli zwiędzimy znane magazyny „Skład Ludowy” przy ul. Długiej 19 oraz magazyn firmy E. Preiss przy Placu Wolności, róg Gdańskiej. Nadeszły wielkie transporty najwyższych gatunków materiałów wełnianych oraz jedwabie każdego rodzaju, w niezwykle gustownych deseniach. Wspomniane składy uchodzą za niezwykle korzystne źródło zakupu i każdy klient zostaje tam uczciwie i grzecznie obsłużony. Z tego też powodu magazyny te cieszą się pełnym zaufaniem.

„Poncja, córka Piłata”

Pod tym tytułem wystawi Stow. Dzieci Marii pięcioletni dramat religijny w niedzielę, 12 marca br. o godz. 19.30 w sali „Starej Bydgoszczy” przy Rybim Rynku. Przepiękna treść, osnuta na tle męki Chrystusa Pana, aktualna na obecny czas wielkopostny i wzniosły cel, niewątpliwie zachęci Szan. Czytelników do poparcia tej imprezy. Dla dzieci osobne przedstawienie tegoż dnia o godz. 14, również w „Starej Bydgoszczy”. Bilety nabyć można w zakładzie św. Floriana, a w dzień przedstawienia przy kasie. (n1986)

Tania sprzedaż wyrobów cynkowych.

Znany na całą okolicę skład porcelany, szkła i sprzętów kuchennych **B. Kaczmarek, Bydgoszcz, Podwale 12**, urządził wielką sprzedaż wyrobów cynkowych, jak wanny do prania, kotły do gotowania bielizny we wielkim wyborze i wszelkich wielkościach. Właściciel p. B. Kaczmarek, znany jako rzutki kupiec, urządzając podobne sezonowe sprzedaże, sprowdził w tym celu wielkie transporty towarów wprost z fabryki, dając przez to możliwość każdej gospodyni naprawdę korzystnego zakupu wszelkich towarów. Radzimy z tej okazji sprzedaży wyrobów cynkowych jak najprędzej skorzystać. Szczególnie zwraca uwagę gustownie udekorowane okno.

— **Od nowego półrocza wzorowe przedszkole** znanej autorki bajek Marii Boruniowej przyjmuje zapisy dzieci od lat 3—7. Wysoki poziom programu. Znajomość duszy dziecka, opieka macierzyńska. Zapisy do godz. 16, Jagiellońska 24. (n1991)

— **5000 metrów materiałów bielskich**, to prawie 1700 pierwszorzędnych garniturów męskich. Tak olbrzymi wybór wszelkich gatunków materiałów bielskich, w najnowszym wzorach i deseniach wiosennych sprowdził na nadchodzący sezon Pierwszy Chrześcijański Dom Wysiłekowy St. Ziętak, Bydgoszcz, Dworcowa 9. Firma ta na życzenie klientów zamiejscowych przesyła odwrotnie wzory.

— **Ulgi kolejowe na zjazd katolicki w Bydgoszczy**. Komitet organizacyjny zjazdu inteligencji katolickiej w Bydgoszczy w dniach 11 i 12 bm. uzyskał w ministerstwie komunikacji poważną ulgę kolejową dla uczestników zjazdu. Na podstawie kart uczestnictwa każdy uczestnik zjazdu ma prawo bezpłatnego powrotu do miejsca zamieszkania. Karty uczestnictwa wysłać komitet organizacyjny zjazdu w Bydgoszczy, Gdńska 30, biuro Caritas. Cena karty 50 gr.

— **Przedłużenie wystawy dzieł Wojciecha Gersona w Muzeum Miejskim**. Na życzenie publiczności i szkół zarząd Muzeum Miejskiego przedłuży cieszącą się dużym powodzeniem wystawę W. Gersona do niedzieli 12 bm. włącznie. Wystawa otwarta jest codziennie od 10—15.

— **Pomorski Zw. Pracowników Handl. z siedzibą w Bydgoszczy**. W niedzielę 5 bm. o godz. 13 w auli gimnazjum Kopernika odbędzie się staraniem bydgoszcz. Zw. Legionistów Polskich odczyt znanego podróżnika mjr. **Mieczysława Lepeckiego**, na temat kolonii i emigracji żydowskiej. Bilety wstępu dla członków (legitymacja) 50 gr.

— **Obwód Ligi Morskiej i Kolonialnej** zachęca gorąco członków do wzięcia udziału w odczycie mjr. Lepeckiego pt. „Zagadnienie kolonii a sprawa emigracji żydowskiej”, który odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 13 w auli miejskiego gimn. Kopernika.

— **Szan. Czytelnikom przypominać**, że zgodnie z ogłoszeniem z ub. niedzieli nastąpiło dzisiaj w sobotę dnia 4 bm. przy ul. Mostowej 3 (na miejscu dawn. firmy „Mercedes”) otwarcie specjalnego magazynu obuwia, wyposażonego w duży wybór pierwszorzędných wyrobów czółowych fabryk krajowych. Otwarcie przedsiębiorstwa w gustownie odnowionym lokalu poprzedziło poświęcenie magazynu przez ks. Gawrycha z parafii farniej. Właścicielowi nowej polskiej placówki handlowej, p. Janowi Golubskiemu, składamy życzenia pomyślnego rozwoju. (n2038)

PRZYKRÉ I DOKUCZLIWE
**BOLE REUMATYCZNE
I ARTRETYCZNE**
UŚMIERZAJĄ TABLETKI
logal
TOGAL PRZYNOŚI ULGĘ
W TYCH CIERPIENIACH

Samochód wpadł na drzewo.

Kierując samochodem w stanie podchmielnym Romuald Machnikowski (Kozietulskiego 8) wpał na ul. Libelta na drzewo. Wskutek uderzenia kierowca jak i jego towarzysze odnieśli lekkie obrażenia ciałne a samochód został uszkodzony. Sprawa znajdzie jeszcze epilog przed sądem.

Zamach samobójczy.

W ubiegły czwartek w godzinach popołudniowych znaleziono w lesie przy ul. Kujawskiej nieprzytomną kobietę, nie dającą znaku życia. Przechodnie, którzy się niebezpiecznie zbliżyli, zaopiekowali, zaalarmowali karetę pogotowia, która odwiozła ją do szpitala miejskiego na Bielawkach. Przy badaniu stwierdzono, że kobieta jest 35-letnią **Anna Piaszczyk, zam. przy ul. Ujejskiego 23.** Zażyła ona większą ilość dotąd nieznaną trucizną. Jakkolwiek przedsięwzięto wszelkie środki przywrócenia desperatki do życia, stan jej jest bardzo niebezpieczny. Przyczyna zamachu na życie jest nieznaną.

Zamach samobójczy czy nieszczęśliwy wypadek?

W czwartek o godz. 7.15 znaleziono 24-letnią gospodynię **Reginę W.** zatrudnioną przy ul. Dworcowej 68, w jej pokoju w łózku bez przytomności. Z kuchni i przylegającego pokoju wydobywał się gaz. Gospo-dzia, która zazwyczaj budziła o godz. 7-mej dzieci, w dniu tragicznym nie pokazała się. Jeden z synów udał się więc do kuchni, gdzie znalazł siłąca zatrutą gazem. Natychmiast zaalarmowano karetę Pogotowia Ratunkowego, która odwiozła W. do szpitala miejskiego. Jak się dowiadujemy, życiu jej niebezpieczeństwo nie zaprzęga. Stwierdzono, że kurek od kuchenki gazowej był otwarty. Czy otwarcie kurka nastąpiło rozmyślnie lub przypadkowo niewiadomo. Pies, który również uległ zatruciu został uratowany.

Nieszczęśliwy wypadek podczas zabawy

Przy Placu Kochanowskiego zabawiali się we czwartek w godzinach popołudniowych chłopcy. Przeskakując przez różne przeszkody, podczas tej zabawy 4-letni **Leon Świeczkowski**, syn portiera kliniki dr Glinińskiego, **zam. przy ul. 20 Stycznia 8** upadł tak nieszczęśliwie, że zламаł sobie prawą nogę. Karetka pogotowia odwieziona chłopca do szpitala miejskiego.

Zwłoki noworodka bez główki.

Na terenie kolejowym przy ul. Na Groby znaleziono zawinięte zwłoki noworodka płci męskiej bez główki. Znajdowały się one w stanie rozkładu i przypuszczalnie 4 miesiące tam leżały. Główka odgrzyziona została przez psa. Poszukiwania za wyrodną matką nie dały jeszcze pożądanego wyniku.

Nieszczęśliwy wypadek przy pracy.

W czwartek rano uległ nieszczęśliwemu wypadkowi 37-letni rob. W. M. Kudliński (ul. Sieradzkiego 27). K. który z Funduszu Bezrobocia zajęty był w Miejskiej Elektrowni dorywczo, podczas ładowania przewodów przez własną nieostrożność doznał nadwyrężenia kregosłupa. Przewieziono go kartką Pogotowia do szpitala miejskiego i po zbądaniu odesłano go do leczenia domowego.

Wieczornica powstańców ku czci Marszałka Śmigłego-Rydza.

W niedzielę, 12 marca o godz. 18 w Rursie Kupieckiej urządził Rodzina Powstańców Wielkopolskich z współudziałem Polskiego Związku Zachodniego i Polskiej Organizacji Wojskowej wieczornicę ku czci Marszałka Śmigłego-Rydza. Słowo wstępne wygłosił prezes Polskiego Związku Zachodniego p. sędzia Kulesza referat pt. „Marszałek Śmigły-Rydz, jako komendant POW” — mec. Kuziel. Chór „Hasło” i orkiestra wojskowa udziałem swoim uprzyjemniła powstańcom miłe chwile.

Dobrowolne datki przeznaczy się na szkoły polskie na pograniczu.

Tubilat, który zdobył serce Bydgoszczy.

Z uśmiechem przez ciernie aktorskiego życia idzie od 35 lat

Marian Domosławski.

Wódzitej operetki.

Za parę godzin przygasną światła w wypełnionej sali teatru, rozbrzmia miłe sercu leharowskie melodie. Po raz nie wiem już który rzucimy się na rozrywkową falę operetki, cieszyć będziemy oko i ucho skójżarzonymi harmonijnymi efektami dźwiękowymi i widowiskowymi, podziwiać będziemy montaż potężnej maszyny teatralnej, bić brawa aktorom.

Ale — gdy marzyć będziemy w takt popularnego walca „Dziewczę ty — spełń me sny”, gdy pytać będziemy razem z primadonną „Czy to ty szczęście me, coś uśmiechnęło się?” — najchętniej i najdłużej spoczywać będą nasze oczy na dziarskiej i kapitalnie zabawnej postaci hr. Rumuneszti. Nie tylko dlatego, że rola będzie doskonale postawiona, że będziemy wiedzieli o zastudze reżyserskiej jej wykonawcy, ale przede wszystkim dlatego, że odkryjemy pod charakterystyką tak dobrze wszystkim znaną postać Mariana Domosławskiego, zasłużonego reżysera bydgoskiej operetki, a dzisiaj — jubilatą.

Parę lat jest już Marian Domosławski w Bydgoszczy. Wszyscy dobrze wiemy, co mu zawdzięczamy. Nie tylko jako aktorowi, ale w pierwszym rzędzie jako reżyserowi, dzięki któremu Bydgoszcz chlubi się dziś najlepszą sceną operetkową w Polsce. Nie zawsze może zdajemy sobie w pełni sprawę, czym jest reżyser w teatrze.

Widzimy go właśnie na scenie, jest pełen werwy, humoru, łączy się z nami uśmiechem. Ale jednocześnie trzyma w rękach wszystkie skomplikowane nici przedstawienia, czuwa nad wszystkim. Zwiąże, jeśli to jest przedstawienie operetki ciężar pracy i odpowiedzialności, spoczywający na barkach reżysera, jest ogromny. Zgrać tyle różnych elementów, aktorskich, muzycznych, choreograficznych, plastycznych, uzgodnić względy techniczne, artystyczne, materialne, zadowolić wszystkich — to wymaga talentu, umiejętności i nerwów. Ta praca szałna i trzeba naprawdę wielkiej miłości dla sztuki i odradzającego się wciąż zapachu, aby w niej wytrwać.

35 lat pracy dla sztuki.

Marian Domosławski — imię to dużo mówi entuzjastom operetki w całej Polsce — jest aktorem i reżyserem operetki od 35 lat. Ma za sobą owocną pracę i w innych dziedzinach teatru, ale do operetki przywarło jego nazwisko. Zna się na niej jak nikt w Polsce.

Dzisiaj jego dotychczasowe życie aktorskiego objęły całą Polskę. Urodzony we Lwowie, debiutował w Kaliszu u dyr. Juliana Myszakowskiego, przeszedł normalną tułaczkę aktorską w teatrach objazdowych. Otrzymałszy w tych trudnych warunkach chrzest aktorski, został zaangażowany przez dyr. Ludwika Sławińskiego do Teatru Nowości w Warszawie. Tam poznał co to jest operetka i stał się jej najbardziej fachowym i zamiłowanym reprezentantem. W r. 1915 w chwili opuszczenia stolicy przez

Moskali — został wywieziony przez nich jako jeniec cywilny do Moskwy. W Moskwie nie tracił energii, organizuje spośród polskich aktorów-wygnanceń zespół i prowadzi teatr muzyczny, w skład którego wchodziły takie sily jak Messal, Niewiarowska, Kawecka, Szczawiński, Bogucki, Zaremba i inni. W Petersburgu był zaangażowany na stanowisko reżysera, w rosyjskim teatrze w Baku zdobywa sobie sympatię i uznanie tamtejszej publiczności.

Po powrocie do kraju pracuje na kierowniczym stanowisku w warszawskim Teatrze Nowości, następnie w Wilnie, w Katowicach, a ostatnio przez szereg lat w Bydgoszczy, gdzie stał się od razu chlubą działu operetkowego naszego teatru i szczerym ulubieńcem publiczności teatralnej miasta.

MARIAN DOMOSŁAWSKI
w roli barona Dopingera — „Wróg Kobiet”

Z uśmiechem przez życie.

Marian Domosławski należy do tych aktorów, którzy sztukę swoją traktują jako najgłębsze powołanie. Dlatego nie zgina go los — nie zawsze przecie łaskawy — nie zniechęcają go ciernie, ściskające się na trudnej drodze do artystycznej doskonałości. Idzie przez życie z uśmiechem i innym uśmiechem nie szczędzi. Do teatru wnosi nie tylko talent i rutynę aktorską, nie tylko prawdziwą wiedzę o teatrze, pracowitość, sumienność i poczucie odpowiedzialności, ale i rzetelną kulturę sceniczną i literacką. Ma w swoim dorobku nie tylko kilkaset postaci sceniczych, nie tylko kilkadziesiąt wystawionych i wyreżyserowanych przez siebie operetek i widowisk sceniczych, ale i bogatą przeszłość jako aktor utworów sceniczych, adaptator operetek, twórca piosenek, z których niejedną już słyszeliśmy i na naszej scenie, choćby w tradycyjnych

miłoścy trzech głównych ugrupowań radzieckich, są w błędzie, że lawnikiem miejskim wypłaca się po 25 zł za każde posiedzenie, wiadomo przecie, że ordynacja nie uznaje wynagrodzenia dla osób nie ponoszących z tytułu swej służby społecznej — strat materialnych. Co innego gratyfikacje z spółek akcyjnych! Szkoda, że anonimowy pisarz ulotek nie wymienił tych osób, które udając obrońców ludu, nie chcą odejść od złobu...

Tylko namiętny jelen na drodze nastawia rogi na widok pędzącego samochodu.

ZAWODOWI DZIAŁACZE SPOŁECZNI

są ostrożniejsi, — pasą się w cieniu. Ież to pracy społecznej leży odłogiemi! Na przedmieściach Bydgoszczy powstają różne Abisynie i Marokka... Tak biedacy nazwali swoje nowe osiedla, nory i szałaszy, w pobliżu toru kolejowego za Siernieczkiem i na lotnych piaskach przy drodze do Brdujścia. Czy tego nikt nie widzi? Albo, pożałujcie Bóg! jak wygląda ulica Przemysłowa w Dolnym Kapuścisku?! Nikt jej nie naprawia, bo nie wiadomo do kogo ta ulica należy. Dawniej dbał o nią Lloyd Bydgoski, odkąd jednak swoje tartaki sprzedał Lasom Państwowym, wozy ciężarowe zupełnie zniszczyły nawierzchnię ruchliwej ulicy Przemysłowej, lecz

nikt się nie poczuwa zasypać wyboje i drogę uporządkować.

Gmina nie jest właścicielką tych terenów, chociaż posiada 50% udziałów w Lloydzie! Nie będzie innej rady, tylko wystąpić policję w asyście kontrolerów Towarzystwa Onieki nad zwierzętami, aby furmanów — katujących konie — notowali. Wówczas furmani „zastrajkują” i ktoś wreszcie będzie musiał nieszczęsną drogę naprawić.

Radością nas napawa myśl, że będziemy na wiosnę mogli ogłosić w „Dzienniku”, że takie a takie roboty przytoczne rozpoczęto w Bydgoszczy, bo jak dotychczas, na-

MARIAN DOMOSŁAWSKI

Każdemu z nas, kto będzie dzisiaj na premierze „Hrabiego Luxemburg” w Teatrze im. K. H. Rostworowskiego, trudno byłoby zliczyć, po raz który w życiu jest w teatrze, którą z rzędu premierę ogląda. Jeden chodzi do teatru już kilkadziesiąt lat, inny dopiero drugi rok przemyca się pod kontrolującą i zręcznym okiem wychowawców na galerię, aby tam spożywać miły owoc sztuki jeszcze zakazanej. Jeden chodzi do teatru często, inny rzadziej, dla jednych jest on istotną częścią składową życia, dla innych tylko marginesem. Ale wszystkim trudno jest ogarnąć jednym spojrzeniem swój

o każdej porze
DLA OCHRONY PRZED ANGINĄ GRYPĄ CHOROZAMI Z PRZEZIĘBIENIA
PANACRIN
Mgr. Bukowski
nomoie

stosunek do teatru, streścić w paru słowach swoje teatralne przeżycia i wrażenia.

Przypominam to, aby podkreślić, o ilez trudniej jest ująć stosunek do teatru człowieka, którego całe życie wypełnione jest teatrem, któremu już 35 lat zeszło na pracy w teatrze i dla teatru.

35 lat — to wielka część życia ludzkiego. 35 lat — to niemal epoka w dziejach teatru. Jest się nad czym zastanowić. Jest przed czym schylić głowę.

Trzeba cierpliwości Hioba i mądrości Salomona, żeby sobie dać radę z obrażonymi...

Wpada do redakcji młodzieniec, o którym pisaliśmy w ostatnim „Reflektorze”, że w tramwaju wybił po twarzy starszego pana, i wyjaśnia wzburzony:

— Jestem słuchaczem medycyny, dawny harcerzem bydgoskim... Wypraszam sobie, żeby mój sposób załatwienia porachunków

Z MOIM BYŁYM PROFESOREM(III) nazywać „chamskim”... Polowałem na niego blisko rok, ażem go wreszcie zdybał i publicznie obili...

— Ale za co, mój panie? Student zaczął opowiadać długo i obszernie, lecz nie zdołał nas przekonać, że jego sposób załatwienia sprawy nie był gorszy.

Profesor skargę skierował do właściwej instancji, nie uznając tłumaczenia swojemu wychowanka („niedaleko jabłko pada od jabłoni”), że czyn został wywołany przez wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego.

Nie przesadzając sprawy, podtrzymujemy to, cośmy poprzednio pisali.

ZŁE OBYCZAJE TRZEBA WYPEŁNIĆ! Jak nie możemy się pogodzić z tym, żeby bezkarnie szarpano część ludzką, tak

rozumiemy bezbronność „szarego” człowieka, który nie ma pieniędzy na wpłacanie zaliczek przy wszczętych procesach o zniewagę. Stąd powstają doraźne sądy, wywołujące nieraz publiczne zgorszenie.

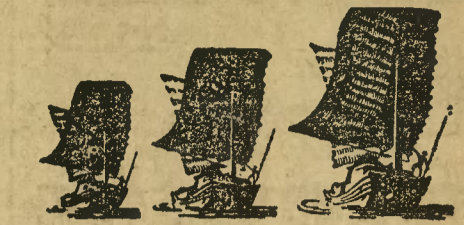
Mają rację filozofowie, którzy twierdzą, że człowiek powinien żyć tak, aby jedna grupa ludzi kochała go i uwielbiała, a druga usiłowała napadać na niego, chcąc go unieszkodliwić. Przedziać się przez dżunglę życia nie jest łatwo. Kto nie zdykałał nic na tym świecie, zaczyna stale spokoju, ale umiera jako zero!

Od rozważań filozoficznych przejdźmy do rzeczywistości. Wszyscy radni miejscy i niektórzy redaktorzy otrzymali w tym tygodniu przez pocztę

LISTY ANONIMOWE

odsłaniające rzekomo kulisy gospodarki protekcyjnej, będące raczej wylewem złości ze strony niewybranych... radców.

Na tych listach podobno się nie skończy, w pewnym biurze przygotowuje się nowe maszynopisy dla „związkowców” i prasy socjalistycznej. Z nastaniem wiosny spodziewać się należy ciekawych interpelacji w parlamencie miejskim, bo złość ludzka (nie oszczędzająca nawet ludzi, którzy są na Sądzie Boskim) rozpełtała się i szuka ujścia. Autorzy anonimowych listów, pragnący zniweczyć sielankową,

Herbata Meinla — to mocna herbata

rewiach sylwestrowych. Dla teatru muzycznego w Polsce położył nie- spożyte zastugi. Wprowadzał do Polski niemal wszystkie znane operetki. Jeszcze w zeszłym sezonie był w teatrze bydgoskim szczęśliwym ojcem chrzestnym sześciu premier operetkowych. I w tym roku wprowadził triumfalnie do Polski „Niebieską maskę”. Pod tym względem ma szczęśliwą rękę.

Serce za serce.

Marian Domosławski jako aktor i reżyser jest własnością całej Polski, cały teatr polski bowiem dużo mu zawdzięcza. Jednak Bydgoszcz obrał sobie za miejsce obchodu swego jubileuszu — tego największego święta w życiu każdego aktora. Widzimy w tym objaw serca, bijącego właśnie dla Bydgoszczy — miasta, które teatr szczególnie ukochało. I dlatego Bydgoszcz odplaca Marianowi Domosławskiemu w dniu 35-letnia pracy aktorskiej sercem. Dla zasłużonego jubilatą zewsząd płyną życzenia, aby jak najdłużej, z jak największym sukcesem mógł służyć sztuce polskiej, aby mu się życie stało samymi różami bez cierni, uśmiechami i radością. (hk)

— W 35-lecie nestora operetki polskiej. W dniu 4 bm. nada studio bydgoskie o godz. 16,35 dialog, który przeprowadzi red. Henryk Kuminek z Marianem Domosławskim nt. jubileuszu 35-letnia pracy scenicznej nestora polskiej operetki.

Pierwszy pokaz mód damskich Cechu Krawiectwa Damskiego.

jak również cechów pokrewnych: fryzjerskiego, kapeluszniczego, obuwniczego i kuśnierskiego, który odbędzie się w sobotę, dnia 11 bm. o godz. 17 w sali hotelu Pod Orłem oraz w niedzielę 12 bm. o godz. 16 i 20 w Sokolni przy ul. Toruńskiej, budzi coraz większe zainteresowanie wśród publiczności.

Już dzisiaj możemy zdradzić, że m. in. pomysłami, atrakcją będą modele nowoczesne wzorowane na polskich strojach regionalnych, wykonane według projektów artystki malarki Teatru Miejskiego p. J. Przeradzkiej. Pokaz mód jest ujęty w szerokie ramy i najstaranniej opracowany. Ponieważ taka impreza nieprędko się powtórzy, zaleca się skorzystać z okazji. Zapowiadają się nawet wycieczki z okolicznych miast. — Bilety po 1 zł nabyć można w przedsprzedaży w księgarni Gieryna, Plac Teatralny.

Wszystko, co nie wychodzi poza sferę planowania... Gdyby nie przedsiębiorstwo prywatne, smutnie by w naszym mieście wyglądało! Przed zakończeniem karawaułu mieliśmy sposobność uczestniczyć w kilku wieczorkach załóg fabrycznych — branży rowerowej. Systematyczna, energiczna praca kilku przemysłowców zdolna w tej dziedzinie działać więcej, niż się na pozór wydaje. Z rozmowy z jednym z majstrów, reemigrantem z Niemiec, który dziś kieruje największą w kraju fabryką rowerów, wynieśliśmy przeświadczenie, że nasza kochana

BYDGOSZCZ STAJE SIĘ DRUGIM BIELEFELDEM.

Pionierem przemysłu rowerowego w Bydgoszczy był Ludwik Marderwald. Następnie sprowadził się tu z Saksonii drugi rodak, Piotr Nowacki, którego rowery „Halka” zdobyły złoty medal na Powszechnej Wystawie Krajowej. Z czasem zakłady poszczególne, których liczba wzrosła do kilkunastu (włącznie z Miłnerem, Murachem i Beitschem), wyspecjalizowały się i, uniezależniając się zupełnie od dowozu z zagranicy, zaczęły wyrabiać każda oddzielnie: ramy, przekładnie, pedały, widełki, dzwonki, siodełka itd., zestawienie rowerów (już z polskimi gumami) pozostawiając dwóm potentatom tego przemysłu: Jahrowi i Tornowowi. I w chwili obecnej, sławne na całą Polskę warsztaty bydgoskie wysyłają dwa wagony tygodniowo półfabrykatów do państwowej fabryki rowerów w Radomiu oraz tysiące sztuk akcesoriów do Katowic, Częstochowy, Gdańska, Warszawy i Wilna.

Tak oto bez protekcji, bez wyciągania ręki do mieszkacza skarbowego, usilną pracą i żelazną wolą kilku ludzi, powstał na wzór Bielefeldu potężny przemysł w Bydgoszczy.

Oby nam go tylko nie zabrali do COP-u, bo pokusa jest wielka!!!

UZUPEŁNIANKA NR 27

Grid for the crossword puzzle 'UZUPEŁNIANKA NR 27' with letters N indicating starting points for words.

Znaczenie wyrazów: 1 utwór muzyczny o smętnym charakterze, 2 miasto w Wielkopolsce, 3 duchowny, 4 państwo, 5 dawna nazwa niziny węgierskiej, 6 farba różnokolor. wydobywana z węgla kam., 7 nazwisko malarza francuskiego pochodzenia; u nas za Stan Augusta przejmują się duchem polskości i maluje polskie sceny i krajobrazy.

ARYTMOGRAF NR 28

Grid for the arithmograph puzzle 'ARYTMOGRAF NR 28' with numbers 1-13.

Mistrz filozofem był; nie jadł bobu. Znajdź jego ucznia — znalazłeś obu. 10 8 11 4 7 — Niegdyś u Rzymian osoba [główna;

Rzadko mu który stawa dorówna. 13 4 3 4 7 — Nieprzejmnie to uczucie: Woda w bucie; Ale potem — marny los! Kichasz, masz czerwony nos. 13 6 3 — Tęgo chytrka znasz; Może nawet masz...

10 12 5 4 7 6 — Warto mu przecież dorobić [rym

Skoro ma taki wonny dym. 13 4 7 13 — Wyżej pleców, niżej głowy; Chyba masz wyraz gotowy...

1 2 8 13 4 7 11 — Płynne wlewa, białe sypie, Soli, dusi, gniecie, szczypie, Potem wsadza do gorąca — I tak codzień z pół tysiąca...

3 4 7 10 11 4 — Dawniej dźwigali rycerze; Dziś tego nikt nie bierze.

10 12 13 6 7 2 4 — Żyje w zgodzie z kawą [w wodzie. 13 6 7 11 8 10 — Tem zmierzcy może gospodarz zboże. —

ROZWIAZANIE KRZYŻÓWKI NR 23

Crossword puzzle solution for 'ROZWIAZANIE KRZYŻÓWKI NR 23'.

ROZWIAZANIE PSEUDOALGEBRY NR 24 Czech, Koch (wynalazca prątków gruźliczych), Lach, Dach.

CZE-KO-LA-DA.

TRAFNE ROZWIAZANIA SZARAD NR 23 I 24 NADESŁALI:

H. Sierakowski, Z. Grenik, A. Zgodziński, A. Marchlewska, Z. Kurek, Wł. Pikies, T. Kukliński, M. Krygier, Wł. Dziegielewski, P. Santarius, H. Radomski, E. Janicki, O. Kufel, Z. Grzegorzyczyk, H. Dziwiątkowski, M. Pietrzak, H. Niewitecka, J. Hernet, A. Giełza, M. Krüger, Z. Kaja, Wł. Krzysztofowicz, H. Koseda, L. Windorpska, B. Cieślak, A. Kinel, M. Durska, P. Bantkowski — Chelmno, G. Gliniecka — Gdynia, Cz. Zaborowski, H. Gasiński — Łowinek, L. Jaśkiewicz — Ostrów Wlkp., Br. Kowallek — Chelmza, J. Maćkowiak — Toruń, F. Zakaszewski — Łabiszyn, L. Gruss — Chodzież, H. Dywelski — Nakło, F. Kufel — Lubiewo, A. Sylka — Tczew, A. Byczkowski — Pelplin.

NAGRODĘ ZA TRAFNE ROZWIAZANIE OBU ZADAŃ OTRZYMAŁI:

Mieczysław Pietrzak — Bydgoszcz Brunon Kowallek — Chelmza.

Kupon do szarad.

nr. 27 i 28

HUMOR I SATYRA

ELEGIA NA P. I. S.

Wszyscy zawiedli, wszyscy! Komu zawołać: „brawo,?” Marusarz przegrał i Kula... W ogóle poszło — kula wo!

OSWIATA PO SOWIEKU.

W Sowietach, we wsi Bałajkino odbył się odczyt o Koperniku. Po odczycie, na wniosek prelegenta uchwalono jednogłośnie następującą rezolucję: „Uznać, że ziemia obraca się naokoło słońca.

Uznać, że towarzysz Kopernik ma rację. Wyrazić pogardę i najwyższe oburzenie burzujom kapitalistom, którzy sprzeciwiają się towarzyszowi Kopernikowi. Współdziałać wszelkimi środkami z obracaniem się ziemi naokoło słońca”.

NA KONCERCIE.

O roztrągnionym profesorze opowiadają, że pewnego razu spóźnił się na jakiś koncert. Oczekując niecierpliwie przerwy, aby wejść na salę, spaceruje po korytarzu.

W pewnej chwili nąta woźnego: — Cóż oni tam grają? — „Niedokończona symfonia” — Do licha — syknał profesor — mogliby się pośpieszyć i już raz skończyć!

PORÓWNIANIE.

— To musi być straszne dla aktora grać przez trzy miesiące tę samą rolę! — Jeszcze gorzej być żonatym przez trzy lata i nie odgrywać żadnej roli!

MADRY PIESEK.

Na ulicy stoi mały chłopczyk i płacze. Przystępuje do niego jakiś starszy pan: — Czemu płaczesz? — Bo piesek uciekł mi do domu... — Po co zaraz płakać? Idź do domu. Tam znajdziesz pleska... — Kiedy ja nie wiem, gdzie my mieszkamy, a piesek wiedział...

PREZENT CESARSKI.

Pewien dworak rzekł do Cezara Augusta: — Rozeszły się pogłoski, że chcesz mię obdarować? — Wystrzegaj się dawania wiary pogłoskom — odpowiedział August.

ODPOW. REDAKCJI DZIAŁU SZARADÓW.

Wład. Szal Rozwiązanie obu zadań jest dobre — niestety bez kuponu. Wanda Pr — Jak wyżej. Henryk K i tow. Serdecznie dziękujemy za słowa uznania. Prosimy stale nadsyłać rozwiązania — a nagrody na pewno zostaną przyznane.

POEZJA.

— Proszę pani, który poeta jest większy: Mickiewicz czy Słowacki? — Dla mnie Mickiewicz... — O jak to dobrze, że stłukłam popiersie Słowackiego, a nie Mickiewicza...

MAŁY DYPLOMATA.

— Hallo! Ojciec czuje się w tej chwili bardzo źle i nie może podejść do telefonu... Może ja mu powiem, o co panu chodzi...

ZACHRYPIŃTY FORTEPIAN.

Znany piosenkarz francuski Cariel, który niedawno umarł, znalazł się kiedyś w fatalnej sytuacji. Jego akompaniator grał tak, że niepodobna było wziąć ani jednej nuty.

— Przepraszam państwa — powiedział wtedy Cariel, zwracając się do publiczności — muszę przerwać koncert bo fortepian zachrypił.

GO SŁYCHAĆ W SPORGIE?

W Zakopanem powstało przysłowie: „FIS po wodzie, Zielone Świąta po lodzie”.

— Wiesz co, rekordy muszą być niearyjskie — zauważył ktoś w Zakopanem. — Dlaczego? — No, bo je Niemcy ciągle biją...

Mówią, że w czasie FIS'u Zakopane było wspaniale iluminowane... lampkami winna.

— Podobno mamy ustalić, czyja w tym wino, a żeśmy tak przegrali w Zakopanem — Lepiej ustalić, czyje to było wino, dzięki któremu przegraliśmy!

Piosenka pewnej grupy narciarzy: „Pił, pij, pij bracie pij — przepij i narty i kij!... („Wróble na dachu”).

SWINIA, PIES I KOZA W NIEMCZECH.

Minister Goebbels pakuje bezzwzględnie różnych wesołków do „oboju koncentracyjnego” za nieprawomyślne żarty. Kiedy raz Goering się nie zgodził, wówczas Goebbels, żeby ukryć swą porażkę, ogłosił konkurs na „prawdziwie niemiecki kawał”. Pojawiły się żarty „konkursowe”. Oto jeden z nich: Świnia, pies i koza przywędrowały do Niemiec. Świnia natychmiast uciekła. „To straszne — tłumaczyła się — oni jedzą wszystkie odpadki i nie nie zostało dla mnie”. Zaraz potem uciekł pies. „To było nie do zniesienia: nie mogłem nawet warknąć...”

Tedy świnia i pies czekały za granicą na kozę, lecz koza nie zjawiała się. Wreszcie po sześciu miesiącach koza zjawiała się, ale w oplakany stan: z ostrzyżonym łbem i ogoloną brodą: „Kiedy przechodziłam granicę — załżała się — spojrzeli na mój krzyw nos i brodę, — powiedzieli, że muszę pewnie być żydem i zamknęli mnie w obozie koncentracyjnym”.

Dobry żart, tynfa wart... mówią w Polsce. Ten jednak żart wart tysiąca marek, chyba, że autora zamknięto za karę w obozie koncentracyjnym...

Nieszczęśliwa Sopa.

Czy Państwo słyszeli kiedykolwiek o Sopie? Ci, którzy zwiedzali londyński ogród zoologiczny, pamiętają chyba złotwi-olbrzyma, będącego najstarszym mieszkańcem tej instytucji, bo liczącym 150 lat. Sopa ważyła 150 kg i pochodziła z wysp Galapagos, słynących ze swoich złotwi-olbrzymów, które opiswane były już przez Darwin'a. Pożętno to stworzenie nie żyje jednak, a zabójcą był maleńki, lecz jakże złośliwy zarzek grypy: Było to w r. 1935, gdy w Londynie szalała grypa. Nie uniknęła jej również nieszczęśna Sopa. Zapalenie płuc, które się w przebiegu grypy wywiązało, doprowadziło weterankę ogrodu zoologicznego do grobu. Gdyby nie ten nieszczęśliwy wypadek, żyłaby Sopa jeszcze długie lata.

Dla nauki jednak nie zginęła; wypchany ten okaz znalazł zaszczytne miejsce w muzeum przyrodniczo-historycznym w południowym Kensington (Londyn).

Niech nas jednak przykład biednego złotwia czegoś nauczy, a przede wszystkim tego, że grypy nie należy lekceważyć, bo w grę wchodzi życie. A nie trzeba wcale dożyć tak sędziwego wieku, aby los złotwia podzielić. Grypa trafia młodego i starego, dla każdego będąc jednakowo niebezpieczną. Bądźmy zatem ostrożni i strzeżmy się grypy. A sposób do tego jest wszak bardzo prosty — przez codzienne przyjmowanie małych dawek chininy można się ustrzec przed gripą z prawie absolutną pewnością. Słuchajmy rad licznych lekarzy, którzy w swych pracach o chininie jako środku zapobiegawczym przy grypie, polecają przyjmowanie chininy w dawkach dziennych od 200 miligramów do 300 miligramów. Gr. P. 16

Niedziela 5 marca.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

7,15: Pieśń „Najświętsza Panno”. 7,20: Koncert poranny w wyk. orkiestry marynarki wojennej (z Gdyni przez Toruń). 8,00: Dziennik poranny. 8,15: Audycja dla wsi. 9,15: Transm. nabożeństwa z kościoła św. Krzyża ks. ks. Misjonarzy w Warszawie. Kazanie pasyjne wygł. ks. prof. E. Kapusta. Śpiewać będzie chór Świętokrzyski pod kier. ks. Józefa Orszulika. Przy organach E. Langer. Po nabożeństwie ok. godz. 10,30 muzyka (płyty). 11,45: Przegląd wydawnictw. 11,57: Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03: Poranek symfoniczny (z Katowic). 13,00: Wyjatkij z pism Józefa Piłsudskiego. 13,05: Przegląd kulturalny. 13,15: Muzyka obiadowa (ze Lwowa). 14,10: „Wszystkiego po trochu” — audycja dla dzieci. 15,00: Audycja dla wsi. 16,30: Robert Schumann: Davidsbündertänze op. 6 w wyk. Zofii Rabecwiczowej — fortepian. 17,00: „Jak pracuje teatr w Wilnie” — transm. z życia (z Wilna). 17,30: Podwieczorek przy mikrofonie (z Krakowa). W przerwie ok. godz. 18,25 chwila biura studiów. 19,30: „Wybór” — opowiadanie. 19,50: Gra Józef Szigeti — skrzypce (płyty). 20,15: Audycje informacyjne. 21,20: Muzyka lekka w wyk. mafej ork. P. R. 21,50: Kukułka wileńska: „Ballada o sześciu kucharkach” (z Wilna). 22,20: Muzyka taneczna w wyk. mafej ork. P. R. z udz. Anny Borey — refreny. 23,05: Wiadomości z Polski w języku angielskim.

ROZGŁOSNIA POMORSKA.

8,45: „Wiem, wiem, nie powiem” — kaszubska audycja słowno-muzyczna w układzie A. Borzestowskiego. Wyk.: chór PPW Bydgoszcz, A. Dyląg — fortepian, A. Borzestowski — śpiew i monologi (z Bydgoszczy). 9,10: Program na jutro. Po nabożeństwie ok. godz. 10,30 płyty. 13,05: Bydgoski przegląd teatralny (z Bydgoszczy). 14,40: Literatura dla wszystkich — fragment z „Starej

szkapy” M. Konopnickiej. 14,55: Koncert solistów. Ludmiła Janicka — fortepian, Ludwik Kwaśnik — skrzypce. 10,30: „Zopamnia na książka” (o powieściach morskich) felieton W. Karczewskiej (z Bydgoszczy). 19,45: „Jeszcze zima, a już... mówimy o wywczasach” — obrazek słuchowiskowy H. Steinbornowej. 20,10: Wiadomości sportowe z Pomorza. 23,05: Zakończenie programu.

ROZGŁOSNIA POZNAŃSKA.

8,45: Uwagi na czasie. 8,55: Obrazek słuchowiskowy dla wsi. 10,30: Program na dzisiejsz. 10,55: Płyty. 13,05: „Rzym faszyzowski” — reportaż. 14,40: Audycja dla dzieci. 15,00: Dla naszego pogranicza. 19,30: Audycja nowych sił śpiewaczych. 20,10: Wiadomości sportowe lokalne. 23,05: Zakończenie programu.

ZAGRANICA.

Budapeszt. 19,10: Muzyka lekka. Monachium. 19,00: Muzyka rozrywkowa. Deutschlandsender. 20,10: Ulubione melodie. Frankfurt. 20,10: Koncert Wagnerowski. Królewiec. 20,10: Koncert rozrywk. Monachium. 20,15: „Eugeniusz Onegin”, opera Czajkowskiego. Saarbrücken. 20,10: Wieczór melodii Dostała. Budapeszt. 21,20: Muzyka cygańska. Mediolan. 21,00: Muzyka lekka i taneczna. Luksemburg. 22,00: Muzyka lekka. Budapeszt. 23,00: Muzyka lekka. Strasburg. 23,15: Melodie operetkowe. Hamburg. 24,00: Koncert nocny.

Poniedziałek 4 marca.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,30: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”. 6,35: Gimnastyka. 6,50: Płyty. 7,00: Dziennik poranny. 7,15: Płyty. 8,00: Audycja dla szkół. 11,00: Audycja dla szkół. 11,15: Płyty. 11,57: Sygnał czasu. 12,03: Audycja połączona (z Katowic). 13,00: Audycja dla kupców i rzemieślników. 13,30: „Mozart” — audycja dla gimnazjów. 15,00: Audycja dla młodzieży. 15,30: Muzyka obiadowa. 16,00: Dziennik popołudniowy. 16,08: Wiadomości

gospodarcze. 16,20: Kronika naukowa. 16,35: Koncert solistów (ze Lwowa). 17,15: „Z wizytą u własnych dzieci” — felieton. 17,25: Koncert w wyk. orkiestry mandolinistów „Kaskada” (z Wilna). 17,50: Jak wykorzystywać odpadki — pogadanka. 18,00: Audycja dla wsi. 18,30: Płyty. 18,45: „Krytyk i czytelniczka o „Sztafecie” Wańkowicza — dialog. 19,00: Audycja żołnierska. 19,30: Koncert rozrywkowy. 20,35: Audycje informacyjne. 21,00: Koncert kameralny (z Krakowa). 21,35: Nowości poetyckie. 21,55: „Dzieje symfonii” — audycja. 22,55: Przegląd prasy. 23,00: Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, komunikat meteorologiczny. 23,05: Wiadomości z Polski w języku francuskim.

ROZGŁOSNIA POMORSKA.

6,57: Pieśń „Witaj Gwiązdo Morza”. 10,00: Płyty. 10,55: Program na jutro. 11,15: Płyty. 14,00: Wiadomości z Pomorza. 18,00: Pogadanka aktualna. 18,10: Pieśni ludowe z Ziemi Dobrzyńskiej w oprac. J. Nowakowskiego w wyk. chóru szkoły powsz. nr 5 w Toruniu. 18,25: Wiadomości sportowe z Pomorza. 21,55: Audycja marynarska. 22,30: „Opowieść dźwiękowa” — montaż słowno-muz. 23,05: Zakończenie programu.

ROZGŁOSNIA POZNAŃSKA.

8,10: Program na dzisiejsz. 8,15: Płyty. 8,55: Pogawędka dla kobiet. 11,15: Płyty. 14,00: Przegląd giełdowy. 14,19: Płyty. 14,55: Wiadomości bieżące. 18,00: Skrzynka rolnicza. 18,10: Pieśni w wyk. W. Jarochońskiego (mezzosopran). 18,25: Wiadomości sportowe lokalne. 21,55: Płyty. 22,20: „Misteria - teatr średniowiecza” — felieton literacki. 22,30: Płyty. 23,05: Zakończenie programu.

ZAGRANICA.

Florencja. 19,00: Muzyka rozrywkowa. Sztokholm. 19,30: „Lohengrin”, opera Wagnera (akt I). Deutschlandsender. 20,10: Koncert filharmonii berlińskiej. Hamburg. 20,10: Melodie operowe i operetkowe. Lipsk. 20,10: „Requiem” Verdiego. Praga II. 20,00: Koncert popularny. Hilversum II. 21,55: „Pasja w-g św. Mateusza” — oratorium J. S. Bacha. Kolonia. 22,30: Muzyka lekka. Kopenhaga. 22,35: Koncert orkiestrowy. Sztokholm. 22,15: Melodie wiedeńskie. Luksemburg. 23,00: Koncert kwartetu saksofonistów Praga II. 23,00: Muzyka rozrywkowa. Monachium. 24,00: Koncert nocny.

Kino LIDO

Mostowa 9. Tel. 34-49.
Pocz. seans. punkt o 5, 7 i 9
w niedzielę o 3, 5, 7 i 9.

Dziś, w sobotę 4 bm.
Rewelacyjna Premiera

Wspaniałe arcydzieło fil-
mowe pod tytułem

Student z Pragi

Wstrząsająca historia człowieka,
który sprzedał czarnoksiężniko-
wi swoje odbicie w lustrze,
wzmacniając za szczęście w karty
i przelotną miłość pięknej
primadonny...

W roli tytułowej: genialny
ADOLF WOHLBRUCK
oraz uroczą
DOROTA WIECK
Film gładki i monumentalny, pomnik pro-
dukcji europejskiej, którym zachwy-
ca się cały świat.

Poza tym nasz bogaty nadprogram
Uwaga! W niedzielę, dnia 5 bm.
o godz. 12.30 nieodwołalnie osta-
tni seans filmu (n-2064)
"MARIA ANTONINA"
Ceny miejsc: 0,85 i 0,54 zł

BYDGOSKA GIELDA
ZBOŻOWO-TOWAROWA

Notowano za 100 kg. z dnia 3. III. 1939 r.
Zboża
Pszenna 19,00—19,50 Zyto 14,75—15,15. Jęczmień browar-
owy 00,00—00,00, jęczmień 673—678 g/l 17,75—18,10. Jęcz.
644—650 g/l 17,25—17,60. Owies 14,50—15,00.

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna wyciagowa 0—30%, w/l w. 39,50—40,50, mąka
pszenna gat. 0—35% w/l w. 38,50—39,50, mąka pszenna
gatunek I 0—50%, w/l w. 35,50—36,50, mąka pszenna
gatunek I A 0—55%, w/l w. 33,00—34,00, mąka pszenna
gatunek II 65—65%, w/l w. 28,50—29,50, mąka pszenna
gat. II 50—60%, w/l w. 00,00—00,00, mąka pszenna gatunek
II A 50—55%, w/l w. 00,00—00,00, mąka pszenna gatunek
II 60—65%, w/l w. 00,00—00,00, mąka pszena gat. III 65—70%,
w/l w. 00,00—00,00, mąka pszena gat. I—III 65—70%,
w/l w. 28,50—29,50, mąka pszena śrutowa eksportowa (2,5% pop.)
00,00—00,00, mąka żytnia wyciagowa gat. 0—30%, w/l w.
00,00—00,00, mąka żytnia gat. I 0—55%, w/l w. 00,00—00,00,
mąka żytnia gat. I A 0—55%, w/l w. 24,50—25,00, mąka żytnia
gat. II 50—55%, w/l w. 00,00—00,00, mąka żytnia gat.
II A 50—55%, w/l w. 00,00—00,00, mąka żytnia razowa 0—95%,
20,00—20,50, mąka żytnia razowa 20,00—21,00, mąka omyta
00,00—00,00, mąka żytnia 70% export (dla W. M. Gdańsk),
23,50—24,00, otręby pszenne, mielite sta. d. 12,00—12,50,
Otręby pszen. średnie 12,00—12,50. Otręby pszen. grube
12,75—13,25. Otręby żytnie z przemiat. stand. 10,75—11,50.
Otręby leż. 11,75—12,25. Kasza czarna w/l w. 27,50—28,50,
28,50, kasza jęczmienna czarna w/l w. 27,50—28,50 kasza
jęczmienna perłowa w/l w. 30,00—30,50.

Strączkowe, oleiste, koniczyny nasiona i in.

Groch polny 22,00—24,00 Groch Wiktoria 30,00—34,00
Groch zielony (Polger) 24,00—26,00, Wyka jara 21,50—22,50
Fetuszka 3,50—4,50, Lubiń 20,75—21,25 Lubiń niebie-
ski 12,00—12,50, Szardka 21,00—23,00, Rzepek jary b. w. 45,00—
47,00, Rzepek ozimy 50,00—51,00, Rzepek ozimy
bez worka 44,00—45,00, Siemię lniane 61,00—63,00, Mak nie-
bieski 93,00—96,00, Gorczycza 53,00—57,00, Koniczyna czerw.
bez kas. o czys. 97%, 115,00—125,00, Koniczyna biała bez kas.
o czys. 97%, 102,00—108,00, Koniczyna surowa 215,00—
230,00, Koniczyna szw. 170,00—190,00, Kon. czarna żółta
odulczona 60,00—70,00, Przetot 70,00—80,00, Rajgras
angielski 100,00—110,00, Tymotka czyszczo 40,00—45,00.

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 23,50—24,00, makuch rzepakowy 14,25—
14,75, makuch słonecznikowy 40/42% 22,50—23,00, szał sosła
00,00—00,00, ziemiaki pom. 0,00—0,00, ziemiaki nadno. siale
00,00—00,00, ziemiaki fabryczne kg. 7. 00,00—00,00, ziemiaki
jadalne 0,00—0,00, płatki ziemniaczane 00,00—00,00
wytłoki buraczane suszone 0,00—0,00, siłosa żytnia luzem
8,00—8,50 siłosa żytnia prasowana 3,50—4,00, siłosa na d.
nocięte luzem 5,50—6,00, siłosa nadnocięte prasowane
6,25—6,75.

Z targowiska bydgoskiego.

Na targowisku przy Rzeźni Miejskiej w
Bydgoszczy spędzono w dniu 3 marca rb. 23
szt. bydła, 76 cieląt, 32 owiec, 369 świń. Ra-
zem 500 zwierząt rzeźnych.

BRONIAK
TOWARZYSTWO

SOBOTA 4 MARCA.

Godz. 19,30: **K. S. „Polonia”**. Schadzka
wszystkich juniorów przy ul. Konarskiego.
W niedzielę o godz. 11,30 mecz z K.
S. „Brdą” jun. na stadionie miejskim.

Godz. 20,00: **Zrzeszenie Zawodowych Auto-
mobilistów**. Walne zebranie w lokalu p.
Lemańskiego, ul. Pomorska 50. Uprasza
się o liczny udział.

K. S. „Brdą”. Schadzka wszystkich pił-
karzy w świetlicy klubowej, Dolina 3
(Dom Drukarza). W niedzielę zawody
piłkarskie na stadionie miejskim o godz.
10 przed poł. I druż. z T. S. „Gwiazda”,
o godz. 11,30 juniorzy z K. S. „Polonia”.

NIEDZIELA 5 MARCA.

Godz. 16,00: **Koło VI drużyn przetokowych**
przy **Zw. Urzędników Kolejowych**. Rocz-
ne walne zebranie w lokalu zarządu okr.
Z. U. K., ul. Król. Jadwigi 6. Uprasza się
o liczny udział.

Związek Powstańców Wlkp., koło Byd-
goszcz. Zebranie plenarne odbędzie się 7.
III. rb. o godz. 19,30 w lokalu p. Mellerowej,
plac Piastowski. Ze względu na ważność
spraw udział wszystkich powstańców obo-
wiązkowy.

Zw. Rezerwistów, koło 7 Rupiennica. Ze-
branie plenarne w sobotę 4 bm. w lokalu
p. Opałki, ul. Kujawska 38. Uprasza się o
liczny udział. Sympatycy mile widziani.

**Stow. Dzieci Marii przy zakładzie św.
Florianą**. Zebranie miesięczne w poniedział-
ek 6 marca o godz. 19 w kaplicy zakładu
św. Florianą.

Stow. śpiewu „Symfonia”. Lekcje śpiewu
we wtorki i piątki o godz. 20 w Resursie
Kupieckiej. Komplet konieczny.

**Związek Zawodowy Pracowników Kupiec-
kich w Poznaniu, oddział w Bydgoszczy**.
Przypominamy o zebraniu plenarnym, które
odbędzie się we wtorek 7 marca o godz. 20
w sekretariacie, ul. Jagiellońska 12. Ważne
sprawy. Liczny udział pożądan.

Stow. Pań Miłosierdzia przy Farze. Ze-
branie miesięczne odbędzie się 6 bm. o go-
dzinie 16 w salce zakładu św. Florianą.

II dywizja Powstańców Wlkp. Zebranie
plenarne dnia 8 bm. o godz. 19 w sali p.
Mellerowej, plac Piastowski. Ważne spra-
wy — sprawozdania delegatów ze zjazdu w
Toruniu i Poznaniu.

SPORT

Dąb mistrzem hokejowym Polski
przed Warszawianką, Ogniskiem i Polonią.

Katowice. W piątek zakończyły się w
Katowicach zawody hokejowe o mistrzo-
stwo Polski. Ostatnie trzy mecze dały na-
stępujące wyniki:

**Czarni pokonali nieoczekiwane Craco-
wię 3:1 (1:0, 0:1, 2:0).** Czarni wygrali zasłu-
żenie. W pierwszej tercji przeprowadzają
szereg ładnych kombinacji, z których jed-
ną kończy się bramką strzeloną przez Ja-
sińskiego I. W drugiej fazie gry obie dru-
żyny grają ostrożnie, bojąc się, by nie zo-
bić błędów, który może zaważyć na wyniku.
Czarni niespodziewanie zdobywają przez
Jasińskiego I — drugą bramkę, przy czym
krąček odbił się od nogi Maciejki i wpadł
nieszczęśliwie do bramki. Wynik dnia u-
stałł Jasiński II.

W drugim meczu **Ognisko wileńskie**
wygrało z Polonią warszawską 1:0, zdoby-
wając decydującą bramkę przez Żubra w
trzeciej fazie gry. Pierwsze dwie tercje u-
płynęły bezbramkowo, przy czym wcale
nie zapowiadało się na to, aby którakol-
wiek z drużyn zdobyła bramkę ze względu
na bardzo słabą grę ataków. Tymczasem
w trzeciej tercji następuje zmiana sytu-
acji. — Ognisko zdobywa przewagę, której
nie potrafiło uwidocznić cyfrowo.

W ostatnim meczu decydującym o pierw-
sze miejsce **Dąb pokonał Warszawiankę**

4:0 (1:0, 1:0, 2:0). Dąb wygrał zasłuże-
nie, chociaż grał poniżej swej zwykłej formy.
Na 4 bramki aż 3 padły w czasie zamiesz-
szania podbramkowego, dopiero ostatnia
bramka została wypracowana przez napad
Dębu. Należy podkreślić świetną grę obro-
ny Warszawianki (Werner — Meternich),
która paraliżowała skutecznie ataki kato-
wickie. Pierwszą bramkę zdobył Jarecki w
pierwszej tercji. W drugiej fazie gry Burda
podwyższył wynik do 2:0, dobijając strzał
Ursonia. Czarnie dwie bramki zdobyli ko-
lejno Kasprzycki i Urson. W drużynie wars-
zawskiej poza obroną bardzo dobrze grał
Zapoteczny, podczas gdy Głowacki zapre-
zentował się słabo.

U zwycięzców pierwszy atak zaprezen-
tował się błędem. Bardziej ambitnie walczył
drugi atak drużyny katowickiej.

Mistrzostwo Polski w hokeju zdobyła
zatem drużyna Dębu. Tytuł ten uzyskany
został przez katowiczan **pełnie zasłuże-
nie,** gdyż Dąb wykazał najlepszą formę i
najwyższy poziom gry. Ostateczna kolej-
ność w turnieju przedstawia się następują-
co:

	pkt.	st. br.
1) Dąb Katowice	6	15:2
2) Warszawianka	4	5:6
3) Ognisko Wilno	2	3:10
4) Polonia W-wa	0	1:7

przez naczelnego redaktora p. Jana Teskę
oraz przez redaktora działu sportowego.

**Obszerne sprawozdanie z konferencji za-
mieścimy w poniedziałkowym „Tygodniku
Sportowym”.**

**MECZ LEKKOATLETYCZNY POLSKA-
LITWA DOJDZIE DO SKUTKU.**

Kowno. Litewski Związek Lekkoatletycz-
ny zaakceptował propozycję Pol. Związku
Lekkoatletycznego w sprawie rozegrania
pierwszego międzynarodowego spotkania
pomiędzy reprezentacjami lekkoatletycznymi
Polski i Litwy w Warszawie w dniach
11 i 12 czerwca rb.

PIŁKARZE CISZEWSKIEGO
ROZPOCZNĄ SEZON.

Po wstępnych treningach wychodzi KS
Ciszewski w niedzielę, dnia 5 bm. w swym
najbliższym składzie na boisko Marsz.
Piłsudskiego dla rozegrania tow. meczu w
piłkę nożną z KS „Gwiazda”. Zawody II
drużyny o godz. 13,30. I drużyny o godz. 15.

**FINALOWE SPOTKANIE O MISTRZO-
STWO MIASTA W KOSZYKÓWCE.**

W niedzielę o godz. 11-iej w sali gimna-
stycznej przy ul. Konarskiego rozegrane
będzie finałowe spotkanie o mistrzostwo
Bydgoszczy w koszykówce.

Do decydującego spotkania zakwalifi-
kowały się: KS Ciszewski i Liceum im.
Marszałka Piłsudskiego. O godz. 12-iej o
trzęcie miejsce walczyć będą Bał. Panc. i
Sokół I.

**WALNE ZGROMADZENIE POMORSKIE-
GO ZWIĄZKU ATLETYCZNEGO.**

W niedzielę o godz. 10,30 w mieszkaniu
prezesa związku p. Dreslera (ul. Dworcowa
45. m. 5) odbędzie się roczne walne
zgromadzenie Związku Atletycznego. Wal-
ne zgromadzenie wybierze władze, które
niewątpliwie zabiorą się energicznie do
pracy.

Krótkie wiadomości ze świata.

Niemiecki mistrz świata w skokach
narciarskich Bradl zachorował i nie weź-
mie udziału w zawodach w Homenkollen.
**Tytuł mistrza Szwecji w otwartym kon-
kursie skoków narciarskich** zdobył Sven
Eriksson, mając dwa skoki po 45 metrów.
Tytuł wicemistrza zdobył Harald Hedjer-
son.

**Finały międzynarodowego turnieju te-
nisowego w Beaulieu** daly następujące wy-
niki: w grze poj. panów Rumun Tanacesco
pokonał tenisistę czeskiego, Caska 7:5, 3:6,
2:6, 6:1, 6:3. W grze poj. pań Dunka Sper-
ling zwyciężyła Weivers 4:6, 6:0, 6:1. W
grze podw. panów Lesueur — Petra poko-
nali parę Pellizza — Legeay 8:6, 3:6, 4:6,
6:2, 7:5.

Joe Louis walczy z Tony Galento. Bok-
serski mistrz świata wszechwag, murzyn
Joe Louis oświadczył, że zdecydowany jest
bronić swego tytułu przeciwko Tony Ga-
lento. Spotkanie odbędzie się w czerwcu
w Nowym Jorku.

Wielki sukces przedstawienia
dla czytelników „Dziennika Bydgoskiego”.

Szczerliwą okazała się inicjatywa nasze-
go wydawnictwa zorganizowania specjalne-
go przedstawienia po cenach ulgowych dla
Czytelników „Dziennika Bydgoskiego”.

Wczoraj Teatr Miejski im. K. H. Rostwo-
rowskiego wypełnił się do ostatniego miej-
sca. Świetna komedia historyczna Scribe'a
„Szlanka wody”, pięknie i stylowo wysta-
wiona i doskonale grana, była przyjmowa-
na entuzjastycznie. To powodzenie wczoraj-
szego przedstawienia jest dla nas najlepszą
zachętą do ponowienia staran o zapewnie-
nie Czytelnikom kulturalnej i przystępnej
rozrywki.

Rewelacja

sezonu wiosennego będzie otwarcie magazynu
blawatów i konfekcji damskiej firmy
B. Cywiński, Rynek Marsz. Piłsudskiego 19,
które nastąpi w środę, dnia 8 bm. o godz. 10
przed poł. Firma ta zaopatrzyła się w jed-
wabie, wełny, koidry, firany z pierwszo-
rzędnych fabryk polskich. Tak wielki wy-
bór towarów oraz fachowo wyszkolony per-
sonel zadowoli każdego klienta. (n2098)

Obrady inteligencji katolickiej w Bydgoszczy.

**Zjazd działaczy katolickich diecezji cheł-
mińskiej, gnieźnieńskiej i włocławskiej.**

W sobotę 11 bm. i w niedzielę 12 bm.
obradować będzie w Bydgoszczy zjazd in-
teligencji katolickiej. Przybędą nań wy-
bitni działacze katolicy z diecezji cheł-
mińskiej, archidiecezji gnieźnieńskiej i
diecezji włocławskiej.

Program zjazdu przewiduje:

Sobota, 11 marca: o godz. 17 otwarcie
zjazdu w auli Miejskiego Gimnazjum im.
Kopernika. Referaty: JE. ks. biskup J. Ga-
wlina — Warszawa: „Kościół — Regina ci-
reumamicta varietatibus”. Doc. dr K. Sto-
janowski — Poznań: „Rasizm jako ruch
społeczny”.

Niedziela, 12 marca: o godz. 8 uroczysta
Msza św. z kazaniem w kościele farnym.
Aula Miejskiego Gimm. im. Kopernika: Re-
feraty: o godz. 10,30 senator St. Miłaszew-
ski — Warszawa: „Prądy katolickie w lite-
raturze współczesnej”. Prof. dr W. Tatar-
kiewicz — Warszawa: „O dawnej sztuce
kościelnej w Polsce” (z przezrocjami). O
godz. 15,30: ks. prałat dr P. Kirstein — Pel-
plin: „Szkoła świecka czy katolicka”. Ks.
prof. dr W. Gronkowski — Poznań: „Chrze-
st żydów w świetle nauki Kościoła”.

— **Zbiórka publiczna na rzecz Związku**
Cywilnych Ociemniałych dala następujące
wyniki: w mieście Bydgoszczy zebrano do
puszek 457,70 zł, w Inowrocławiu 85,89 zł,
w Chełmie 72,35 zł. Razem 615,94 zł. Pienia-
dze zostaną zużyte na doradze, bezwrotne
zapomogi dla ociemniałych. Szlachetnym
ofiarodawcom i osobom, które pomagały
kwestowac składa zarząd Związku Cywil-
nych Ociemniałych w Bydgoszczy serdeczne
„Bóg zapłać”!

— **Turniej o szachowe mistrzostwo Byd-
goszczy.** Wyniki II rundy półfinału: I gr.
Zamojski—Nowak 0:1, Pytlewicz—Murach
Albin 0:1, Baran—Karnowski 0:1, Steyer—
Kozłinka niedokończona. II gr.: Tomasz-
ewicz—Kruszewski 1:0, Czarnota—Gapiński
1:0, Pałkowski—Młynarczyk odłożona. III
gr.: Siwa—Lisik 1/2:1/2. Partie Wykwiz—
Czupryński i Chękowski—Czerniakow od-
łożone.

— **Kurs podkuwania koni.** Z dniem
8 kwietnia br. rozpocznie się w powiatowej
szkole podkuwania koni w Koronowie kurs
kučia koni. Oplata za naukę wraz z wpi-
sowym wynosi 23 zł. Kandydaci kursu ko-
rzystają z bezpłatnego mieszkania, światła
i opału. Zgłoszenia do Wydziału Powiato-
wego w Bydgoszczy. ul. Słowackiego 7, naj-
później do 25 marca br.

— **Kino „Aprostolat”** wyświetli w dniu
4 bm. w sali Resursy Kupieckiej przy ul.
Jagiellońskiej 13. dn. 5 i 6 bm. w sali Ko-
walskiego (Kleinerta) przy ul. Wrocławskiej
nr 7. dn. 7 i 8 bm. w sali Resursy Kupiec-
kiej przy ul. Jagiellońskiej 13 — wzrusza-
jący i interesujący film misyjny pt. „Mabo-
ni — krzyż w kraju Abukwetów”, osnuty
na tle pracy misjonarzy w Afryce południo-
wej. Początek seansów o godz. 17 i 19,15.
Ceny biletów: 80, 40 i 20 gr. (r2231)

Bydgoskie Koleje Powiatowe.

Rozkład jazdy ważny od 12 września 1938 do 14 maja 1939 r.
Odjazd poc. z Bydgoszczy w niedz. i święta do:

Koronowa	8,10	11,05	14,00	17,00	20,10	22,00
Wierzchni	10,25	21,30				
Odjazd z Koronowa do Bydgoszczy:	6,25	7,50	10,30	14,10	18,20	20,20

w dni powszednie do:

Koronowa	8,10	11,05	12,30*	14,00	17,00	20,10
Wierzchni	11,45*	13,30*	15,30**	18,25*		
Odjazd z Koronowa do Bydgoszczy:	5,50**	6,35	7,50	10,30	14,10	18,20

Objaśnienie znaków: * Pociągi kursują w środy
soboty. ** Pociągi kursują w soboty. ** Pociągi kursują
poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki. 17:33

KINO APOLLO
Krajskiego 23. Tel. 3495
Początek o godz. 5,10, 7,10 i 9,15
w niedzielę o 3,10, 5,10, 7,10 i 9,15

Dziś, w sobotę 4 marca br.
wspaniała premiera
Nowy przepiękny film
EDWARDA H. GRIFFITHA p. t.

W sidłach miłości

Czarujący romans
młosny. Cześć miłości i mi-
łoty, miłość i mi-
łoty. Przejądne me-
lodia.

W rolach głównych:
światowej sławy artystka operowa
Grace Moore
i **Melvyn Douglas.**

Nadprogram:
dodatek ko'orowy p. t.
"Skrydła pirael"
najsłynniejszy tygodnik i
Kronika Pata. (n-2042)

W niedzielę 5 marca br. o godz. 12.30
porannek. W św. będzie piękny film wied.
p. t. **Moje szczęście to ty** z Ben-
mino Gighi. oraz i raj. p. t. **Życie i śmierć**
Ojca Św. Plusa XI Part. 20 gr. Bałk. 50gr.

Kino MARYSIENKA

Początek o 5,10 7,10 9,10

Dzisiaj sobota PREMIERA!

RICHARD GREENE
GEORGE BANCROFT

w nowym arcydziele genial. twór-
cy „Huraganu” Johna Forba p.t.

Załoga Nieustraszonych

Polędźna epopeja morską, osnuta na tle wojny światowej. Emocjonujące sceny bitew morskich. Miłość. Humor. Sensacja! Film o ludziach ze stali, którzy żyją i umierają z uśmiechem na ustach. (a-2065)

W niedzielę o godzinie 12,30

SHIRLEY TEMPLE
jako

SŁOWICZEK

Katastrofalne zderzenie dwóch pociągów w Kapuściskach.

Jeeden zabity, dwóch rannych.

W dzisiejszą sobotę o godz. 6 rano wydarzyła się na terenie stacji Bydgoszcz-Wschód katastrofa kolejowa. W chwili, gdy pociąg węglowy stał na bocznym torze wpuszczono nadjeżdżający na nowej magistrali drugi pociąg towarowy na ten sam tor. Maszynista nadjeżdżającego po-

ciągu towarowego nie mógł w porę zauważyć stojącego na torze pociągu, gdyż zasłaniał mu widok przed zakretem budynku stacyjny. Skoro jednak zbliżając się do stacji zauważył pociąg gwałtownie zaczął hamować, ażeby uniknąć zderzenia.

Wskutek tego wstrząs jaki nastąpił nie był zbyt silny. Z stojącego na stacji pociągu węglowego wyskoczył jedynie z szyn ostatni wagon, w którym znajdował się hamulczy. Gorzej jednak było z pociągiem towarowym, który wjechał na stojący pociąg towarowy. Załadowany wagon tego pocią-

gu wsunął się bowiem w wagon bagażowy i zgnił go zupełnie. Tam znajdował się kierownik pociągu Jan Nowak, zam. przy ulicy Pomorskiej nr 23. Kolejarz zamierzał właśnie wyskoczyć z wagonu, ażeby się ratować, lecz spóźnił się o sekundę. Ciało jego zostało wkleszczone w zgniecionym wagonie w drzwiach i niemal rozpołowione tak, że śmierć jego nastąpiła na miejscu. Zawez. karetkę sanit. z Bydgoszczy i zwrócono się o pomoc. Zwłoki tragicznie zmarłego kolejarza z największym trudem udało się wydobyć z zgruchotanego wagonu, albowiem

trzeba było dopiero rozciąć żelazo aparatem tlenowym. Dwóch innych kolejarzy lekko rannych zaopatrzone na miejscu. Straty materialne są stosunkowo niewielkie.

Na miejsce katastrofy przybył dyr. Francusko-Polskich Kolei p. dvr. Girtler-Gertler oraz władze sądowo-śledcze. Winę prawdopodobnie ponosi zwrotniczy, który wpuścił drugi pociąg towarowy na bocznym tor. W związku z katastrofą prokurator polecił przytrzymać trzy osoby, przy czym jedna z nich zbiegła.

Dnia 2 marca o godz. 23.15, przeżywszy lat 72 życia, zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św. nasza najukochańsza i najlepsza matka

z Okońskich

Cecylia Haneltowa

W imieniu strokanej rodziny

Ks. Franciszek Hanelt.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 8 bm. o godz. 9.30 z domu żałoby w Dąbrowie Chełmińskiej do kościoła parafialnego w Bolominku. Powózki oczekiwać będą na dworcu w Dąbrowie Chełmińskiej o godz. 8.30 i 9.30.

Dąbrowa Chełm., Bydgoszcz, Głazewo, Kórnik, Poznań.

1903

Dnia 3-go bm. zmarł po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany i dobry ojciec, teść, dziadek i wujek

Franciszek Andrzejewski

emeryt pocztowy

w 74 roku życia, o czym donosi w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek dnia 6 marca br. o godzinie 16-tej z domu żałoby przy ul. Brzozowej 43. (1909)

Podziękowanie.

Wszystkim Kręwym, Przyjaciółom i Znajomym, szczególnie ks. Truchlowi, ks. Kolczekowskiemu, ks. proboszcz. Smidlowi, ks. Majchrzakowi, Gronom, Nauczycielskim z Sołca Kujawskiego, Nowej Wsi W. i Zabłazyna jak i kochanej działawie szkolnej ze Sołca i Nowej Wsi W., Cechowi Z garmistrzów z Bydgoszczy za okazane szczere współczucia, ofiarowane wieńce i liczny udział w pogrzebie ukochanej żony mojej ś. p.

Heleny Nowickiej
nauczycielki z Sołca Kujawskiego

składam na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać

Florjan Nowicki i rodzina.

Bydgoszcz, w marcu 1939 r. (n2068)

5 elektr. eleganckich LAMP

z białego metalu korzystnie na sprzedaż.

(n2112) **CUKIERNIA GREY, BYDGOSZCZ, GDAŃSKA 35-**

Niniejszym podaję do łask wiadomości, że przejąłem drogą kupną palarnię kawy słodowej w Bydgoszczy, przy ul. Nad Portem 4.

Obejmując fabrykę, zmienilem nazwę firmy tak, że fabrykę prowadzić będę pod nową firmą

Fabryka Kawy Słodowej Józef Cichowski

Zapewniam, że staraniem moim będzie utrzymanie produkcji na najwyższym poziomie i wytwarzanie tylko najlepszych jakościowo wyrobów.

Z poważaniem **Józef Cichowski**

1910) **Bydgoszcz, ul. Nad Portem 4, tel. 1782.**

NAUKA

Uczę f2392 kroju, szycia wykwalifikowanej. Krasynskiego 4-7.

Pisanie maszyną, stenografią, kserografic, wyucza dokładnie na dogodnych warunkach Twardowska, Sienkiewicza 30. f2376

SPRZEDAŻE

Kompl. sypialnie, jadalnie, kuchnię, lustra, kanapy, biurka, szafy, stoły, krzesła, zegar stojący, umywalki, łazienki, łóżka, bufety, regały składowe, wóz 3 cal., 2 platformy i wiele innych rzeczy sprzedam tania Cichon, Bydgoszcz, Podwale 3. n210-

Drzewka i krzewy

owocowe, ozdobne, iglaste i różne w wielkim wyborze polecają Szkółki drzew A. i J. Jeska, Jelenek, poczta Suchyła, powiat Poznań, telefon 3. Cenniki na żądanie n2081

Wymiana

zboża na mąkę, dobrze zaprowadzona natychem i a sta do objęcia. Oferty Dziennik Bydgoski Inowrocław. n2036

Dom

4 mieszkania, ogród przy tramwaju, sprzedam. Cena 6.000. Pierackiego 24. m. 3. (2342)

Portepian

mahoniowy tania sprzedam. Chocimska 8-3. (2343)

Krowa

1900 na ociełeniu, Karpacza 20.

Dzielnarce

do bułek, dwueblowa. okazujnie. Białe, Grudziądz, Król Jadwigi 4. (n2092)

Dom

dochodowy wartości 100 tysięcy sprzedam lub zamienię na gospodarstwo 200-300 mórg, wpłata według umowy. Oferty pod „5050” Dziennik Bydgoski, Grudziądz. (n2095)

Restauracja

pierwszorzędna do oddania, śródmieście. Oferty Dziennik Bydgoski „Filia” 2000. (2387)

Dom

III piętrowy, dochodowy, okazujnie sprzedam. Wielki wybór domów, majątek. Nochowiczowa, Wileńska 9. (2369)

Dom

dwupiętrowy, składami, centrum, dochód 18.000. cena 110.000. Dom dwupiętrowy 8.600, cena 55.000 i dużo innych na korzystnych warunkach sprzedam Fajtanowski, Zduny 10, tel. 3148. (f2348)

Skład

kolonialny bardzo dobrze prosperujący, 12 lat w jednych rękach, w najlepszym położeniu na sprzedaż. Adres wskaże filia. (2350)

Motorówki

sprzęgło (Wendegetriebe) 50 i 100 PS sprzedam. Szczepański, Gdańska nr 127. (2341)

Skład

kolonialny przy ruchliwej ulicy, natychmiast na sprzedaż. Łask. oferty pod „Stary interes 4.000” filia. (2337)

Wózek

1813 skrzynk. sprzedam Karpacza 27/6

Rower

damski, Długa 2-3. (1898)

Wózek

dziecięcy sprzedam, Karpacza 10-4. f2336

Maszyny

szewska Singera sprzedam. Marszałka Focha nr 24-1. (2330)

Skład

towarów krótkich, galanterii w Poznaniu korzystnie sprzedam z powodów rodzinnych. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „Korzystnie”. (1920)

Motorówki

marki B. S. A. dobrym stanie sprzedam. Oferty pod „S. A.” Dziennik. (n2078)

Plac

budowlany na sprzedaż. Wysoka 4. 1923

Radio

5 lamp, prima. Reja 5/5. f2388

Domek

3/4 morgi ziemi na sprzedaż. Bielawki, Kozielskiego 21. (f2351)

Pianino

krzyżowe tania sprzedam Sienkiewicza 55/2. (f2362)

Sprzedam

gospodarstwo 6 morgowe odległość od miasta 1 km. Chełmża, Szosa do Króńciewicz 4. (n2072)

Polski

Fiat 508, rocznik 1937 w najlepszym stanie korzystnie na sprzedaż Zgł. Agent. Bolesław Wiśniewski, Chełmża (n2071)

Sprzedam

wózek dziecięcy. Gdańska nr 148-11. 2327

Powóz

kręty sprzedam Wirt, Dworcowa 48. (f2354)

Skład

kolonialny dobrze zaprowadzony z powodu choroby sprzedam od zaraz. Wiadomość Dziennik Bydg.

KUPNA

Okazyjnie

kupię pierścienie złote, brylanty, szmaragdy, szafiiry, rubiny. Waga, rodzaj, cenę zapodac pod „Korzystnie” filia Dziennik Bydgoski. (2344)

Urządzenie

restauracyjne komplet z bufetem na 40 krzesel kupię. Oferty z ceną u prasza Bukowski, Lidzbark. (1917)

Tokarnia

rewolwerówkę, frezarkę uniwersalną i szeping kupię za gotówkę. Oferty „Mechanik”, Międzynarodowe Biuro Ogłoszeń, Warszawa, Wierzbowa 11. n2096

Szukam

domku z ogrodem w Bydgoszczy. Łaskawe oferty. filia Domek. f2389

POSAFY WOLNE

Potrzebny monter wag od zaraz. Fabisz, Grudziądz, Pierackiego 58-60. (n2093)

Wykwalifikowanej

młodszej urzędniczki poszukuje poważne przedsiębiorstwo przemysłowe Wymagane: maszyna, stenografia, niemiecki, rachunkowość. Zgłoszenia wraz z życiorysem, odpisami świadectw, „PAR”, Bydgoszcz, Mostowa 12 pod „2100”. (2100)

Młodszy

pomocnik krawiecki zaraz potrzebny, stała praca. Wesolowski, Kcyńia. (f2356)

Maszynista(ka)

zdolny potrzebny. Jana Kazimierza 4, Cholewkarna. (1922)

Ogrodnik

potrzebny. Jaskólski, Marynarska 5. (f2338)

Krawiec

sztukowiec tylko pierwszorzędna siła potrzebny Pomorska 24. (f2339)

Krawcowa

potrzebna, Pomorska 35. (f2334)

Pomocnik

handlowy ze znajomością niemieckiego obeznany w prowadzeniu ksiąg, potrzebny. Oferty piśmienne pod A. Mnichowski, Damasławek, tel. 6. Skład tow. kolonialnych, win i wódek. Hurt. Detal. (1924)

Chłopiec

z ładnym charakterem pisma do biura zaraz potrzebny. Oferty filia Dziennika Bydgoskiego „Chłopiec”. (2345)

Służąca

gotowaniem potrzebna. Dworcowa 68-2. (f2346)

Palaczy

do wypalania cegiel, piec Hoffmanowski. Nakielska 137. f2328

Młodszy

czeladnik krawiecki na stałe, może się zgłosić. Dworcowa 25/3. (2331)

POSAFY POSZUKAJA

Inteligentna (2361) obejmie piekarnię filię zaraz lub 15-go, większa kaucja. Oferty filia do Dziennika pod „Panna”.

Kuchmistrz

długoletnią praktyką dobrze polecony szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty pod „666” Dziennik Bydgoski Grudziądz. (n2094)

MIESZKANIA POSZUKAJA

Poszukuje

3 pokój, mieszkania od 1. 4. „Płatnik” filia Dziennik Bydg. f2373

POKOJE

Pokój

ładny utrzymaniem, bez, także przyjeżdżnym. Cieszkowskiego 4-3. (f2349)

Umeblowany

Długa 32-7. 1904

Umeblowany

z osobnym wejściem. Pomorska 55-4. f2359

Umeblowany

i próżny, łazienka, Petersona 12-3. f2368

Pokój

całodzienne utrzymanie. Gdańska 62-5. f2333

DZIERŻAWY

Skład

próżny, na bekon. Kozielskiego 48. f2357

Ogród

do wydzierżawienia. Gdańska 61-9. f2391

Mniejszy

warsztat i garaż do samochodu zaraz do wyuzerzawienia. Pl. Piastowski 9/1.

Dzierżawy

f2368 gospodarstwa poszukuje od 10-200 mórg. Nochowiczowa, Wileńska 9.

Warsztat

Pomorska 58. f2386

Wydzierżawie

względnie dam na rachunek skład kolonialny i restaurację z pełnym wyszynkiem w centrum miasta. zaraz z powodu choroby. Oferty pod „B. B.”. Dziennik. n2067

Skład

rzeźnicki warsztat oraz mieszkanie, dobry punkt od zaraz do wynajęcia. Oferty „PAR” Toruń pod „3.4.” n2097

Wille

z ogrodem weźmę w dzierżawę od maja. Oferty pod „Willa”. n2101

Garaż

Gdańska 86. n1024

Skład

do wynajęcia. Sienkiewicza 46. f2150

MATRYMONIALNE

Szatynka

(1915) kształtna przystojna zdolna, niebledna pozna dobrodusznego z egzystencją Dziennik „Umiejętna”. n4209

DACH
NAD GŁOWĄ

MIESZKANIA WOLNE
W BYDGOSZCZY

Cena w tej rubryce 1 wiersz 60 gr

2 pokoje:

kuch. Ujejskiego 32.

2-3 i 1 pokojowe:

kuch. Sienkiewicza 28/2-

4 pokoje:

komf. Aleje Mościckiego 5.

3 pokoje

f2319 słoneczne, z wszystkimi wygodami, w nowej willi korzystnie do oddania. Wojtkowiak, Jodłowa 6.

Mieszkanie

(f2347 dla członków do wynajęcia 7 marca br. o godzinie 17 w lokalu Spółdzielni. Towarzystwo Mieszkan'owe.

RÓŻNE

Spółnik

z 10.000 zł potrzebny zaraz do rentownego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia pod „Spólnik” filia. (f2355)

Do 12 tys.

posiadam, proszę propozycję. „Tyko szczegółowe” do Dziennika. 1907

Wytwórny

pan ubiera się w zakładzie krawieckim Władysław Piątkowski Bydgoszcz Zduny 4. (f2358)

„Dzieje Papierzy”

WELNY I BAWELNY

Dla kupców i handlarzy

Polecam na sezon wiosenny rozmaite welny pończochowe, włóczki we wszystkich kolorach, welny maszynowe, bawelny, trykoły i wszelkie tow. krótkie

Oddaję do dalszej sprzedaży po cenach ściśle fabrycznych. Proszę się przekonać bez obowiązku kupna. Największy skład welny na miejscu.

Hurtownia Welny i Towarów Krótkich

R. Wiśniewski, Spadkob.

(n2087)

BYDGOSZCZ, Rynek Marsz. Piłsudskiego 6, i p. tel. 18-10 (nad Bankiem Łódwym)

Na sezon wiosenny

polecam w wielkim wyborze

materiały ubraniowe
kostiumy - ostatnie nowości na suknie
komplety i płaszcze wiosenne
jak również wszelkiego rodzaju
jedwabie, płótno, obrusy i t. d.

SKŁAD LUDOWY E. PREISS

Długa 19 - Tel. 3589.

Pl. Wolności 1. - Tel. 3588.

Ceny najniższe! n-1770 Obsługa fachowa!

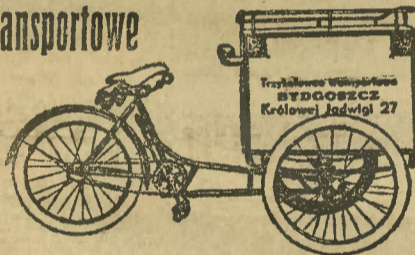
Potrzebny od zaraz

palacz maszynista

który posiada świadectwa ślusarza wzgl. kowala do prowadzenia lokomobili poruszającej się gorącą parą (Heissdampf) syst. „Wolf”. Zgłoszenia należy kierować: Tartak Parowy R. Sakolowski, Kartuzy, Pomorze. (n2079)

Wózki transportowe

dla wszystkich branż w konkurencyjnych cenach bez konkurencyjnych

Franciszek Gadziński
Bydgoszcz, ul. Królowej Jadwigi 27. (n2295)

Obwieszczenie.

W myśl § 83 rozp. Rady Ministrów z dnia 25. 6. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. nr 62 poz. 580) 4. Urząd Skarbowy w Bydgoszczy podaje do ogólnej wiadomości, że dnia 9 marca 1939 r. o godz. 11 odbędzie się u p. Zywertta Czesława w Dzielczynie pow. bydgoski sprzedaż z licytacji następujących ruchomości: 1) 300 q żyta w słomie, 2) 2 tuczniki, 3) 1 krowa ok. 5 lat, 4) 15 jałówek od 1 do 2 lat, 5) powózka (polowczyk). Bliższych informacji udzieli 4. Urząd Skarbowy w Bydgoszczy (n2106)
4. Urząd Skarbowy w Bydgoszczy.

Sygnatura: Km VII. 242/39.

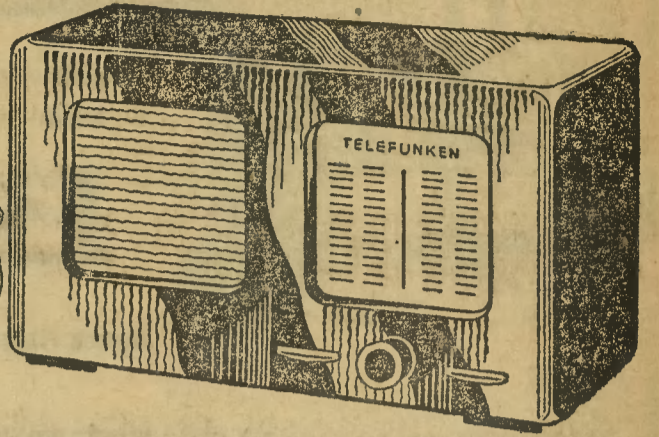
Obwieszczenie o licytacji zastawu. Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy rewiru VII. Stefan Kapuściński, mający kancelarię w Bydgoszczy, ul. Dworcowa nr 76, na podstawie art. 510 § 2, 547 § 2 i 670 § 2 kodeksu handlowego podaje do publicznej wiadomości, że dnia 8 marca 1939 r. o godzinie 10 w Bydgoszczy, w firmie C. Hartwig, ul. Dworcowa nr 54, odbędzie się licytacja ruchomości, składających się z 8 beczek śledzi, 1 samochodu limuzyna marki „Whippet”, 2 paczek przyborów szwajcarskich, 1 dywanu, skrzypce z futerałem, aparaty i części radiowe, 1 głośnik, 10 śwetrów, 10 palników, 1 piec gazowy, 50 szpadli, 18 tek i torebek szkolnych, 1 walizki, skrzynia kłamek, większej ilości lam karbinowych, różnych mebli. Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym. (n2107)
Bydgoszcz, dnia 3 marca 1939 r.
Komornik: (—) Kapuściński.

Ogłoszenie o przetargu nieograniczonym.

Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy ogłasza niniejszym przetarg nieograniczony na dostawę materiałów kancelaryjnych i opakunkowych. Przetarg rozpocznie się w dniu 15 marca 1939 r. o godz. 11 w lokalu Dyrekcji Okr. P. i T. położonym przy ul. Jagiellońskiej nr 6 w Bydgoszczy. Do tego terminu, tj. do godziny 11 dnia 15 marca 1939 r. dopuszczalne jest składanie ofert pisemnych. Szczegółowe warunki, określające: rodzaj i ilość dostawy, formę i sposób składania ofert, wysokość, formę i sposób złożenia wadium i kaucji, terminy rozpoczęcia i ukończenia dostawy, zawarte są w „wezwanie do składania ofert” które otrzymać można bezpłatnie w Dyrekcji Okr. P. i T. przy ul. Jagiellońskiej w Bydgoszczy (pokój nr 23) do 14 marca br. w godz. od 10 do 13 codziennie z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych. Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów zastrzega sobie prawo wyboru z przetargu dostawcy bez względu na cenę oraz prawo uznania że przetarg nie dał wyniku. Dyrektor Okręgu Poczty i Telegrafów (n2108) (—) Inż. Wł. Kozubek

TELEFUNKEN

teraz DLA KAŻDEGO

Nowy odbiornik T. 31.

NA BATERIE..... zł. 115.-
NA PRĄD ZMIENNY zł. 136.-

N 2047

Plac budowlany 902 m² przy ul. Gajowej do sortowania. Wiad. Glinki 33. 1819

Motocykl 500 cm³ sprzedam. Zduny 19-2, godz. 16-18. (f2328)

Dla restauracji szklanki do piwa, kieliszki, aparat do kawy, i inne rzeczy sprzedam. Cbełmińska 24 m 9. (n2061)

chevrolet 1905 1 1/2 tony sprzedam lub zamienię na osobówkę. Czerwonego Krzyża 19

Restauracja sprzedam, dogodnie warunki objęcia. Oferty „Piłsa” filia. (f2305)

Młyn motorowy, przemiał 300, wplaty 60. Jończyk, Gniezno, Chrobrego 27. (1919)

Dom śródmieście, dochód 5000 sprzedam. Oferty „Zarząd”. (1918)

Sprzedam 1911 lub wydzierżawię nieruchomości wraz kuchnią, warsztatem kolonizatorskim wplaty 1500. Zgłosić się Kujawska 142. gospodarz.

KUPNA

Wozy 4-całowe, używane kupi Przedsiębiorstwo Dowozowe J. Siński Inowrocław, ul. M. Piłsudskiego 2. n2083

Plac pod warsztat ca 1200 m², mtr. nie dalej jak 5 min. od tramwaju kupię. Może być Szwederowo. Zgłosz. właścicieli pod „K.S. 150” do Dziennika. 1879

Rozpylacze i opryskiwacze dla ogrodników poleca i naprawia Bloch, Śniadeckich 30, tel. 3961. (n2105)

Kupię 200 m jednocalowych rur do wody. Of. Nowa Cegielnia. 1897

Kupię gospodarstwo pod Grudziądem wplatą 7.000.-. Szczegółowy opis pod „1480” Dziennik Bydgoski Grudziądz. n2088

Kupię dom w Bydgoszczy przy wplatcie 3000. Oferty „Dochodowy” filia Dz. (f2340)

NAUKA w Bydgoszczy wstępnych gimnazjów przygotowuję solidnie. Wileńska 8-8, godz. 16-18. (f2318)

POSA DY WOLNE Zdolny chłopek z dobrymi świadectwami i z dobrej rodziny może się zgłosić jako uczeń. J. Gołębiewski mistrz zegarmistrzowski, Gdańska 39. (n2075)

Ogrodnik potrzebny. Kraszewskiego 9. 1883

Ogrodniczy pomocnika dzielnego warzywiarza i silnego chłopa do konia i pracy rolnej ze wsi, posady stałe, oraz ucznia przyjmie Bosiak, Bydgoszcz, Miłńska 2. (1873)

Cześćnik (n2084) szewki potrzebny na damskie i męskie pasowe. Praca stała. Lewandowski, Inowrocław, Solankowa 1.

Ekspedientka (n2057) dzielna do mego sklepu reżenckiego potrzebna od 15. III. 39 Stefan Gniewkowski Toruń, Prosta 9.

Podróżujący (n2089) na Pomorzu mogą zabrać z sobą łatwo sprzedajny artykuł za wys k przysł. Zgł. pism. Inb osob. do N. Strippentow Nowe, ul. Sadowa 18.

Dzielnego (1865) podróżującego kaucją, dobrze zaprowadzonego na Pomorzu, Poznańskie do sprzedaży cukierków z samochodu. Oferty odpisami świadectw pod „Bydgoszcz 777”.

Młoczy pomocnik krawiecki potrzebny. Długa 55/5. f2379

Pomocnik krawiecki potrzebny Chrobrego 15/13. f2374

Każdy (n2090) nawet dziecko potrafi łatwo malować portrety, krajobrazy, mając niezawodny, tani przyrząd do powiększenia „Fotograf”. Cena sposobem wysłania, przesyłka 8,80. Wysłać za pobraniem Dom wysyłkowy Grudziądz, Sienkiewicza 9 m. 5.

Przychodnia Kwiatowa 17-6. f2385

Szofera dzielnego, który jeździł dla fabryk cukierków lub towarów kolonialnych Oferty odpisami świadectw, podaniem pensji „Bydgoszcz nr 222”. 1883

Karmielkarza dzielnego obeznanego wszelką fabrykacją cukierków i czekolady, kartą rzemieśniczą. Oferty odpisami świadectw, podaniem pensji pod „Bydgoszcz nr 888”. 1887

Dzielnego (1886) podróżującego kaucją, na cukierki dobrze zaprowadzonego na Bydgoszcz. Oferty odpisami świadectw pod „Bydgoszcz nr 545”.

Panienna do dzieci i lekkich prac domowych potrzebna. Formanowska, Grodzka 5, m. 11. Zgłoszenia w niedzielę. n2110

Podróżujący żelazniak dobrze zaprowadzony na Pomorzu, na dodatkowy artykuł poszukiwana ny. Oferty filia Dziennika pod „Żelazniak”. f2366

Do 2-letniego dziecka wychowawczyni, kwalifikowana panna może się zgłosić zaraz. Bydgoszcz, Piotrowskiego 21-5. f2380

Panna z lepszej rodziny potrzebna do dzieci, możliwe z szyciem. Bydgoszcz, Długa 24. n2103

Mechanik (n2082) wyspecjalizowany w naprawie samochodów i motocykli z pierwszorzędymi kwalifikacjami od zaraz potrzebny. Zgłoszenia adm. pod „3339”.

POSA DY POSZUKUJĄ

Cukiernik siła pierwszorzędna z dobrymi świadectwami poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia Agentura Affelt, Starogard. n2076

Pielegniarka z 3-letnią praktyką zajmie się wychowaniem dziecka lub pielęgniącą chorej osoby Zgłoszenia do Dz. Bydgoskiego pod „Pielegniarka”. n2102

Samotna znająca szycie, pracę w interesie i domową, szuka odpowiedniej posady. Oferty Dziennik Bydgoski Inowrocław. n2087

Pokoje wolne wynajmę. Podwale 15/4.

Pokój (1882) wynajmę. Podwale 15/4.

Umeblowany Gołębia 13. (1886)

Pokój umeblovany. Dworcowa nr 25/5. f2382

Pokój Kwiatowa 17/6. f2384

Umeblowany osobne wejście. Chrobrego nr 24. f2383

Ładny inteligentnym zaraz. Sienkiewicza 31/2. f2372

Pokój z osobnym wejściem. Kościuski 49. f2325

Pokój do wynajęcia. Pomorska 33-5. f2375

Umeblowany Pomorska 3-3. f2390

Pokój niekrepujący. Gdańska 51-10 f2370

Pokój utrzymanie, łazienka, telefon. Matejki 5/2 f2371

Próbny pokój osobne wejście natychmiast. Filia Dzien. „Poszukuje”. (f237)

Pokój umeblovany. Król Jadwigi 12-5. f2352

Pokój umeblovany. Pomorska 53-6. f2332

DZIERŻAWY

Rzeźnictwo do wynajęcia istniejące 35 lat, ubój tygodniowy 10-12 św. Zgłoszenia agentura Kitkowskiego, Key-nia. n2074

poszukuje (n2073) spichrz na zakup zboża i sprzedaż opału Oferty do Agentury Dziennika Bydgoskiego Ch. i m. 2, Bolesław Wiśniewski.

Skład najlepszy punkt Bydgoszczy, naroznik Gdańskiej Pomorskiej, dwie obrzy-mie wystawy, do wynajęcia zaraz. Wiadomość Bracia Bazańscy, Gdańska 17. n2104

Skład n.089 w Grudziądzu przy głównej ulicy, w którym od 20 lat prowadzi się kolonialkę, z mieszkaniem, z powodu wyjazdu właściciela od 1 kwietnia br. do wynajęcia. Szychow-ska Grudziądz, M. kiewicza 8.

RÓŻNE

Fotografie legitymacyjne i zł. „Wioł”, Sw. Trójcy 21. 1579

Wspólniczk (f2364) gospodarstwa do restauracji. Kapitał niewielki. Oferty „Samotny” filia Bydgoszcz.

Pies wilczek zaginął Zwrot za wynagrodzeniem, Jachcice, Średnia 20. f2353

MATRYMONIALNE

Kawaler 1870 na dobrej posiadłości państwowej lat 35 bez nalogów, pragnie poznać towarzyszkę życia, religijną i gospodarną z dobrą wyprawą. Oferty do Dz. Byd. pod „Sympatyczny”

Włosianka lat 23, ciem blondynka, posiadająca 5 tys., wyprawa poszukuje męża. Po-ważne oferty fotografią filia Dziennika Bydg. pod „Blondynka”. f2324

Panna przystojna, lat 31, z braku znajomości pragnie poznać urzędnicę. Cel matrymonialny. Dla dobra wspólnego wniesie 4 tys. i wzorową pracę gospodyni. Oferty Dziennik Bydg. pod „Pro-wincja”. n2077

Poszukuje dla kawy era panny z brzo-zą rzeźniskiej Gotówka 8.000 zł, do lat 30 wzrost średni. Kawaler posiada dom własny przy rynku i całkowite urządzenie rzeźniskie. Oferty Jan Troka, Kościierzyna, Wil-sona 4. (1915)

Z dniem 4-go bm.

Otwarcie sezonu wiosennego

w pierwszorzędym magazynie białawatów, wykwentnej konfekcji damskiej i męskiej

S. MATZ

BYDGOSZCZ
Rynek Marsz. Piłsudskiego 7 — Sniadeckich 49
Tel. 13-23.

Prosimy zwrócić uwagę na okna wystawowe - Przejmujemy asygn. „KREDYT“

Nasiona

polne
warzywne
kwiatowe
z pierwszorzędnych hodowli poleca (n1587)

HURTOWNIA NASION
WIEFEL & Co
BYDGOSZCZ
ulica Długa 42
Tel. 38-20.

Cenniki na żądanie.

Meble

solidne najtaniej 8010

Centrala Mebli
właśc.: Lucja Malecka
Długa 42.
Filia: TORUŃ
Rynek Staromiejski.

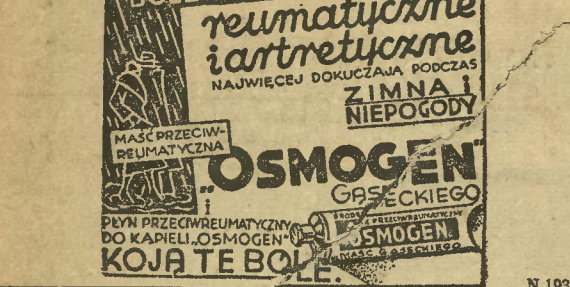
Otwierajcie szafy! Przeglądajcie garderobę!

Przynoście waszą odzież wiosenną do farbowania i chemicycznego czyszczenia.

Najlepiej
czyści chemicznie i farbują

BARWA - KAŁAMAJSKI

BYDGOSZCZ, Gdańska 27. (n1879)

OSMOGEN
GASIECKIEGO
KOŁA TE BOLE.

Restauracja „POD ORŁEM“ Toruń

Mostowa 17 właśc.: Czesław Śmigielski Telefon 26-76

Od 1-go marca występy artystyczne:
Irena el Lucian — trio wokalnno-muzyczne
Shelly — damski polski duet taneczny (n1998)
Danuta Darwiczówna — tancerka charakterystyczna

W niedzielę i święta **five o'clock** od go. zlay 5-tej po poł.
Do programu i dancingu przygrywa doskonały sextet orkiestrowy pod batutą kapelmistrza Plateckiego.

Licytacja domu aptecznego

Dnia 28 marca 1939 r. odbędzie się 2-ga licytacja domu mieszkalnego w mieście Wysokiej. W domu mieści się **koncesjonowana apteka**. Przy domu pół morgi ogrodu owocowego. Cena wywołania wynosi 11.586,64 zł. Do nabycia nieruchomości potrzebne jest zezwolenie Starostwa Powiatowego w Wyrzysku oraz Urzędu Wojewódzkiego Pomorskiego.
Nadzwyczaj korzystna okazja kupna jedyniej apteki na miejscu. Nieruchomość została oszacowana — bez koncesji — na 17.380,— zł.
Bliższych informacji udzielą wierzyciel egzekwujący Czesław Rączkowski w Bydgoszczy, ul. Marcinkowskiego nr 9. (f2326)

Hodowla Nasion inż. K. PUTZ'A

w Rucewku i Raciniewie (Pomorze)
poleca do siewu wysokiej plennosci jęczmiona browarne
PUTZ'A oryginalne
TERESA oryginalne

Cena 50%, ponad najwyższe notowanie Głedy Zbożowej w Bydgoszczy w przededniu wysyłki, franko stacja Złotniki Kujawskie. Zamówienia przyjmują: Hodowla Nasion Inż. K. Putz'a w Rucewku, poczta i stacja kolejowa Złotniki Kujawskie, telefon 11.
Hodowla Nasion Inż. K. Putz'a w Raciniewie, poczta i stacja kolejowa Unisław, telefon 14
oraz Polska Spółdzielnia Nasienna w Poznaniu, ulica Mielkiewicza 56 i Oddział w Toruniu, ul. Bydgoska 60.
Organizacja Rolniczym i Firmom Zbożowym udziela my stosowany rabat. N-1979

Zawiadomienie.

Z dniem 15 lutego przeniosłem moje **Przedsiębiorstwo Samochodowe** z ulicy Królowej Jadwigi 27 na ul. **Zduna 6**, telefon 29-91.
P. T. Klientelę uprzejmie proszę o łask. dalsze poparcie.
Z poważaniem
WALENTY WASZAK.

1857)

PRYWATNE DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY

» WIEDZA «

Kraków, ul. Pierackiego 14

przygotowują na lekacjach zbiorowych w Krakowie, oraz w drodze korespondencyjnej, za pomocą zupełnie nowo opracowanych skryptów programów i miesięcznych tematów, do:

- 1) egzaminu dojrzałości gimn. starego typu,
- 2) egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego,
- 3) z zakresu I i II klasy gimn. nowego nastroju,
- 4) egzaminu z 7-miu klas szkoły powszechnej.

UWAGA: Uczniowie kursów korespondencyjnych otrzymują co miesiąc oprócz całkowitego materiału naukowego, tematy z 6-ciu głównych przedmiotów do opracowania. Nadto obowiazkowe egzaminy badają 3 razy w ciągu roku szkolnego postępy uczniów.
Wykładają najwybitniejsze siły fachowe. (n978)

Meble

solidne kupisz najtaniej tylko w **składzie fabrycznym T. Kasprovicz, ul. Długa 32.** (n227)

POLECENIA
Pracownia kapeluszy damskich, Góraska, Długa 29/3. Przeróbki, przefasonowania, czyszczenie, farbowanie, 1894

LEKCEJE
Lekcji języka francuskiego, niemieckiego, literatura, konwersacja, Sowińskiego 6, m. 6. 1890

SPRZEDAŻ
Okazja! Skład kapeluszy damskich i towarów krótkich tanio sprzedam. Oferty Dziennik „Okazja”. 1885

Gospodarstwo
6 mórg sprzedam. Biedaszkowo 19. 1887

Domek
z placem sprzedam. Karpacka 16. Godz 3—5. (1891)

Jadanie
eleganckie tanio. Wały Jagiellońskie 17. 1896

Okazja n2055 dla ogrodnika — 13 mórg dojazd droga brukowana, 1 1/2 km dworzec Toruń-Mokre sprzedam Jaku-bowski Gdynia, Legionow 42.

Sprzedam
53 morgowe gospodarstwo ziemia średnia pow. Kościelski 7000 zł lub w dzierżawę. Ziarno, Chojnice. (n2070)

Drzewa owocowe Krzewy owocowe Róże Byliny — Konifery Sadzonki: truskawkowe, szparagowe, warzywne, kwiatowe. Rabarber — szlachetne i dzikie wina i t. p.

poleca (n1941)

Robert Böhme
Sp. z o. o.
BYDGOSZCZ
Jagiellońska 16
Tel. 30-42.

Poszukuję z dniem 15 bm, starszych, samodzielnych ekspedientek obuwia.

Wyczerpujące oferty z odpisami świadectw fotografii oraz podaniem pensji upraszam.

Feliks Gumiński

Dom Towarowy Starogard.
Reflektuję li tylko na pierwszorzędne siły.

Bompy i studnie

buduje tanio.
Spec. wiercenie studni.
A. Dietrich
Bydgoszcz (f2263)
ulica Gdańska 78.

Reperację

wszelkiej garderoby damskiej i męskiej, również wykonanie miarowe tanio Świętojańska 13/2. (11890)

Okazja! Sypialnia piękna zagraniczna, za połowę wartości. Pomorska 9-7. Ogłądać między 3-5, prócz niedziel. f2322

POSADY WOLNE
Bufetowa do objęcia bufetu w restauracji na rachunek własny. Gotówka wymagana zł 200. Zgłoszenia „I. L.” Dzień. Bydgoski Gdynia. n2054

Dziewczyną 1877
uczciwą do prac domowych dziecka potrzebna, Janowicz, Wełniany Rynek 10.

Okazja!
do dziecka (przychodnia) natchmiast potrzebna, Baumgartowa, Gdańska nr 61. n2069

Czeladnika (n2058) siodlarskiego młodego zaraz poszukuje Szymański, Toruń, Słowackiego 79.

Przetarg publiczny.

Zarząd Miejski w Bydgoszczy ogłasza przetarg publiczny na dostawę artykułów:

- 1) gospodarczych (amoniak, kwas siarkowy i solny, lizol, krezol, mydło, oliwa do podłóg, pokost, sidol, miotły, szczotki i t. p.)
- 2) elektrycznych (bezpieczniki, lamele, baterie i żarówki)
- 3) technicznych (łopaty, rydło, wiadra, wióry stalowe, płótno szmerglowe i t. p.)
- 4) tekstylnych (ręczniki, ściertki, szmaty i odpadki bawełniane do czyszczenia maszyn)

dla wszystkich przedsiębiorstw, wydziałów i zakładów miejskich w roku budżetowym 1939/40.
Oferty należy składać w załakowanych kopertach do Gazowni Miejskiej, ul. Jagiellońska 48 z napisem „Przetarg na artykuły centralnego zakupu”.
Otwarcie ofert nastąpi w dniu 16 marca 1939 r. o godz. 12-tej w pokoju nr 9.
Zastrzeżenie wolny wybór oferenta.
Dokładne spisy artykułów i bliższe informacje otrzymać można w Gazowni, ul. Jagiellońska 48, pokój nr 6 w godzinach urzędowych.
N2019 Zarząd Miejski w Bydgoszczy.

Co nas czeka? Na jaki numer grać na loterii?

Te pytania, jako najciekawsze zagadki życia, rozwiąże każdemu tylko najbliższy jasnowidz psychograficzny **WOMOUTH**, obdarzony nieomąlnym darem jasnowidzenia. Jego przenownienie horoskopy roczne i na całe życie zdumiewają każdego trafnością spełnienia we wszystkich kłernych kaeb. osobisty horoskop roczny „Solariusz” wyszczegółila przepowiednie na każdy miesiąc, oraz wykazuje dla każdego jego szczęśliwe i nieszczęśliwe dni, radzi co czynić, czego unikać, by odpowiednio ustosunkować się do ludzi i sytuacji. Dalszy horoskop „Radix” na całe życie, to drogowskaz życia, to szczęśliwa gwiazda przewodnia dla każdego, kto taki horoskop posiada. To odkrycie taj misicy powożenia w życiu i szczęścia w grze na loterii. Droga sukcesu dała może nieść zdobyta trwałej miłości pożądana osobą. Należy podać dokładną datę urodzenia, imię, nazwisko, adres oraz załóżyc i z znaczkami na poro. Adresować: A. WOMOUTH, Kraków, Straszewskiego 25 of. m. 12. Osobiste przyjęcia codziennie. (n472)

Poszukuję od zaraz lub 15. III. 1939 r.

1 EKSPEDIENTKĘ
do działu obuwia

1 EKSPEDIENTKĘ
do konfekcji i tow. krótkich

tylko pierwszorzędne siły — władające językiem polskim i niemieckim, z podaniem pensji, odpisami świadectw i fotografią. Zgłoszenia:

DOM MÓD Leon Warsiński
PUCK, Rynek 6. (n1945)

Wyrób polski!

MOTOROWERY

98 ccm. z pedałami i starterem obecnie do natychmiastowej dostawy w każdej ilości po cenach korzystnych i na bardzo dogodnych warunkach do nabycia w naszych składach w Bydgoszczy.

Centrala przy ulicy Dworcowej nr 49, telefon 2890 i 3467
Filia „ „ Dworcowej nr 21, „ 1333
Filia „ „ Długiej nr 54, „ 3911

Zwiedzenie składów bez przymusu kupna!

„TORNEDO“

FABRYKA ROWERÓW I MOTOCYKLI
właśc. W. TORNOW
W BYDGOSZCZY

KREM i MYDŁO **KOSMOS**

usuwa pod gwarancją **ZÓLTE PLAMY**
PRYSZOCZE, WYRZUTY

jak i wszelkie nieczystości skóry. — Udelikatnia i nadaja cerze świeży kwitnący wygląd — Idealny krem pod puder. Krem 2,00 i 3,50 zł. — Mydło 1,20 (n2031)
Do nabycia we wszystkich drogeriach lub w Drogerii Kosmos, ulica Dworcowa 55 — Hurtownia Hadruga.

Meble stylowe i nowoczesne

w pierwszorzędym wykonaniu po niskich cenach poleca wprost z fabryki

Fr. Rejentowicz
Bydgoszcz, Dr. Emila Warwińskiego 15
1225) telefon 8391

Pomorska Wojewódzka Komunalna Kasa Oszczędności w TORUNIU

zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r.
o komunalnych kasach oszczędności

zmieniła statut

i działa obecnie pod firmą:

Komunalna Kasa Oszczędności Województwa Pomorskiego w TORUNIU

Fosa Staromiejska 1a — Telefon 23-11

w związku z czym zaczęła pracować i z klientelą prywatną.
Zasięgiem swym obejmuje K. K. O. teren całego Województwa Pomorskiego.
K. K. O. udziela pożyczek tylko na cele gospodarczo usprawiedliwione.
(Kredytów konsumcyjnych np. urzędnikom, wojskowym, pracownikom itp. K. K. O. nie udziela).

Pobiera od:

pożyczek średnioterminowych (2 do 3 lat)	}	7% w stosunku rocznym
pożyczek na rachunku bieżącym		
pożyczek pod zastaw papierów wartościowych		
kredytów towarowych		
dyskonta weksli handlowych	}	6½% w stosunku rocznym

Przyjmuje do inkasa weksle.

Płaci od wkładów na książeczki oszczędnościowe:

à vista	3¼%
za 1 mies. wypow.	3¾%
za 3 mies. wypow.	4¼%
za 6 mies. wypow.	4½%
od r-ków czekowych	3%

Wydzierżawia schowki (safesy) w nowocześnie urządzonym skarbcu
za niewielkim wynagrodzeniem.

POLECENIA

Swetry

kamizelki, bluzki, puloverki, pończochy, skarpetki i rękawiczki własnego wyrobu oraz wełny do robót ręcznych poleca pracownia trykotarska Bukowskiej Śniadeckich nr 2. Nadrabiam pończochy, nabieram oczka, wszelkie reperacje. 1859

Przeprowadzki

samochodami i wozami meblowymi, transporty miejscowe, zamiejscowe, ekspedycja, pakowanie kryształów, obrazów, dzieł sztuki itp. uskutecznia fachowo, sumiennie po cenach konkurencyjnych Dom Eksped. - Transportowy A. Wołkowski, dawniej Wład. Poczekaj, Gdańska 47, telefon nr 30-65. (1858)

Meble

kupisz zawsze najtaniej tylko u (2812) **Bernarda Nowaka** Bydgoszcz, Długa 10. Uwaga na imię Bernard.

Ubrania

zawodowe, plaszczy, ochronne, kombinezony wykonuje Tomalak, Bydgoszcz, Dworcowa 30. f2307

Szlifiernia

brzytwe, noży, odnawianie noży i wszelkich narzędzi wykonuje solidnie przy cenach przystępnych Fr. Żydzik, Bydgoszcz, Śniadeckich nr 34, w podwórzu. f2270

Rowery

nowe od 78 - 100 zł poleca Nakielska 3. 1895

SPRZEDAŻ

Restauracje

śniadalni, centrum sprzedam tanio. Poznań, Sew. Mielżyńskiego 5. n2003

Parcele

obok lasu, wody, niedaleko tramwaju, metr² 80 gr. Mińska 14, tel. 3989. (1755)

Majątek

ca 700 mórg, przy powiatowym mieście, Gimn. Koedukacyjne, na sprzedaż lub do wdzierżawienia z kupnem inwentarzy. Wiadomość: Administr. pisma pod 700 L.

Samochód

4 osobowy, 8rutownik „Stilles Patent” Nr. 3, 8rutownik kamienny 100 cm, 2 walce 400 x 500, sieczkarka motorowa 4 nożowa 18 cali, wóz roboczy na 80 chr. z 3 cal. kołami — wszystko w dobrym stanie tania sprzedam. Wiadomość 8rutownia Nowy Rynek 5. (1861)

Gdynia

1856 **Orłowo-Morskie** parcela budowlana 1500 m². Leonard Pijoda, Bydgoszcz, Pomorska 42.

Jadalne

(dęb.) i pojedyncze meble na sprzedaż. Grunwaldzka 41-4. 1829

Sklep bekonów

w Gdyni, dobrze zaprowadzony, z powodu przejścia ojcowizny sprzedam zaraz. Zgłoszenia poważnych reflektantów przyjmuje Dzienn. Bydg. Gdynia pod „H.P.E.” (f1962)

Wózek

dla chorego sprzedam. Ugory 18-6. (1798)

Sprzedam

kolonialkę od zaraz, obrotu dziennie 80 zł, powód objęcie jeziora. Adres Dziennik. 1799

Gdynia

najlepszy punkt u podnóża Kamiennej Góry, blisko Skweru Kościuski, z pięknym widokiem na morze, dwumieszkaniowa wille, nadająca się na pensjonat, kaloryferami, garażem, ogrodem, wolną od podatku, sprzedam zaraz za 48.000 gotówką. Oferty „Par”, Warszawa, Bracka 17 pod „444”. n2029

Dom 1903 piętrowy w tym skład ceną 8 tysięcy. Adres Dzien.

Zakład

fryzjerski bezkonkurencyjny z mieszkaniem sprzedam. Oferty filia Toruń „Bezkonkurencyjny”. (n1956)

Pianino

zagraniczne w dobrym stanie sprzedam. Kraszewskiego 10, Okole. n1946

Pianino

(f2233) i umeblowanie jadalni do sprzedania. Wiadomość Jagiellońska 38, biuro.

Motocykl Puch

idealna 200-ka na nasze drogi, kompletne wyposażona do jazdy w dwie osoby. Najniższa cena i dogodne warunki. Gen. przedst. Zorel, Warszawa, Królewska 23. (n2007)

Akordion

sprzedam. Flisacka 2-3. 1851

Kamienica

dochód 5000, wpłaty 20 tys. Nowakowski, Kaszubska 2. 1846

Wózek

dziecięcy sprzedam. Flisacka 28-7. 1847

Gospodarstwo

32 morg. (rent.) we Wtelnie, pow. bydgoskim oraz z inwentarzem żywym i martwym z powodu starości sprzedam. Dobra okolica, kościół, stacja kolejowa w miejscu. Zgłoszenia do właściciela: Koronowo, Polna 1. 1852

Spaniole

rasowe, para, 2-miesięczne, czarno-białe w dobre ręce tania oddam. Toruń Szczudowska, Koponickiej 19-3. f2279

Dom

piętrowy z placem budowlanym przy Naruszewicza sprzedam. Zgl. pod „15000” filia Dzien. (f2280)

Tanio

6 mórg, Miedzynie sprzedam. Siedlecki 54. f2266

Rusztowania

inne sprzęty budowlane na sprzedaż. Wiadomość Kurpińskiego 3, portier. f2274

Furtkę

żelazną ogrodową sprzedam. Kujawska 8. f2289

Pianino

orzechowe korzystnie sprzedam. Gdańska 22-6. f2281

Winda

budowlana, żelazna, 2 ramienna, 2 i 6' m wys. C. Adolph, Baumaschinen Scharlottenburg i 2 kołowy nowy ręczny wózek na sprzedaż. Pod „D” filia Dz. Bydg. f2275

Motocykl „Podkowa” krajowy 100-ka dwuosobowa, na balonach, 3-biegowa. Niezwykle solidna budowa i estetyczne wykończenie. Niiska cena i dogodne warunki. Sprzedaż w czolowych firmach motocyklowych. Bezpłatne prospekty na żądanie wysyłają: Zakłady Mechaniczne „Podkowa”, S. A. p-ta Legionowo. (n2006)

3 morgi

w Brdyjściu tania sprzedam. Oferty Dzien. „3 m”. f2288

Dom

nowy piętrowy, ogród sprzedam. Klemensa Janknickiego 11, w ogrodzie, (Jary). f2271

Kamienica

centrum Bydgoszczy 85000. Plac budowlany, front, wpłata 45000. Zduny 15. f2230

Koloniałka

do dobrze zaprowadzoną klientelą na sprzedaż. Adres wskaże Dziennik. f2309

Agawa

wspañiala, salonik, jak nowy tania. Szubińska nr 67. f2316

Fotele

sprzedam, Cieszkowskiego 8-8. f2312

Dom

1878 nowy, z ogrodem owocowym, sprzedam. Kocyńska 3.

KUPNA

Brylanty biżuterię ładną kupie. Oferty „Brylanty” Dziennik. f2234

LEKCJE

Lekcje gry na fortepianie udzielam tania. Plac Piastowski 7-1. f2287

POSADY WOLNE

Cukiernik-piekarz samodzielny potrzebny zaraz. Zastawny, Wąbrzeźno. n1992

Kucharka

n1948 restauracyjna potrzebna od 15 marca. Zgłoszenia restauracja Rzeźni Miejskiej, Jagiellońska 49.

Poszukuje starszej, uczciwej dziewczyny do kuchni, umiejącej gotować. M. Rogowska, Nowe Miasto Lubawskie, Hotel Centralny, Rynek 10. (n1932)

Majątek

ziemski zatrudni zdolnego praktykanta rolnego. Ukończona szkoła rolnicza. Oferty z życiorysem do Biura Ogłoszeń „Promień”, Łódź, Andrzej 2, sub „Stała Posada”. n1953

Potrzebna

kucharka w wszystkiego 20 Stycznia 6-3. f2301

Lepsza

służąca, z dobrymi świadectwami od zaraz potrzebna. Libelta 4-3. f2298

Uczeń

krawiecki potrzebny. Kowalczyk, Śniadeckich nr 13. f2299

Bufetowa wykwalifikowana poszukuje posady najchętniej do cukierni. Zgłoszenia Dziennik Bydgoski Toruń „Bufetowa”. n2059

Kierownicza

na stałą pensję i prowadzę pracę propagandową — pasy, gorsety. Oferty Mikołajczak Toruń, Łazienna 26. n2060

POSADY POSZUKUJE

Uprawiony dentysta poszukuje posady. Oferty z podaniem pensji Dziennik Bydg. Gdynia pod „150”. (n1960)

Uczniwa

Pomorzanka, wiek średni, godna zaufania, znająca pracę domową i gotowanie, Koch. dzieci szuka posady. Oferty pod „458” Dziennik. n1980

PRZYHEMOROIDACH (KRZAWIENIE, SWĘDZENIE, PIECZENIE, BÓLE, GUZY) CZOPKI I MAŚC **„VARICOL”** GASECKIEGO DO NABYCIA W KAŻDEJ APTECE

DACH NAD CIEŚWĄ

MIESZKANIA WOLNE W BYDGOSZCZY

Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr
2 pokojowe: kuchnia, Długa 46-2.

4, 5 i 6 pokojowe: komfort. Jagiellońska 28/8.

5 pokojowe: komfort. 20 Stycznia 22/9.

4 pokojowe: mieszk. z wygod. słońcem ewtl. z ogrodem od 1. 4. wzgl. 1. 5. wolne przy ul. Cieszkowskiego. Zgl. uprasza W. J. Luczkowski, Dworcowa 56, tel. 3184.

MIESZKANIA SZUKA

3-4 pokojowego mieszkania centrum poszukuje zaraz. Oferty Dziennik Bydgoski „Kupiec”. (1807)

Poszukuje 3-4 pokojowego mieszkania z komfortem w śródmieściu. Oferty pisemne lub osobiście Chocimska 1-4, tel. 1179 od 2-4. f2290

1-2 pokoje z kuchnią, wygodami poszukuje. Oferty do filii pod „Stała posada”. f2283

Pokój kuchnia poszukuje matka dorosłą córką od 1. 4. lub 15. 4. rok z góry. Oferty pod „M. R. 100” Dziennik. 1850

Mieszkania 5 pokojowego, słońecznego poszukuje od maja. Oferty „Śródmieście” filia. f2294

Poszukuje 2 lub 3 pokojowe mieszkanie, słończne i czyste. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „Samotna”. f2300

4 pokoje kuchnia, słończne. Płocka 13. 1813

5 pokoje komfort, centr. ogrz. 1. 4. lub 1. 5. filia pod „Bezdzietni”. f2291

ZAMIANY

Widokówki (n2035) i pocztówki obrazkowe zamienia Baunert, Ziittau, Hartauerstr. 15, Niemcy

DZIERŻAWY

Skład rzeźnicki ul. Pańska 10 do wynajęcia. Wiadomość Jeschke, Grudziąd, Pańska 6. n1865

Pierwszorzędny skład rzeźnicki wraz z warsztatem do wdzierżawienia od zaraz. Zgłoszenia pod adresem: H. Assmann, Grudziąd, Paderewskiego nr 52. (n1964)

Poszukuje (n1961) dzierżawy oberży wraz z gospodarstwem i dobrą ziemią na Pomorzu, lub samej dzierżawy gospodarstwa rolnego około 5 mórg. Pośrednicy wykluczeni Oferty proszę Gdynia skrytka pocztowa 100.

Hale 12x13x7, mniejsze ubikacje wydzierżawię, Jasna 34. 1831

Skład 2 okna wystawowe, zaraz do wdzierżawienia. Pomorska 5-7. n2044

Skłau kolonialny z wyszynkiem w okolicy Fordona. Oferty filia Dzien. pod „Okazja”. f2284

Emeryt wojskowy bezdzietny poszukuje dzierżawy domu, ogrodem, rolą na wsi lub przedmieściu. Glinki 17. 1826

Skład z dwupokojowym mieszkaniem w dużej kościelnej wsi, nadający się na biawaty i galanterię. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „H. G.”. 1840

Szparagi 1 i pół morgi do wdzierżawienia. Pierackiego 48-2. 1817

Warsztat z mieszkaniem wynajmę. Nowogrodzka 12. 1819

Pokój lub dwa w śródmieściu na skład od zaraz poszukiwany. Oferty Dz. „Śródmieście”. 1853

Do wynajęcia pomieszczenie z rampą od podwórza i wejściem od ul. Kręta 1, nadające się na przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe w bezpośrednim sąsiedztwie Starego Rynku. Tamże są do wynajęcia duże piwnice i inne pomieszczenia. Wiadomość na miejscu w administracji nieruchomości. f2297

RÓŻNE

Mela prosi A. G. o przysłanie listu. (n1769)

Gruźlicę płuc choroby serca, nerwów, żołądka, kiszek, nerek, wątroby, reumatyzm, artretyzm, oraz wszelkie zastrzały cierpienia leczą skutecznie specjalne zioła zagraniczne. Informacji udziela Marmolowa „Zioła Lecznice”, Katowice, Pocztowa 16. n2023

Prof. Vichara, jedyny w Polsce dyplomowany Jasnowidz otwiera każde mu wrota do szczęścia — dobrobytu!! Wszystkie sprawy, jak: miłość — kradzież — spałek — loteria — będą najdokładniej opracowane. Napisz zaraz!! Cheesz załatw jeden złoty na porto. Jasnowidz Prof. Vichara, Kraków, Zyblikiewicza. Skrytka 567. (n218)

Doberman zaginał. Za wynagrodzeniem Kujawska 15. 1860

Wróźbita (f2273) dobrze przepowiada, Zduny 18/5.

Po wyspecjalizowaniu się w Paryżu rozpoczęliśmy odmalowujące kuracje z serum Hemobios. Porady bezpłatne. Cedib, Słowackiego 1, tel. 1059. n2016

Grafolog jasnowidz. Król. Jadwił 13-6. (1805)

MATRYMONIALNE

Kulturalna wdowa, lat 37, majaca 3-pok. urzadz. mieszkaniowe, 2000 zł gotówki wydzie zamąż Oferty „Domatorka” filia. f2315

Ola

(1797) Wielkopolanki, dwudziestoletniej, z średnim wykształceniem, właścicielki nieruchomości wraz z hotelem i restauracją, szukam kulturalnego, szlachetnego męża. Panowie z ukończoną W. S. H. posiadając gotówkę zechcą złożyć laskawie swe poważne, nieanonimowe, oferty z fotografią do Dz. Bydg. pod „Wielkopolanka”.

Inteligentna lat 35 gospodarna, domatorka, lecz biedna zapozna w celach matrymonialnych pana starszego, wdowcy nie wykluczeni. Nieanonimowe zgłoszenia Dziennik Bydg. pod „Zamiejszowa” (1795)

Inteligentna po trzydzieste pozna kulturalnego przyjaciela. „Dyskrecaja I.” filia. (f2276)

Ku Pani Wiospie

Przemysł, handel, rzemiosło — cały świat gospodarczy, przygotowuje się do przyjęcia wiosny 1939 r.

Artykuły i towary wiosenne przygotowane leżą w magazynach, czekając chwili ukazania się pierwszych zwiastunów wiosny — ogłoszeń wiosennych.

Siła i wpływ ogłoszenia na czytelnika w okresie wiosny są olbrzymie. Przezorny kupiec wiedząc o tym, ogłasza więcej i częściej, a szczególnie w „Dzienniku Bydgoskim” najpopularniejszym piśmie Wielkiego Pomorza.

Przemysł, handel, rzemiosło — cały świat gospodarczy, przygotowuje się do przyjęcia wiosny 1939 r.

Artykuły i towary wiosenne przygotowane leżą w magazynach, czekając chwili ukazania się pierwszych zwiastunów wiosny — ogłoszeń wiosennych.

Siła i wpływ ogłoszenia na czytelnika w okresie wiosny są olbrzymie. Przezorny kupiec wiedząc o tym, ogłasza więcej i częściej, a szczególnie w „Dzienniku Bydgoskim” najpopularniejszym piśmie Wielkiego Pomorza.

Generalny (n1928) przedstawiciel poszukiwany przez poważną Górnośląską Wytwórnię Chem. na artykuł pierwszej potrzeby branży kolonialnej i drogerijnej. Wymagany kapitał dla utrzymania magazynu w potrzebny zapas towaru 5.000 zł. wysoki zarobek, stała egzystencja, tylko poważny reflektant będzie uwzględniony. Oferty do Redakcji Dziennik Bydgoski pod „Dzielny”.

Poszukuje (n1993) rządcy do majątku z kaucją od 6-7 tysięcy zł samotnego od 1 kwietnia. Zgłoszenia Księgarnia Makowskiego Włocławek.

Fryzjerka (n1957) potrzebna, posada stała. Toruń, Koszarowa 29.

Miejscowa hurtownia kolon. potrzebuje od zaraz względnie później dzielnego handlowca z kilkuletnią praktyką. Także młodszą z książkową wzgl. biurową, o ile możliwości z praktyką z branży spożywczej i znajomością języka niemieckiego. Oferty uprasza się pod „Hurtownia” filia”. (n1989)

Podróżujący na Pomorze z motocyklem i gotówką 500 zł potrzebny zaraz. (Prowizja 45 proc.) Pisemne zgłosz. przyjmuje Poznańska Wytwórnia wyrobów szmerglowych Władysław Pajkert, Poznań, G. Wilda 84. n2032

POKOJE WOLNE

Pokój umeblowany. 20 Stycznia 41-4, tel. 35-99. (f2191)

Kulturalnemu panu pokój. Słowackiego 1 m. 6, tel. 1059. n1963

Słońeczny ciepły pokój dla solidnych urzędników Promenada 8-6. 1844

Pokój utrzymaniem tania. Pomorska 70-1. f2308

Pokój z utrzymaniem 1-2 osoby. Śniadeckich 61-2. f2303

Pokój umebl. dla pana. Bocianowa 19-8. f2296

Pokój ładny, wygodami. Śniadeckich 29-7. f2262

Pokój umeblowany do wynajęcia. Matejki 10-5. (1874)

PUDER ABARID TO SYMBOL DOBREGO PUDRU MATUJE I UIEPSZA CERĘ

- Sprzedam dom nowy, parter. Wiadomośc Dziennik. 1843
Pszczoly ule sprzedam. Kossaka 62-3. 1845
Sledem morg laki w Kruszynie Kraińskim. Oferty Dz. „Laka”. 1841
Domek mały, ogrodem, placem budowlanym, tanio sprzedam. Janczyk przy ul. Ziemskiej. 1834

- Mlyn (n1981) wodny, lub motorowy kupie, bogata okolica, blisko miasta. Oferty i opis skladać Dziennik Bydgoski Toruń „Mlyn”.
Kupię dom dochodowy w śródmieściu. Wpłać 20.000. Zgl. filia „J. F. 13”. f2311
Stodołę większą, zdrowe drzewo kupuje „Społem”. Oferty Jangiemiak, Nakielska 4. f2264

- Okazje omińcie nie wracając! Dobry zarobek w każdej miejscowości! Wytwórnia: Nowości Praktyczne”, Warszawa, Złota 37. (n1974)
Metalowcy ze znajomością rysunków otrzymują zawsze lepszą placę, wyucza szybko, tanio Konstruktor fabryczny Paderewskiego 13-2. f2306
Podręczna do krawca potrzebna. Adres filia. f2314

BIELIZNE MĘSKA, KRAWATY, KOLNIERZYKI KOLORATKI CHUSTECZKI
DOSTARCZA ZNANA CHRZEŚCIJAŃSKA FABRYKA
Czarnowski i Jezuitkowski
Warszawa, ul. Rymarska 8 tel. 11.35-31
POLACY ŻADAJCIE TYCH WYROBÓW PRZY ZAKUPACH WE WSZYSTKICH KRAJACH.

Ondulacja rwala, nowoczesne aparaty, pierwszorzedne wykonanie — ceny zniżone, farbowanie włosów.
M. Żemicki ul. Dworcowa 44. Tel. 3472.

Kaffe 24617 piece, kucharki przenosne, przybory do pieców, dogodne warunki, najtańszej Dworcowa 61 m. 3.

Lisy

surowe do garbowania, farbowania oraz wykończenia najsumienniejszą załatwia Stanisław Rudak mistrz kuśnierski, Bydgoszcz Dworcowa 70, tel. 1905. (n271)

Maszyny do szycia damskie, krawieckie, rzemieślnicze wirówki, wszelkie maszyny rolnicze, magle, ręczne, motorowe, słynne fabrykaty bardzo tanio. Żądajcie oferty Studziński, Kościerzyna, Pomorze. (n1440)

Szałówki kantówki, podłogę oraz wszelkie inne drzewo iglaste i liściaste poleca tanio Feliks Wojciechowski handel i obróbka drzewa Pomorska 36. (n1843)

Meble stylowe i nowoczesne w największym wyborze pierwszorzednej fabrykacji po cca 1789-9

Dom mebli Ignacy D. Grajert składy Dworcowa 21 sprzedawczy Warmińskiego 17 naprzeciw Ho einu Gastronomia.

Dywany chodniki, wyroby Kokosowe, ceraty, materiały meblowe, tanio. M. Szmolke Bydgoszcz, Jezuitska 22, tel. 1301. (5769)

Motocykle Rudge wysoka klasa sportu i turystyki. Niskie ceny, dogodne warunki. Gen. przedst. Zorel, Warszawa, Królewska 23. (n2010)

M/Części zamiennie i akcesoria motocyklowe. Największy skład w Polsce. Najniższe ceny. Żądajcie prospektów. Zorel, Warszawa, Królewska 23. (n2009)

Motocykle BSA uznane zostały w całym świecie za najlepsze. Niskie ceny i dogodne warunki. Żądajcie prospektów. Gen. przedst. Zorel, Warszawa, Królewska 23. n2008

SPRZEDAŻE

Sprzedam urządzenie cukiernicze jak wace, prasy do cukierków, piec gazowy na 6 blach, maszynę ręczną do wałkowania ciasta Łojewska, Grudziądz, T ruńska 9. n2000

Zakład fryzjerski dla pań, panów, dobrze zaprowadzony, najruchliwszej ulicy Grudziądz sprzedam z powodu wyjazdu, dzierżawa tanio, potrzeba 1600 zł. Oferty Dziennik Bydgoski Grudziądz pod „1600”.

Okazja! Sprzedam kawiarnię zaprowadzoną, centrum Inowrocławia. Dzierżawa z mieszkaniem czteropokojowym 250 zł. Zgłoszenia Dziennik Bydgoski Inowrocław. (n1913)

Plac budowlany ogrodem, sadem Bielawki, Wybickiego sprzedam. Informacje: Magdzińskiego 2, skład obuwa. n1912

Parcela budowlana Inowrocław śródmieście sprzedam. Informacje Jan Koralewski, Inowrocław, Lucjana 2. 17466

Dom n1. Długa, dochodu 6000, za 45 000 na sprzedaż. Bliższych wiadomości Rynek Marszałka Piłsudskiego 20, m. 8. (n1669)

Dom piętrowy z piekarnią sprzedam. Oferty filia pod „Piekarnia”. (f-1703)

Deski jesionowe K. Suligowski Gdańska 128. (n1546)

Sprzedam dom lub zaciągnę pożyczkę na I hipotekę. Pomorska 36. f2063

Tania emalia tylko kilka dni sprzedaje po cenach fabrycznych Z. Wojciechowska Porcelana, szkło, fajans, emalia i sprzęty kuchenne. Gdańska 71. Tel. 19-61 n1853

Liny druciane, B. Muszyński, Gdynia. n1864

Długie podwozie Chevrolet 185, rocznik 1937, nośność do 4-ch tonn, 60,000 km przejechanych, natychmiast na sprzedaż. Zgłoszenia: Butowski i Ska Bydgoszcz, Gdańska 24. n1807

Młyn wodny 4 ton, 80 m3, ruchliwa okolica, wpłaty 30 000 lub zamienię dom czynszowy z dopłatą, cena według ugody. Zgłoszenia „Młyn wodny” Dziennik. 1/33

Uwaga fryzjerzy niebawoma okazja. Zakład fryzjerski dobrze zaprowadzony najlepszy punkt w Gdyni tanio sprzedam. Oferty Dziennik Bydgoski Gdynia „Tanio”. n1887

Rzeźnictwo z domem, 2 składy w najlepszym położeniu miasta powiatowego, sprzedam za 23.000 gotówką. Tylko poważnych retekantów upraszam o zgłoszenia pod „Gotówka” do Dziennika Bydg. n1842

Dobrze zaprowadzony skład skór wartości 45000 zł (1796) do sprzedania. Gotówka potrzebna 25000 zł. Piekary śl. skrytka pocztowa 23. n2000

Beczki nowe wszelkiego rodzaju z powodu likwidacji sprzedamy tanio. Toruń, Jan Prelewicz, Przedzamcze nr 17. n2002

Lepszy dom sprzedam tanio 42000 Brzeziński, Grudziądz, Sobieskiego 22. n2001

Zakład (n1947) kolonialny, nowoczesne urządzenie z powodu wyjazdu sprzedam. Oferty filia Toruń „Okazja”.

Jadalnię (1410) jak nową sprzedam 450 zł. Kilińskiego 23 (Bielawki).

Wiosna się zbliża i czas już pomyśleć o odpowiedniej garderobie
NAJWIEJSZE NOWOŚCI na
KOSTIUMY PŁASZCZE SUKIENKI KOMPLETY UBRANIA MĘSKIE I t. p.
w kolosalnym wyborze i po najniższych cenach poleca Szan. Klienteli
Firma O. NEUMAN BYDGOSZCZ Rynek Marsz. Piłsudskiego 14
Przyjmuje się również asygnaty spółdzielni „KREDYT”.

- Wózek dziecięcy sprzedam. Różana 22-5. 1848
Siana 150 centnarów, Długa 46-2. 1842
Plac budowlany, wodą na sprzedaż. Glinki 43, gospodarz. 1838
Tokarnia do drzewa. Ul. Dąbrowa 6 a. 1833

- Domek kupię blisko dworca za 14000 gotówką. Oferty filia „Masywny”. f2278
Basen do wody, używany, poczynkowy, kupię. Jagiellońska 23-8. 1855
Masło wiejskie, dworskie, mleczarskie, jaja od rolników kupuje „Społem”. Oferty Wały Jagiellońskie 1. 1646

- Wychowawczyni z niemieckim do 6-letniej dziewczynki potrzebna do Warszawy. Dom chrześcijański. Oferty z podaniem życiorysu fotografii i warunków pod „W.K.” do „Par” Warszawa Bracka nr 17. n2030
Pracownica czysta służąca potrzebna pod Warszawę Wyczerpująca oferty Gruszczyńska, Warszawa, Traugutta 5. n 004

POSADY POSZUKUJĄ
Dzielnicy akwizytor ubezpieczeniowy z długoletnią praktyką poszukuje posady, najchętniej w poważnym wydawnictwie czasopiśm. Oferty filia Dz. pod „Akwizytor”. (f2226)

Administracji majątkiem 1000-5000 m3 poszukuje kawaler Pomorzański, katolik lat 38. Znajomość wszelkich dziedzin hodowli. Z powodu sprzedaży majątku pozostaje bez pracy. Z. Mataj, Warszawa, ul. Mokotowska 34-15. n2022

Handlowiec rutynowany księgowy biłansista, dziesięcioletnia praktyka kierowniczą spółdzielniach, poszukuje posady. Na żądanie złożyć może kaucję. Zgłoszenia K. u państwa Szmidt, Grudziądz, Paderewskie go 18. (n1984)

Mechanik szofer, kawaler poszukuje pracy. Może złożyć kaucję. Zgl. Dziennik Bydg. pod „Sumieny”. 1837

Detalcer-fabiarz poznańczyk, dokładnie obeznany z wszelkimi pracami wchodzącymi w zakres, jak również o-beznany bardzo dokładnie z wszelkimi maszynami poszukuje posady jako wermistrz. M. Paczkowski, Warszawa, Grzybowska 65-75. f2227

MIESZKANIA WOLNE

- 3 pokoje kuchnia, Piocka 12. f2285
4 pokojowe komfort zaraz do wynajęcia. Wład. Zamojskiego 6-2. f2305
4 pokoje słoneczne, frontowe, centralne ogrzewanie, centrum Gdańskiej — wolne. Tel. 21-75. f2302

3 pokojowe od kwietnia wolne. Chrobrego 24. f2269

5 pokojowe mieszkanie komf. 1. 4. 39 do wynajęcia. Zgl. 20 Stycznia 22-1. f2282

2 pokoje kuchnia 55. Kaipačka 8-2. 1839

Agenci do sprzedaży materiałów ubraniowych poszukiwani. Filia „Agenci”. f2267

Potrzebna gosposia z gotowaniem. Zgłoszenia Gdańska 188, 3. f2285

Cztery lata nieprzerwanego wywozu za granicę naszych pianin i fortepianów świadczą dostatecznie o ich jakości.
Największa w Polsce fabryka pianin i fortepianów
B. SOMMERFELD Sp. z o. o. (n 85) Bydgoszcz, Sniadeckich Nr 2. Jedyna Fabryka eksportująca.

Wózek dziecięcy na sprzedaż. Nowodworska 51, gospodarz. 1820

Radik prąd zmienny i szpica sprzedam. Ks. Skorupki 47-9. 1821

Sprzedam dom nowy niewykończony. Nakielska 106. 1828

Sprzedam meble masywne z powodu wyjazdu. Adres Dz. 1824

Kolonialkę dobrze zaprowadzoną sprzedam. Wiad. Dzienn. 1830

Sprzedaż. Plac budowlany 708 m. k. w Orłowie Morskim, przy poczcie. Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego „Plac budowlany”. n-2034

Westfalkę sprzedam. Nowy Rynek nr 3-10. 1832

Dom nowy tanio na sprzedaż. Rólna 16, Zimnewody. f2272

LEKJCJE

Niemieckiego angielskiego, francuskiego, polskiego wyuczy w rekordowym czasie z dobrą wymową b. prof. Załachowska, 20 Stycznia 22, m. 8. (1794)

KUPNA

Witę (n1994) albo dom czynszowy wartości do 20 tys. w Bydgoszczy. Pośrednicy wkluczeni. Oferty filia „Z”.

POSADY WOLNE

Przychodnia czysta, uczciwa z gotowaniem i praniem. Sniadeckich 9-6. f2317

Ekspedientka włająca językiem polskim, niemieckim, do składu rzeźniczego potrzebna. A. Klabs, mistrz rzeźnik, Grudziądz, Długa 10, tel. 14-14. n1914

Agentów do zbierania zamówień na portrety nowości „Semi-Email” poszukuje na doskonałych warunkach Renesans, Kielce, Focha 14. (24529)

Agentów chrześcijan do sprzedaży narzędzi rolniczych po wsiach poszukuje „Zniwo”, Lwów, Kuszewicza. n1292

Zdolnego młodzieńca absolwenta Szkoły Handlowej, sympatycznej powierzchowności, ze znajomością języka niemieckiego przyjmie na płatną praktykę do księgarń na Pomorzu. Oferty z życiorysem i fotografią nadsyłać: Filia Dziennika Bydgoski „Księgarń”. (n1800)

Kucharka (n1768) potrzebna od 1 kwietnia 1939 r. na mniejszy majątek, umiejąca dobrze gotować, wypiekać ciasta, konserwować mięso i warzywa, znająca się na wychowaniu drobiu, sumienna i pracowita od lat 25 do 35. Zgłoszenia z odpisem świadectw do Maj. Rudnopolu per Pełpin.

Paniątka inteligentna, zdrowa, sumienna do 4 i 7-letnich dzieci, chętnie z niemieckim, dobrze polecona potrzebna od 15 marca. Zgl. między 3—5. H. Sokolowska, Paderewskie go 10-6. f2236

UWAGI! Za zwrot fotografii, świadectw i innych dokumentów, dotychczasowych ofert Administracji nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności

DZIERŻAWY

Lokal I piętro, han łowy, biura, składnice. Rynek Marszałka Piłsudskiego 20, Stobiecki. n1670

Rzeźnictwo dobrze zaprowadzone od zaraz do wynajęcia. Skład z bufetem, warszatem i mieszkaniem. Adres Dziennik. (1766)

Garaż Gdańska 86. n1988

Fotograficzny zakład wydzierżawia Wiadomośc Toruń, Wyczółkowskiego 16 m. 5. (n1996)

POŻYCZKI

Poszukuje pożyczki 5000 złotych, zabezpieczenie na dom 150 tysięcy wartości. Of. filia „Pożyczka”. f2277

10—12000 zł wypożyczyć, zabezpieczenie hipoteczne. Zgłosz. „Lokata” Dziennik Bydg. 1825

RÓZNE

Miłowody leca serce, nerwy. Informacje: Administracja Miłowody p. Oborniki (Wlkp) 24466

Przy cierpieniach wątroby, żółdka, kiszki, nerek, stosuje się Sok Świętojańskiego Ziela, Magistra Edwarda Gobicca. Sprzedaż: Apteki, Skład Główny Warszawa, Miódowa 14. (n1673)

Palisz z zadowoleniem! Nikotyna zatrąwa organizm, osłabia wolę, rujnuje zdrowie i siły. Chcesz się odzwyczaić palenia, napisz jeszcze dziś — moja metoda pomoże Ci natychmiast. Adres Womouth Kraków, Straszewskiego nr 25. n1034

Mężczyźni! Mój system daje pełnię sił męskich i energię nawet w wieku starszym. Zgłoszenia pod „Energia” Kraków, Wielopole 22 m. 4. (n956)

Prawie pracownik na terenie Warszawy. Na listowne polecenie wykonano najrozmaitsze usługi. Osobiście zainteresujemy gdzie potrzeba. Poinformujemy o urzędach, uczelniach, szpitalach, źródłach zakupu, sprzedaży. Zakupimy towar tanio, przypilnujemy wysyłki. Jednorazowa przysługa pięć złotych. Biuro zleceń i informacji. Warszawa, Jerozolimska 27—68. (n1598)

MATRYMONIALNE

Kupiec kawaler lat 42, przystojny, właściciel wielkiego przedsiębiorstwa handlowego w Poznaniu, pragnie poznać pannę lub wdowę, cel matrymonialny. Dla wspólnego dobra posag pożądany. Pośrednic-two krajowych lub znajomych mile widziane. Zgłoszenia do „Par” Poznań pod „53.499”. n1900

Przystojna poślubi pana do lat 45 na stanowisku, materialnie niezależnego. Oferty Dziennik Bydgoski, Toruń pod „51”. (n1995)

ŚRODA
8 marca
godz. 10-ta przed południem
Przyjmujemy asygnaty „KREDYT”.

otwarcie

Pierwszorzędnego Magazynu Bławatów i Konfekcji Damskiej
f-my B. CYWIŃSKI
przy Rynku Marsz. Piłsudskiego 19.

Wirówki „MILENA”
odznaczają się bardzo dokładnym odtłuszczeniem, oraz lekkim i spokojnym biegiem.
NISKIE CENY.
Dogodne warunki spłaty.
Wszystkie wielkości dostarczamy natychmiast ze składu.
BRACIA RAMME
Bydgoszcz, Grunwaldzka 24. Telefony 3076 i 3079.

Institut 206,2
Iecznicej kosmetyki
racjonalnego pielęgnowania skóry i włosów. Właśc.:
Zofia Ginter - Trzebuchowska
Opieka lekarska. Porady bezpłatne
ul. 20 Stycznia 22
telefon 15-04.
Godz. 11-2, 4-7 po poł.
Mój wierny towarzyszu
TOROWER
ORIGINAL-REKORD
DOSKONAŁY NA WSZYSTKIE DROGI
HURTOWNIA ROWERÓW
W. JAHR-BYDGOSZCZ
PONAD 100.000 W UŻYCIU
Do nabycia w sklepie dach rowerów.

1934 **1939**
5 lat P. A. S. T. pracuje w Bydgoszczy ku całkowitemu zadowoleniu abonentów
Za 11 zł miesięcznie — a więc za 36 groszy dziennie możesz posiadać w domu telefon.
Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna
Bydgoszcz, ul. Pomorska 6.
n2019)

Meble stylowe i nowoczesne
najkorzystniej wprost z fabryki
E. Bronikowski i Syn
Właśc.: Franciszek Bronikowski
Bydgoszcz, ul. Nakielska 135. Telefon 31-58
(końców przystanek tramwaju linii Wilczak).

Szwedzkie łożyska kulkowe
SKF
wyłączna sprzedaż n2768
Neumann & Knitter, Bydgoszcz
Niedźwiedza

Przeprowadziłem się z numeru 68 pod numer **16 ul. Długa.**
Roźniakowski, dentysta.
Telefon 2 57. N1913

MYDŁA
toaletowe i rdzienne
poleca
CHEMICALNA FABRYKA
ERGASIA
C. NAGÓRSKI
STAROGARD-POMORZE
PRZEDSIĘBIORSTWO POLSKO-CHRZEŚCIJAŃSKIE ZAŁOŻONE W R. 1894

NERWOL
CHEMIA DR. FRANZOSA
NACIERANIE
STOSUJE SIĘ PRZY:
REUMATYZMIE
KLUCZU Z POWODU PRZEZIEBIENIA
POSTRZAŁE ISGHIASIE I T. P.
DO NABYCIA W APTEKACH
WYRÓB I GŁÓWNA SPRZEDAŻ
APTEKA MIKOŁAJCZAKA
L. G. W. KODERNIKA 1
21720

W BRODNICY n/Drwęca
na szlaku kolejowym i drogowym Warszawa-Gdynia
na sprzedaż nieruchomości
składająca się z murowanego domu mieszkalnego, magazynów, kuźni i budynków gospodarczych, położonych na dużym placu z ogrodem oraz łąką o łącznym obszarze 1 1/2 ha obok stacji kolejowej, nadająca się do celów handlowych lub przemysłowych. Bliższych informacji udzieli Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Brodnickiego Brodnica n/Drwęca — Rynek 5. (1497)

ROZKŁAD JAZDY
Ważny od dnia 15-go października 1938 roku
Na linii: Gniezno — Rogowo — Żnin — Szubin — Bydgoszcz
Damasławek — Kcynia — Szubin — Bydgoszcz Żnin — Łabiszyn

8,00	11,00	14,00	16,30	20,15	Bydgoszcz	7,45	10,35	14,00	16,15	19,25
8,25	11,25	14,25	16,55	20,40	Rynarzewo	7,20	10,10	13,35	15,50	19,00
8,40	11,40	14,40	17,10	20,55	Szubin	7,05	9,55	13,20	15,35	18,45
9,20	12,20	15,20	17,50	21,35	Żnin	6,25	9,5	12,40	14,55	18,05
6,25	9,25	12,25	15,25	17,55	Żnin	9,05	12,35	14,50	18,00	21,15
6,40	9,40	12,40	15,40	18,10	Gasawa	8,50	12,20	14,35	17,45	21,00
6,55	9,55	12,55	15,55	18,25	Rogowo	8,35	12,05	14,20	17,30	20,45
7,40	10,35	13,35	16,35	19,05	Gniezno	7,50	11,25	13,40	16,45	20,00

6,15	9,15	12,15	15,15	18,15	Damasławek	9,20	14,15	19,45	21,50	8,30	14,55	Żnin	9,45	18,10
6,45	10,10	16,20	18,25	21,20	Kcynia	8,55	13,50	19,15	21,20	9,00	15,25	Łabiszyn	9,15	17,40
7,10	10,35	16,45	18,45	21,40	Szubin	8,40	13,35	18,50	20,55					
7,25	10,50	17,00	19,00	21,55	Rynarzewo	8,15	13,10	18,35	20,40					
7,50	11,15	17,25	19,30	22,25	Bydgoszcz	8,15	13,10	18,1	20,15					

P — kursuje tylko w dni powszednie
N — kursuje tylko w niedziele i święta
Wypożyczam autobusy na wycieczki.
WINCENY MIKOŁAJCZAK
Koncesjonowane Przedsiębiorstwo Autobusowe
Gniezno, ulica Wrzesińska 18 — Telefon 150

Motocykle „HERKULES”
ze starterem i balonówkami
Maszyny do szycia
Rower markowe
jak: oryg. „TORNEO” — oryg. „REKORD” i inne.
WARSZTAT REPERACYJNY. 2277
Julius REECK
Bydgoszcz, Dworcowa 17. Telefony 33-59

Aug. Hoffmann **GNEZNO** Telefon 212
Szkółki drzew owocowych, ozdobnych i róż
Szkółki obejm. 50 hekt. Rok założ. 1897
Pierwszorzędne największe kultury, gwarantowane odmiany drzew owocowych, alejowych i ozdobnych. Niskie i pełne róże, konfery, byliny, szparagi, dalia i t. d. n2761
Wysłał się do każdej stacji pocztowej i kolejowej. Oznacz pierwsz. nagrodami. Katalog o cennik bezpłatnie

Modelarz cholewkowy
z długoletnią praktyką w mechanicznych fabrykach obuwia, **poszukiwany** przez nowoczesną mechaniczną wytwórnię obuwia w zachodniej dzielnicy kraju. Pożądane jest, aby reflektant był również stebnerem. Zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw i podaniem żądanej wynagrodzenia kierować sub: „10.963” do **Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej, Warszawa, Sienkiewicza 14.** (n2.05)

Tańców nowe kursy rozpoczyna się w poniedziałek, d. 6 bm.
Informacje i wpisy codziennie w godz. 16—19-tej.
Wład. Kochański nauczyciel tańców Śniadeckich 3. Tel. 2214. (n-2041)

Repertuar kin bydgoskich:
APOLLO: Premiera „W siłach miłości”. Wniedz 12,30 „Moje szczęście to ty” oraz reportaż pod tyt. „Życie i śmierć Ojca św”. Ceny niższe.
BALYK: „Bohater z Teksasu” i „Miasto w płomieniach”.
KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4 „Serce matki” i „Robert i Bertrand”.
KRYSTAL: „Sierżant Berry” z Hansem Albersem. Wniedz o 12,30: „Inde mówią”. Ceny niższe.
LIDO: „Student z Pragi” z Ad. Wohlbrück, premiera. Wniedz. og. 12,30 „Maria Antonina”. Ceny miejsc: 85 i 54 gr.
MARYSIENKA: „Żałoga Nieustraszonych”, prem. Wniedz. 12,30 „Słowiczek” po cenach żonionych.

PO CENACH HURTOWYCH SPRZEDAJĘ
5000 metrów sukna bielskiego
które sprowadziłem w najnowszych deseniach i kolorach na:
n-2024) **Ubrania-płaszczki-kostiumy i komplety.**
Stanisław Ziętak
PIERWSZY CHRZEŚCIJAŃSKI DOM WYSYŁKOWY.
BYDGOSZCZ, DWORCOWA 9
Na życzenie wysyłam wzory. Przyjmuję asygnaty „KREDYT”

HUMOR AMERYKAŃSKI

— Nie wiesz, kto ja jestem? Nie przypominasz sobie, że wczoraj wieczorem wzięliśmy ślub?

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-lamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł. na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 lam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % niżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, K. K. O. miasta Bydgoszczy. Konto czekowe: F. K. O. 203713 Poznań.

Zakład graficzny i miejsce odbicia, wydawca i miejsce wydania Drukarnia Bydgoska Spółka Akcyjna, Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14. — Odpowiedzialni redaktorzy: Za politykę wewnętrzną i społeczną: Zygmunt Felczak; politykę zagraniczną i gospodarczą: mgr Stanisław Strabski; dział literacki i felieton: Henryk Kuninek; wiadomości z Wielkopolski i Pomorza i dział sportowy: Józef Kolodziejczak; kronikę lokalną: Aleksander Kiedrowski; dział kobiecy i „Świątek dziecięcy”: Janina Hernetówna; rozmaitości, wiadomości z kraju i ze świata: Edmund Klessa; programy, zagadnienia radiowe i wiadomości ze Wschodu: Wincenty Sławiński; dział rolniczo-ogrodniczy: Dionizy Wesolek. — Ogłoszenia i reklamy: Władysław Żewicki. — Zarządzający drukarnią: Ignacy Balwiński. — Za wiadomości z Gdyni: Zofia Żelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu.